

LES CONSUETES DE SANT JULIÀ DE VILATORTA (OSONA):
LA CONTINUÏTAT EN LA GESTIÓ DE
L'ADMINISTRACIÓ ECLESIASTICA

—Vic, ABEV,¹ Arxius parroquials, Sant Julià de Vilatorça,
H-I/1. Consueta 1647-1651—. Visites 1635-1667 i I/1. Consueta, 1668)—

per JORDI VILAMALA SALVANS

Presentació històrica

Les consuetes que transcrivim van ser escrites al segle XVII i formen part de dos volums de l'Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic.² L'estructura dels dos escrits és força similar, ja que tots dos contenen gran quantitat d'informació pel que fa a temes econòmics (censos, rendes i rebudes, alous del rector, llevadors de rendes i aniversaris...), i insereixen el que és la consueteta pròpiament dita en el conjunt del document. El primer volum que presentem va ser redactat per Bartomeu Bayer entre els anys 1647 i 1651 i porta per títol: «Libre en lo qual estaran continuades algunes notas y advertèncias que fan per les parrochials de Sant Julià de Vilatorça y Sant Martí de Riudeperes *ad inicem* (sic) unides, ordenat y recopilat d'alguns papers y notas trobadas en l'archiu de dita rectoria per mi, lo Barthomeu Bayer, prevere, rector de ditas parroquials y naturals de la present iglésia de Sant Julià, comensat en l'any de la Nativitat del Senyor de MDCXXXVII». Bayer va ser rector de Sant Julià de Vilatorça entre els anys 1646 i 1653 i, com diu en l'encapçalament de l'obra, era fill de la vila (descendia d'una important família de terrissers). El segon document, escrit uns anys més tard (1668),³ és obra d'Onofre Davesa, rector de Sant Julià entre 1661 i 1688. El volum no porta cap mena de títol

1. ABEV, Arxiu i Biblioteca Episcopal de Vic.

2. Concretament, les seves signatures a l'ABEV, són: Arxius parroquials, Sant Julià de Vilatorça, H-I/ 1. Consueta 1647-1651; - Visites 1635-1665 (vol.), i I/1. Consueta, 1668 (vol.).

3. Segons la breu presentació que redacta Onofre Davesa quan comença a escriure el volum, la data d'inici d'aquest document és l'onze de juny de 1668.

ni d'anotació, i no coneixem, tampoc, gaires dades d'Onofre Davesa. Únicament ens consta que abans de ser traslladat a Sant Julià de Vilator- ta exercia el seu ministeri a la parròquia de Santa Cecília de Voltregà (Osona), i que va arribar a Sant Julià el 10 de març de 1668.

De tota manera, abans d'entrar en el que són els documents en si, cal- dria que coneguéssim una mica les particularitats de la parròquia de Sant Julià de Vilator- ta. Així, doncs, sembla ser que la primera església que hi va haver a Sant Julià va ser consagrada entre els anys 902 i 914 pel bisbe Idalguer. Les primeres notícies que coneixem de la parròquia daten de l'any 926, mentre que la consagració del nou temple va ser feta pel bisbe Guillem⁴ el 13 de maig de 1050. D'aquesta consagració ens en queden còpies de l'acta⁵ (que de fet és el pergamí que transcriuen tant Bayer com Davesa en les primeres pàgines dels seus volums). L'acta ens explica que a l'església de Sant Julià se li adjuntaren com a annexes o sufragànies les esglésies de Sant Martí de Riudeperes i de Sant Ponç de Planeses, tot i que aquesta darrera és considerada com a capella des del segle XIII. A part d'això, el terme parroquial de Sant Julià de Vilator- ta englobava d'altres esglésies. Així, a partir del segle XIII trobem documenta- da la capella de Santa Maria del Camí, que a finals del segle XV o princi- pis del segle XVI va canviar la seva advocació per la de Santa Margarida. Des de l'any 1095 tenim notícies del monestir de Sant Tomàs de Riude- peres, monestir que tingué una forta embranzida a partir de 1560 sota el patrocini dels bisbes Jaume i Guillem Caçador, gràcies als quals va ser construït l'edifici que encara es conserva actualment. Sant Tomàs va tenir un paper important en la religiositat del moment⁶ i, en determinades

4. Es tracta de Guillem de Balsareny (Balsareny 1010 - Ripoll 1076), bisbe de Vic entre els anys 1046 i 1076, pertanyent a la família dels Balsareny. Va ser elegit com a suc- cessor del bisbe Oliva i el substituït en la seu episcopal el seu nebot Berenguer Suni- fred de Lluçà. A aquests tres prelats es deu el fet que el segle XI fos l'època més bri- llant de l'episcopat de Vic (*Diccionari d'Història de Catalunya*, 2a edició, eds. 62, Barcelona, 1993, p. 533).
5. Ramon Ordeig i Mata, a la seva obra *Les dotalies de les Esglésies de Catalunya, segles IX-XII, vol. II, Introducció i documents 121-276 (segle XI), 1a part*, Vic, 1996, p. 150, a més de transcriure l'acta de consagració de l'església de Sant Julià de Vilator- ta, ens informa que l'acta original es va perdre l'any 1936 (fins aquest any es conservava a la rectoria de Sant Julià).
6. De fet, a la consuetud redactada per Onofre Davesa hi trobem que el rector convidava algun religiós perquè l'ajudés a confessar o a predicar i ens consta que aquest religiós convidat acostumava a ser del convent de Sant Tomàs. Les consuetes també ens expli- quen que els parroquians de Sant Martí de Riudeperes acudien en processó al mones- tir, cosa que ens confirma el pare Baylina en les seves *Memorias históricas del Colegio Literario de Santo Thomas de Riudeperas; Escribidas el P.F.A. Anibaly Minorita, Guar- dián del mismo Colegio, año 1814*, (Biblioteca de la Universitat de Barcelona, M.S. 306), quan explica la cerimònia que se celebrava. Així, trobem que: «...La Comunidad sale a recibir la procesión en la puerta del patio con cruz alta y preste con la veracruz, asistido de diácono y subdiácono. Toma el preste la izquierda del párroco y, al entrar en la yglésia entona la comunidad la Antífona Regina Caeli, concluyéndola con el verso y oración. Inmediatamente el rector canta la misa en el altar, correspondiéndole la comu- nidad en el coro. Concluida, empero, vuelve ha hacerse la misma cerimonia que antes, acompañando la comunidad al párroco y feligreses hasta la puerta del patio y cantando en el interín el himno Deus..., en honor de San Urbano.»

èpoques, hi va haver friccions entre el rector de Sant Martí i el guardià del convent per problemes d'usurpacions de drets parroquials. Finalment, durant el segle XVII apareix l'aplec de Sant Ponç —que se celebra a la capella de Sant Ponç de Puigsec, situada a la masia que porta el mateix nom. De tota manera, l'existència de Sant Ponç Vell o Sant Ponç de Planeses, citat anteriorment, ens impedeix de datar amb exactitud l'aparició d'aquesta capella del mas Puigsec.

No obstant, la relació més directa es donava entre les esglésies de Sant Julià i de Sant Martí, ja que Sant Martí de Riudeperes era sufragània de Sant Julià de Vilatorra. Per tant, com es detalla a les consuetes, el rector de Vilatorra tenia al seu càrrec els feligresos de Riudeperes. Per altra banda, i si bé en els seus orígens les dues parròquies havien estat unides en el terreny civil, en el segle XVII Riudeperes⁷ i Vilatorra tenien jurisdiccions civils separades. Per tant, el rector de Sant Julià regia les ànimes dels feligresos de dues jurisdiccions civils diferents que, a més a més, tenien un tipus de poblament divergent. Així, doncs, mentre Sant Julià disposava de diverses cases de pagès i d'un nucli urbà important, Sant Martí era completament rural i dispers. Aquest fet es reflecteix de manera clara en el mètode utilitzat per a l'elecció dels obrers de les dues parròquies. El rector Onofre Davesa ens explica que «los obrers de Sant Julià s'acostuman d'elegir en esta forma, o asís avui se practica, que los dos obrers vells cada un elegès un, ço és, lo pagès o masover elegès un pagès o masover, lo de la vila elegès un de la vila y demanan lo consentiment al senyor rector com a cap de la iglésia...»;⁸ mentre que «en Sant Martí, lo dia de Sant Joan de juny, se posan quatre o sinch pagesos —o los que apar al rector y obrers u ells—, y se traun un, y axí matex dels masovers, y se traun altra, y assò devant lo rector. Y abenant las ditas personas y los vells los donan compta y entragan las claus, y lo rector lleva acta com en Sant Julià».⁹

És a dir, l'obra de Sant Julià estava representada per dos obrers, un de pagès i un de la vila, la qual cosa demostra un cert equilibri en la composició de la població, que es divideix entre un grup que podríem definir com a manufacturer i urbà (vila), i un altre d'agrícola i ramader (pagès). A Sant Martí, en canvi, el mètode utilitzat en la tria dels obrers ens confirma que la població era eminentment agrícola.

Aquestes característiques les podrem acabar de definir repassant una mica l'evolució del tipus de poblament de les dues parròquies. Així, la referència més antiga que coneixem de la sagrera de Sant Julià de Vilatorra es remunta a l'any 1079, quan Bonfill fa donació al rector d'una peça de terra situada al costat del cementiri per tal d'ampliar-lo. Durant el se-

7. Riudeperes formaria part de les «Quadres unides d'Osona», juntament amb Sant Joan del Galí i Golomers de la Plana, segons un document de finals del segle XIV, als quals més tard s'hi agregaria Torrellebreta.

8. ABEV, Arxius parroquials, Sant Julià de Vilatorra, I/1. Consueta, 1668 (vol.), fol. 33.

9. ABEV, Arxius parroquials, Sant Julià de Vilatorra, I/1. Consueta, 1668 (vol.), fol. 49v.

gle XIII apareixen ja algunes famílies domiciliades a la sagrera, com les de Pere Alció, Arnau de Tarrada, Pere Miró i Guillem Padró. Tot i això, en aquests temps el «carrer públic» i el «call» formaven l'única toponímia del poble. A principis del segle XIV se citen per primera vegada els masos Padró i Mataró, de la sagrera; i la casa d'un tal Barrera (que, com es reflecteix a les dues consuetes, va esdevenir un punt de referència important en les processons). En aquesta mateixa època tenen cases a la sagrera les *domus* d'Altarriba i Bellpuig. Amb tot, la despoblació general que es va iniciar a meitats d'aquest segle XIV va afectar força Sant Julià, tal com semblen indicar les diferents cases *dirutas* arrendades pel rector, el primer lloguer de les quals data de 1493 (s'arrenda a un mestre de cases francès, Duran Boach). A banda d'això, el 1457 és mencionada per primer cop la plaça de Sant Julià.

Al costat de la Barrera, al camí públic que anava de Vic a Girona passant pel Coll d'en Portell, s'hi van edificar cases el 1557 (una d'un tal Clavell), i algunes més a partir de 1562. L'any 1575 es construeixen alguns habitatges al camí que va de la població a Cànoves i entre el 1597 i el 1602 se n'edifiquen a la propietat que va ser del mas Padró. El carrer que formaran aquests serà conegut com a «carrer Nou», citat repetidament en els dos documents transcrits. Al voltat de 1610 es concedeix el títol de «vila» a Sant Julià i el 1619 trobem mencionada la plaça de la Barrera. Per tant, durant els segles XVI i començaments del XVII Sant Julià experimenta un increment en la seva població, creixement que portarà, entre altres coses, a fer obres d'ampliació a l'església parroquial.¹⁰

Per altra banda, Sant Julià no era tot un nucli urbà, com hem vist, sinó que tenia importants cases i masos en el seu terme. Així, l'any 946 trobem citada la casa de Cànoves, mentre que l'Albareda (1176), Puigsec (1201), el Solà (1201), el Parer (1240), la Quintana (1256), el Puig (1264), la Coma (1314) i la Serra (1316), són la resta de masos que estan documentats des de més antic. A part d'aquests, hi ha constància de masos que en l'actualitat no existeixen i també d'altres que trobem documentats més tardanament.

10. Les obres que sabem que es van fer a l'església de Sant Julià de Vilatorrada són: el 1592, perforació de la nau central amb dos grans arcs per tal de poder fer dues naus laterals; el 1661 s'edifica la façana actual; el 1665 es treballa en el cor, i el 1682 s'edifica el mur on avui hi ha situat el retaule de Sant Isidre. A banda d'això, s'embelleix l'església amb el retaule del Roser (construït pel fuster Jaume Rubió, de Moià, l'any 1610 segons consta en un document de 19 de setembre de 1610, i daurat l'any 1640 per Antic Claramunt, segons un document datat el 3 de juny de 1640) i el retaule barroc de Sant Isidre (retaule realitzat per Pau Costa, segons un document de 28 d'octubre de 1690). Per a més informació sobre el tema, vegeu Carles Dorico i Alujas, «1663-1692, Els anys de joventut de l'escultor vigatà Pau Costa», *Ausa*, 136 (1996), p. 11-37. Les referències a la construcció de l'altar del Roser les hem tret d'ABEV, Arxius parroquials, Sant Julià de Vilatorrada, Manuals 1609-1623 (ref. R-51) i 1629-1664 (ref. R-52). Pel que fa a l'altar de Sant Isidre, la referència és ABEV, Arxius parroquials, Sant Julià de Vilatorrada, Manual 1690-1725 (ref. R-56).

Pel que fa a Sant Martí de Riudeperes, si bé sembla que la seva sagrera havia estat poblada —hi ha documents dels segles XII, XIII i principis del XIV que així ho avalen—, la crisi de meitat del segle XIV va deixar-la sense habitants, i es convertí, igual que Gurb, en un nucli rural dispers. Així, doncs, segons una talla de l'any 1430, Riudeperes constava de 17 masos.¹¹

Tanmateix, a principis del segle XVII apareixen notícies dels primers habitants d'un nucli urbà dins del terme de Riudeperes, poblament que serà conegut com a «cases de Calldetenes» o «Calldetenes».¹² No obstant, el creixement d'aquest poble no es produirà fins a finals d'aquest segle, donant-se una forta embranzida al segle XVIII. Finalment, s'ha de dir que la població de Calldetenes quedava molt allunyada de Sant Martí, sent un nucli urbà nou, totalment diferenciat del que havia estat la sagrera de Riudeperes.¹³

Característiques dels documents

Si tornem als documents, constatem que la tasca dels dos rectors a l'hora de redactar els textos va ser força similar. Amb una petita diferència, però, ja que mentre Bartomeu Bayer va haver d'espigolar entre els documents antics i les consuetes redactades pels seus antecessors, Onofre Davesa va poder utilitzar de base la consuetada més recent redactada pel dit Bayer. Aquest fet és el que ens ha decidit a transcriure el volum datat entre 1647 i 1651, ja que les dades econòmiques que dona Onofre Davesa són les mateixes que les de Bayer, només que posades al dia. Tanmateix, si que s'aprecien diferències notòries entre el text d'un i altre, si prenem només la consuetada —entesa aquesta com a document d'usos i costums. Així, la de Bartomeu Bayer té un redactat més administratiu, fet per algú que s'interessa en posar les bases per a una entesa amb els seus parroquians, en assenyalar els drets i els deures de cadas-

11. D'aquests disset masos podríem destacar l'Aragall, Verdaguer, Frontera, Les Eres, Tona, Rosanes, Vila, Calvaria, Pons, Llió, Aymerich i Sauleda, per citar només alguns dels que apareixen en aquestes consuetes.
12. Concretament, les primeres referències documentals que tenim de Calldetenes daten del 19 de desembre de 1609, en què Rocaguinarda mata l'hereu del mas Torrent dels Prats de Sant Julià de Vilatorra, després d'esperar-lo en un hostel de Calldetenes. De tota manera, fins l'any 1612 no tenim constància del primer bateig d'un habitant de Calldetenes. Així, aquest any es bateja a Sant Martí de Riudeperes una filla «...d'<O>nofra Pou, brasser y Antiga sa muller, habitants en la casa de Calldetenas.» El 14 de setembre de 1613 es bateja una altra nena, «...filla llegendada y natural de Miquel Serra, pagès, ara estant en l'ostal del Calldetenes de dita parròquia de Sant Martí, y de Paula sa muller.» La informació prové de Lluís M. SOLER I TEROL. *Perot Rocaguinarda, història d'aquest bandoler*. Manresa, imp. St. Josep, 1909, pp. 195-197; i de l'Arxiu Parroquial de Sant Julià de Vilatorra, *Llibres de Baptismes* (1608-1636).
13. La informació sobre les parròquies de Sant Julià de Vilatorra i Sant Martí de Riudeperes ha estat recollida d'Antoni Pladevall i Font: «La parroquia de Vilatorra y su sufragánea San Martín de Riudeperas», *Ausa*, vol. II, 1955-1957, pp. 246-258, i de fonts pròpies.

Memorial de lo q está en consuetud ferse en la Ista
parrochial de S. Julia de Vilatorca Ribat del Rey en
la de S. Marti de Ludeperes a ella omnia y de las pro
fessons que acostuman a fer y de los officios que se celebran
en capellas particulares situadas en las dhas parrochias
esent de Rector de las go Antic Mayordomo etc

Primero se celebran de las missas en la Ista de
de S. Julia tales los dias de los dhas de precepto q ha
una de las cantada

Item se hacen en la Ista de S. Marti de Ludeperes dos mis
sas privadas los dias de los dhas de precepto q ha
pero de precepto de los dias de los dhas de precepto q ha
alguna festividad de las quales se en on los en fara men
cio

Ita a 6 de Santa de los dias de los dhas de precepto q ha
missa cantada a las dhas horas siempre que la festividad
epiphania se celebra en domingo la missa cantada
sera a la hora de la missa matinal

Item de los dias de los dhas de precepto q ha se acostuma
de los officios cantat en S. Julia q a las dhas horas de las reliquias
de los gloriosos etc

Item se acostuma de los dias de los dhas de precepto q ha se bene
dichas de cera q officios cantat a las dhas horas en la Ista
de S. Marti de los dias de los dhas de precepto q ha q ha
dita festividad de la purificacion se celebra en domingo
en tal cas porque de la dhas de precepto q ha se ha
a la hora acostumbrada de los officios cantat y benedichas de cera

Consuetud de las fiestas y a Cosa o ofissis Particulars
tant en la Parrochial com en la de nra s^{ta} Maria de Bruda
Dereç

- 1 - Primo dia de Nadal se deuen Mateny ala Noç i ala Luma
Coal Alta e anç se diu ofissi en lo altar de nra Señora
Coal Roser i arabac se diuen les set gojis se diu ordinariament
por la Parrochia i j paga lo Bossi e los anims per Matinas
ofissi i per la Missa Matinal Besada per Primis una Uena
cuatro Sols. En acabar les Gojis lo Vicari sen va a s^{ta} Maria i
deu la missa Matinal, alay nou hora va lo Rector ent s^{ta} Mari
i se diu lo ofissi Cantat Sens Caridad i acabat sen toman en s^{ta}
Petia i se diu lo ofissi Major si es possible ab diaç i Saldina
dit ofissi com lo mayer ent s^{ta} Maria per la Parrochia Senç
Caridad i dit dia no se diuen despres, seno se es devingues
en dia de Primer Diumenge que en tal cas se diu com costum
- 2 - Als 7 de Janer eia de nra Patro s^{ta} Julia se diu Missa
Besada la Matinal lo ofissi ab tota Solemnidad que ficos
coma lo Rector les Señors Rectors Rectors i eia dia Sença
que se so estád Rector i a aguda indulgentia i Conuida
Lo Rector com tindr de los Rectors jalgan Privilegis perque
trugan Confessor los Parrochians i tere se ce molta Conue
niencia no dexar en acabar les set anys a Nonavalte perque
Sença e ofissimidad esse de gran profit per los Primis
la Capella se diuen Completos en lo altar Major i se cantan
los set Gojis de s^{ta} Julia Paga la Caridad Los administradors de
s^{ta} Julia i la Sena com Crema endiq ofissis.
- 3 - Dia de nra s^{ta} Candelera a fins del ofissi se fa la benedictio de la
Sena que ja tindr dit e sempre jo sençra Senç l'any ab Senç
i Candelas i distribuydos se fa la Processio i se diu lo ofissi Cantat
en Sant Miquel ala Missa Matinal se fa la benedictio i paga
los candelas lo mayer i se i a lloch lo s^{ta} Miquel e altre conuen
lo ofissi i lo diu per los Confessors de la Capella i paga la Capa

cú. Onofre Davesa, en canvi, se'ns mostra com un rector implicat amb la parròquia, com una persona que mira pels seus feligresos i que entén les dificultats i les penúries que passen. Així, quan va desglossant les obligacions del rector ens explica que renunciava a cobrar algunes misses o que donava més caritat de pa de la que en realitat estava obligat, ja que considerava més prioritària la salut de les seves «ovelles», com ell mateix anomenava als seus fidels, que no la percepció dels béns que per dret li pertanyien.

Si passem ara a una anàlisi més formal del text, veurem que la consuetada redactada per Bartomeu Bayer (1647-1651), mesura 312 × 210 mm i consta de cent vint-i-tres folis numerats per una sola cara amb xifres aràbigues, la numeració de la qual correspon en part a l'època en què va ser redactat el document i en part a l'època actual. Tot el conjunt està relligat amb unes cobertes de pergami foradades i esquinçades a la part inferior dreta, cobertes que si bé no porten cap inscripció en el llom, sí que estan escrites per la part del davant amb lletres il·legibles, de les quals només s'endevina «Amigó» i «XX». Per altra banda, el conjunt dels primers vint-i-vuit folis manuscrits estan esquinçats a la part dreta, a mitja alçada.

Pel que fa a l'escriptura, el document està redactat en català en la seva major part i els primers cinquanta-vuit folis estan escrits tots per la mateixa mà, és a dir, per Bartomeu Bayer. En els folis 69 i 87 hi ha un «Índice general del llibre d'alous y señoria d'esta rectoria de Sant Julià», índex que no hem transcrit i que abraça de les lletres *A* a la *M*. Hi falten, per tant, les lletres que van de la *N* a la *Z*, les quals sembla que no van existir mai en aquest índex, ja que no s'aprecia que manqui cap part del conjunt del volum. Finalment, el document consta de diverses pàgines en blanc per a poder anar completant les anotacions en cas que convingués.

Podríem dividir el contingut del volum en dues parts: una primera —que és la que transcrivim— on s'anoten qüestions econòmiques i la consuetada com a document d'usos i costums; i una segona on hi ha anotades diferents visites pastorals. La primera part ocupa dels folis 1 al 87, i hom pot llegir, en el primer foli (del qual només se'n conserva la meitat superior), «Llevador de rendas se fan en la iglesi [...] Julià de Vilatorta quiscun any tant de pen [...]», i, més avall, «Llibre de rogalia cons [...] y rendas doctor Bayer any [...]». S'ha de dir, també, que l'apartat que porta per títol «Alous del rector de Sant Julià» i que ocupa, en l'original, dels folis 58 al 66, està redactat per una mà diferent a la de Bartomeu Bayer. La segona part ocupa del foli 100 al 122, està redactada per diferents mans i les visites dels anys 1635 i 1637 conserven encara el segell del visitador. Entremig d'aquestes dues parts hi trobem una mena de rectorologi (folis 88 i 88v), escrit per diverses mans, i que abraça de l'any 1223 al 1750.¹⁴

14. Aquest rectorologi no el reproduïm en la nostra transcripció ja que és incomplet i caldria, al nostre entendre, fer una comprovació de les dades que s'hi presenten.

Pel que fa al segon document, va començar a ser redactat, segons ens confessa Onofre Davesa, l'onze de juny de 1668 i l'última anotació que hi trobem data de 1688, any en què Davesa deixa de ser rector de Sant Julià. El volum fa 300 × 205 mm, consta de 140 folis numerats modernament per una sola cara amb xifres aràbigues i està en molt bon estat de conservació. Igual que el document de 1647-1651 està relligat en pergami, però a diferència d'aquest, no té escriptures a la portada i sí al lloc, on apareix escrita la paraula «Consueta». El document està escrit per la mateixa persona —Onofre Davesa— i en català —llevat d'algunes anotacions en llatí. Al foli número 4 —els tres primers són en blanc—, Davesa ens explica que emprèn la redacció del document per tenir anotat tot el que faci referència al rector i a la rectoria, tenint molt en compte la reducció de misses feta pel bisbe de Vic, Francisco Crespi i de Valldaura. Finalment, entre les pàgines d'aquest volum hi trobem alguns fulls esparsos que corresponen a anotacions escrites per algun rector de mitjan segle XIX, i que semblen l'esborrany d'una nova consueta. Per acabar, l'estructura que utilitza Onofre Davesa en la redacció del seu document és molt similar a l'emprada per Bartomeu Bayer. Així, parteix de la transcripció dels vells pergamins que contenen l'acta de consagració de l'església, per continuar anotant partides de caràcter econòmic i d'altres de funcionament de la parròquia. De tota manera, com que Davesa es basa en la consueta redactada per Bartomeu Bayer i en repeteix la seva estructura (encara que canviï algun títol), ens estalviem de detallar cada apartat d'aquest document redactat a partir de l'any 1668.

Criteris de transcripció

En la nostra transcripció seguim fidelment la llengua dels manuscrits. Únicament hem aplicat els criteris de transcripció habituals en aquest tipus de documents; és a dir, modernització de la grafia segons l'ús actual i normalització de la puntuació i de l'ús de majúscules. També hem aglutinat o separat els mots seguint la normativa vigent, fent servir —si era el cas— l'apòstrof o el guionet. Finalment, usem punt volat per indicar aquelles elisions que avui no tenen representació gràfica.

D'altra banda, com que els documents transcrits estan malmesos en alguna de les seves parts o presenten llacunes, utilitzem el signe [...] per indicar mancances degudes al deteriorament i [] per expressar que el rector va deixar en blanc aquell espai. Per últim, usem el símbol < > quan hem afegit lletres o paraules per fer més entenedor el text.

Pel que fa als criteris de presentació, per tal de fer més lleugera la lectura dels documents, hem numerat els diferents apartats en funció del seu origen. És a dir, Bartomeu Bayer recull de fonts anteriors —que cita—, part dels documents que escriu. Partint d'aquest fet, hem utilitzat el número 1 per la presentació del volum redactada per Bartomeu Bayer

i per la transcripció dels pergamins de les actes de consagració de l'església de Sant Julià. El número 2, amb els seus subapartats, recull les notícies copiades per Bayer de les anotacions fetes per Antic Mas i Darder (rector de Sant Julià entre 1604 i 1626), mentre que els escrits agrupats sota el número 3 i els seus subapartats, contenen les anotacions que Bartomeu Bayer transcriu dels escrits de Pons Perestevé (rector de Sant Julià entre 1626 i 1645). El número 4, en canvi, i el seu subapartat, recull la consuetat redactada per Bayer de pròpia mà. Finalment, sota el número 5 hem recollit la part redactada per una mà no identificada.

Sota el número 6 comencen els escrits redactats per Onofre Davesa. De fet, aquest apartat 6, «Consuetat», consta de cinc subapartats («6.1. Consuetat de les deades <h>y à cosa o ...», «6.2. Mas Pons en Sant Martí», «6.3. Obra de Sant Julià», «6.4. Obligacions dels obrers i obra», «6.5. Misses i aniversaris fundats»). Subapartats que hem organitzat de manera diferent a l'original, ja que del 6.2 fins al 6.4, apareixen situats entre els folis 25 i 33v, mentre que els apartats que hem numerat com a 6 i 6.1, ocupen en l'original els folis 44 al 49v. El motiu d'aquesta reorganització és, un cop més, l'agilització en la lectura del text.

<Consueta de Bartomeu Bayer, 1647-1651>.

^{if.1} «Libre en lo qual estaran continuades algunes notas y advertèncias que fan per les parochials de Sant Julià de Vilatorta y Sant Martí de Riudepe-
res *ad inicem* (sic) unides, ordenat y recopilat d'alguns papers y notas tro-
badas en l'archiu de dita rectoria per mi, lo Barthomeu Bayer, prevere, rec-
tor de ditas parroquials y natural de la present iglésia de Sant Julià,
comensat en l'any de la Nativitat del Senyor de MDCXXXVII».

1. Rodalia de la paròchia de Sant Julià de <Vilatorta> felment accopiada d'un pergami molt antic que per sa antiguitat hi [.....] que no-s són poguts llegir.

Anno dominica incarnationis millesimo quinqu[.....] in dictione quoque ter-
tia venit quidem Bonus Filius [.....] Sancti Juliani de Vilatorta cum quibusdam
ex suis [.....] dominum Vuilelmum Ausonensem Episcipum in[.....] ^{if. 1v} valde ro-
gaverit, ut ad praedictum locum iret et basilicam quam ibi ad honorem Dei
constituerant in nomine Sancti Juliani secundum canonum instituta dedicaret et
consecraret. Ipse autem, hoc audiens sicut decuit Archidiacono et Sacriste et ca-
put schola caterisque canonicis intimavit et qualiter et quomodo fieret ipsa de-
dicatio cum eis invenit. Postea, in consituto die prelibatus Pontifex cum copia
suorum clericorum, comitante secum cateura militum et multitudo peditum
cum magna Reverentia, ut erat pius ad eundem locum venit et in honorem Sanc-
ti Juliani cum multa instantia precum ipsam ecclesiam dedicavit, et pignora plu-
rimorum sanctorum in altare ipsius loci cum magna cautela condidit et progno
sigillo de super in bitumine signavit. Et quia olim fuerat praedicta ecclesia per id
Baelcherum Ausonensem Pontificem dedicata et dos fuerat abo ad eundem lo-
cum firmata postea a Bonofilio supradictus, et ab aliis vicinis solo ten[...]. Jit des-
tructa, et cum illorum sumptum decenter, atque [.....]er de quadris nobilibus et
politibus lapidibus multo melius quam fuerat reedificata et renovata, eaq illo tem-
pore fuerunt ei data in illa dote ad eundem locum corroboravit ecclesia scilicet,
Sancti Martini de Rivodepiris, et ecclesiam Sancti Pontii de Planesis cum omni-
bus suis decimis et primiciis et oblationibus universis et pertinentiis cunetis praed-
ictis sub dictione p[raedict] a ecclesie Sancti Juliani misit, et eas in subjectione
ipsius ecclesie semper ^{if. 2} stare precepit et [.....] in dubitantes sciantur in ha pa-
gina nominatim ad notantur. Primus terminus incipit in ipso clam de quio erme-
llis et praevadit usque ad locum quae appellatur charitas et inde descendit in me-
dio rivi de Osor. A meridiana uoque parte desinit terminus in molar Sta. Maria
de Villeleonis, et inde vadit per ipsum solidor et transit per locum que dicitur
Tremuges. Occiduana vero pars desinit in puio de petra alba, et vadit per felpor-
cho et collaterat sibi terminus de surigeres. A circio autem desinit terminus in
fonte de Palool et sacendit per terram de Brugario et transit per Cuniliag et vadit
usque ad locum quem vocant Ransen. Infra hos terminos, sicut superius termi-
navimus eo omnes decimas et primitias et oblationes universas [.....] tas res,
quae in anteriore dote a fidelibus ali fueran[.....] Ecclesia prelibate domnus Vui-
lielmus predictus [.....] confirmavit as proprietatem et utilitatem prae[.....] Eccle-

sis Sancti Juliani ut qui ex omnib[.....] tis rebus aliquid voluevit tillere aut divipere [.....] nisi requipuerit et ille ecclesia in quam de[.....] satisfecit ab omnibus Sancta Dei ecclesie [.....] tus et ab omni consortio Christianorum seques [.....] et cum Iuda proditire in inferno damnatus [.....] ex communicationem ego Bonusfilus sacerdos [.....] ^{lf. 2v} dono in hac dedicatione domine meo et seniori meo [] Sancti Juliano omnes libros meos quos [] dono ei unum missale et lectionarium ... depositum et epistolas Pauli cum aliquibus libris prophetarum et lilbrum Genesis cun libro Regum et parabolas Salomonis cum libris Machabeorum et passiones Sanctorum et psalterium []. Ecclesies maneant et clerici tenentes eam legant in eis maxime elli clerici quos ego daevi et nutriti. Hac dos est edita decima octava Kalendas Junii anno XIII Regis Henrici.

Bonifilius sacerdos preslsvitalis (*sic*) qui ista conservatione roga Vuilielmus Dei gratia Ausonensis Episcopus Adalbertus Caput schola, Bonifilius sacerdos Firedulfus A^u Galindo En sac Bonefilius sacerdos plis sumarie sanctum Guttefa, sanctum Guibrelmus Gelbertus Lta [] Guilelmus sacerdos et iudex, qui hanc dotem dictavit et formavit et ut credatur solitum signum in ea impressit. Sanctum [] Sanctem Saula Sanctem Ram [] sanctem Pr memis, Sanctem Guifre [] Bonefilius ^{lf. 3} sacerdos plis Trasver que ista consecratione scripsit die et anno que supra cum litteras superpositas.

2. ^{lf. 3v} **Seguin-se còpia d'un codern en fòlio ja molt esquinat, fet per l'il·lustre y molt reverent senyor Antic Mas y Darder, rector que fonch d'esta iglésia des de l'any 1608 fins l'any 1627, y després morí en l'any 16[], canonge de la Seu de Gerona, y de son temps no-s troba altre nota ni llevador.**

2.1. **Llevador o memorial de lo que diversas personas fan o acostumen a pagar a la rectoria de Sant Julià de Vilatorça y Sant Martí de Riudepeñes, a ella unida, del bisbat de Vic, y de les cases, terres, honors y possessions que en les paròchies de dit Sant Julià y de Sant Martí estan en alou y directa senyoria de dita rectoria, essent rector d'ella jo, Antoni Mas y Darder.**

<Pri>mo, fa a dita rectoria Joan Andreu Puigsec, pagès, com a ereu de dit mas Puigsec de dita paròchia de Sant Julià de Vilatorça, vint sous per Nostra Senyora d'agost y altres vint en la festa de Tots Sants, dic 2 ll., y està dita heretat en alou y directa senyoria de dit rector, com apar ab lo precari de dit Puigsec, fet per lo reverent senyor Gaspar de Roviroles aleshores rector. Fermat en poder de Bernat de Prat, notari públic de Vic, a 28 d'octubre de 1486.

Item, lo mateix Puigsec té un balans de terra anomenat lo mas ^{lf. 4} Soler, y del delme y primícia de dita terra se fan y acos<tu>ma fer tres pars y repartir-se en esta forma: sò és, que la una part pren lo delma de dit Sant Julià, l'altre lo rector de la paròchia de dit Sant Julià y l'altre lo prior de Sant Llorens.

Item, fa dit mas Puigsec a dita rectoria, vuit sous, dic 8 s., quiscun any per un aniversari.

Item, fa lo senyor Joan Francesc Cànoves, com a senyor de la casa y mas Cànoves, quiscun any en la festa de Tots Sants, tres lliures quatre sous, dic 3 ll. 4 s., de cens.

Item, té dit Cànoves un balans de terra comprada a carta de gràcia de l'hereu Marçó, en lo lloc anomenat [], continència de []. Afronta, a sol ixent ab los honors de []; a mitgjorn ab les de []; a sol ponent ab los honors de [], y a tramuntana ab les honors de []. La qual terra és en alou de [] rectoria y no-sab hi face cens algú.

Item, té dit senyor Cànoves en la plassa de la vila de dit [...], una casa que fonc del *quondam* mossèn Bernat Calvaria, [...] de dita iglésia. Y afronta, a sol ixent en la plassa [...] de la vila de dit Sant Julià. Y a migdie ab l'hort [...] mateixa casa. A ponent en les honors de la casa del Mataró, y a tremuntana ab lo carrer per lo qual se va de la plassa de Sant Julià a la iglésia parochial.

Item, fa y acostuma fer celebrar dit senyor Cànoves, un aniversari quiscun any per repòs de l'ànima del *quondam* Onofre [...], per la celebració del qual paga dit senyor Cànoves, tret[<ze> ...], ^{if. 4v} com consta ab acta rebut en l'any 1570, pres per senyor Narcís Benet, vicari de Sant Julià y notari de dita paròchia.

Item, fa y acostuma a fer celebrar dit senyor Cànoves una missa cada setmana, sò és, lo divendres per repòs de l'ànima del *quondam* Salvi Sagimon Cànoves, celebradora en l'altar del Roser, com apar de dita institució ab lo testament fet y fermat per dit Salvi Sagimon Cànoves en poder d'Onofre [...], notari públic de Vic, a 3 de novembre de 1592.

Item, fa dit senyor Cànoves en dit nom, sò és, com a possessor de dit mas Cànoves, una quartera d'ordi al rector de Sant Julià de Vilatorta, la qual quartera d'ordi reb dit rector com ha sacristà que és de dita iglésia.

Item, fa a dita rectoria l'hereu del mas Casassas, de la paròchia de Sant Feliu de Planesas de dit bisbat de Vic, en la festa de Tots Sants, nou sous y quatre diners, dic 9 s. 4 de cens, per lo mas de la Roca que té en la paròchia de dit Sant Julià.

Item, fa a dita rectoria dit Casassas, dos cortans d'ordi de sacristia quiscun any.

Item, fa l'hereu del mas Prats, que avuy se diu Pere Torrent, sis sous de cens quiscun any, pagadors en la festa de Tots Sants.

Item, dit mas Prats fa quiscun any a dita rectoria a son rector, vuit cortans d'ordi per dret de sacristia.

Item, és costum que del delme de les terras del mas Prats se fan pars; l'una és del delme de Sant Julià, l'altra del monastir de Sant Thomas de Riudeperes, y l'altre del rector de Sant Julià.

Item, fa l'hereu del mas Vila dels Prats de la present paròchia, lo qual se diu Sagimon Vila, quiscun any a la festa de Tots Sants, ^{if. 5} tres sous.

Item, fa dit mas Vila a dit rector quiscun any per dret de sacristia, quatre cortans d'ordi.

Item, fa dit Sagimon Vila com ha possessor del mas Bell-lloc, quiscun any, tres sous.

Item, fa dit Vila, com a hereu y possessor del mas Bell-lloc, mitja quartera d'ordi per dret de sacristia.

Item, fa en Soler, pagès de la paròchia de Sant Sadurní d'Osmort del mateix bisbat, un sou y sis diners per la mitat del mas Planesas.

Item, fa a dita rectoria de Sant Julià lo mateix Soler de Sant Sadurní per dita rahó, tres cortans d'ordi per dret de sacristia.

Item, fa Pere Planesas, hereu del mas Planesas de la paròchia de Sant Julià, quiscun any, tres cortans de [...] per dret de sacristia.

Item, fa la casa de Puig de Fàbregues de la paròchia de Vilalleons, bisbat de Vic, deu sous barcelonesos en I[.....]¹⁵ de Tots Sants, per una pessa de terra la qual és [...] del mas Buixeda. Y afronta, a sol ixent ab les <honors> d'en Fàbrega; a mitgdie ab les honors d'en Casadevall de Vilalleons y part ab Aymeric; a occident ab les honors de Costa y part ab en Gili, tots de Vilalleons, y a tremuntana ab les honors del mas Bell-lloc, com apar ab acta rebut a 18 d'abril de 1559 en poder en mossèn Gabriel Casassas.

Item, fa lo mas Riera del Quer, l'hereu del qual s'ano<mena> ^{lf. 5v} Riera, quiscun any en la festa de Tots Sants, quinse sous barcelonesos.

Item, fa dit mas Riera a dita rectoria de Sant Julià de Vilatorça, quiscun any una quartera d'ordi.

Item, fa lo mas Puig de la paròchia de Sant Julià de Vilatorça, bisbat de Vic, quiscun any per la festa de Tots Sants, deu sous barcelonesos.

Item, fa dit mas Puig a dita rectoria, quiscun any, mitja quartera d'ordi per dret de sacristia.

Item, fa Benet Riambau, qui per causa de núpries és entrat en lo mas Quintana de la present paròchia, vint-y-tres sous barcelonesos, quiscun any, en la festa de Tots Sants, los quals vint-y-tres sous paga dit Riambau com ha possessor del mas Quintana.

Item, fa dit mas Quintana, quiscun any a la rectoria de Sant Julià, mitja quartera d'ordi per dret de sacristia.

Item, fa lo mas Solà de la paròchia de Sant Julià, lo possessor del qual és lo canonge Gaspar Codolosa, a dita rectoria, quaranta sous quiscun any en la festa de Tots Sants.

Item, fa dit mas Solà a la dita rectoria, quiscun any, mitja quartera d'ordi per dret de sacristia.

Item, fa lo mas Albareda, lo possessor y hereu del qual és vuy Antoni Joan Albareda, a dita rectoria en la festa de Tots Sants, vint-y-tres sous y mitg barcelonesos.

Item, fa dit mas Albareda a dita rectoria, mitja quartera d'ordi per dret de sacristia.

Item, posseheix dit Albareda una pessa de terra en la present paròchia, la qual pessa de terra és anomenada la Glorieta, que fonc antigament de na Farriola; après, emperò fonch d'Onofre Quintana. Y és constituïda en la present paròchia, en lloc anomenat Prop ^{lf. 6} la Nogareta, la qual pessa de terra està sota domini y franc alou de la rectoria de dit Sant Julià, y dit rector de Sant Julià reb lo delme y primície de dita pessa de terra, y avuy és plantada de viña, y és de continència d'una quartera poc més o manco. Y afronta, a sol ixent a mitgjorn, a ponent y a tremuntana ab los honors d'Antoni Joan Albareda.

Item, té y posseeix dit Albareda en dita paròchia, altre pessa de terra sots domini y alou de dita rectoria, anomenada Canamina de ça Barrera, a cens de sis sous barcelonesos pagadors per Nostra Senyora d'agost, com per aprobació, confirmació y establiment fet de dita Canamina per don Miquel Tormo, rector de la iglésia parrochial de dit Sant Julià de Vilatorça a Antoni Albareda; consta ab acte rebut en poder del senyor Onofre Coma, notari públic de Vic, a 13 d'abril de 1569. És, emperò, de saber, que la dita pessa de terra fonch en altre temps establerta a dit Albareda per los reverents Joan Soler y Baltha[...] ¹⁶ Delosa, canonge

15. Segurament, «la festa».

16. Segurament, «Balthasar».

de la Seu de Vic, com a procuradors syndi[.....],¹⁷ actors de dit capítol, com apar ab altre acte rebut [.....] de dit Onofre Coma lo 1 de juny de 1558, però, despr[.....] acte fonc escansel·lat i anul·lat per dit capítol com [.....] inadvertida y ignorantment, com apar amb altre act[.....]¹⁸ poder de dit coma, a 18 de juny de 1566. Y afronta, a sol ixent ab la propietat nomenada la Coromina de l'Arca, que avuy té y posseheix l'hereu d'Onofre Cànoves, de dita parròquia; antigament, emperò, era de la casa de Bellpuig; a migdie en lo camí públic, mijensant uns patis a diverses personas per dit Antoni Albareda establers, en los quals patis s'han fetas y vuy en die hi ha casas; a sol ponent [.....] mina, que antigament fonch d'en Mataró y après <d'en>^{lf. 6v} Torrent, y vuy és <de> dit Albareda, y a tremuntana ab les honors que foren d'en Pont, que posseheix avui lo dit Albareda per compra feta a carta de gràcia de l'hereu Boixó.

Item, fa y acostuma a fer celebrar dit Antoni Joan Albareda, quiscun dissabte de quiscuna semana, una missa baixa en l'altar del Roser de la present iglésia, per repòs de l'ànima d'Antoni Albareda, com apar en l'últim testament de dit Antoni Albareda, fet y fermat en poder del venerable Rafel Ferran, reverent rector de dita iglésia, a 21 d'abril de 1590.

Item, fa Rafel Fàbregues, pagès, hereu de la casa del sastre Albareda, quiscun any en la festa de Tots Sants, tretze sous de cens.

Item, té la casa de dit Fàbregues, juntament ab todas las terras, honors y possessions d'ella, sots domini y franc alou de la rectoria de dit Sant Julià y dit rector, reben de dita casa lo delme de carnalatge¹⁹ y també reb dit rector lo delme y primícia de lo que-s cull en ditas terras, acceptat d'un tros de terra que fonch del mas Boixó, lo qual tros de terra que fou de dit Boixó té de sembradura [], poc més o manco.

Item, fa l'hereu de mestre Janot Bru, sastre de la present vila, dos sous de cens quiscun any a la festa de Tots Sants per l'hort contigu a dita casa, en lo qual hort estave situada la casa de na Terrida, la qual casa era, y avui dit hort és, sots domini y franc alou de dita rectoria. Fonch venut a dit Bru per l'hereu del mas Quintana de dita paròchia. Y afronta dit hort, a sol ixent ab la casa de dit Bru; a mitgjorn, part ab la casa de Francesc Call, que antigament fonch de Llobet de Gurri, y part ab la casa dels hereus d'en Puig, àlies Maymac; a sol ponent ^{lf. 7} ab l'hort de la rectoria de dit Sant Julià, y a tremuntana, part ab la casa de dit Bru, y part ab un carreró que hie a la Barrera.

Item, los hereus de Bartheu Bru, fill de dit Janot Bru, sastres, los quals hereus són anomenats Joan Francesc y Cicília y estan baix poder de curadors y tudors a ells donats per la Cort Real del Batlle de Sant Julià, tenen una casa sots domini y franc alou de dita rectoria en la vila de dit Sant Julià, en lloc anomenat de la Barrera. Y afronta, dita casa, a sol ixent y a mitgjorn ab lo carrer públic per lo qual se va de la Barrera a la iglésia parochial de dit Sant Julià; a sol ponent ab la casa de Francesc Call, teixidor de lli, que antigament fonc d'en Llobet de Gurri, part y part ab l'hort dalt mencionat, y a tremuntana ab la casa de Francesc Gairis, fonc de Joan Francesc Cànoves y antigament d'en Cente[.....].

Item, té y posseheix Esperança Gili, viuda relicta de [.....] Vilamala, àlies Gili, braser de la present vila, un [.....] un <sic> pati constituída en dita vila, les quals

17. Segurament, «syndichs», podria ser «syndicadors».

18. Segurament, «acte en».

19. *Carnalatge* equival al dret feudal que es cobrava damunt la carn destinada a l'alimentació.

pati y [...] fan de cens quiscun any, en la festa de Tots S[.....]²⁰ sous, y és tot alou de dita rectoria. Y afronta dita casa, a sol ixent ab dit pati; a mitgjorn ab la casa de Francisco Pujol, la qual antigament fonc de Sància Desparer; a sol ponent ab lo carrer públic per lo qual se va de la Barrera a la plassa pública de dit Sant Julià de Vilatorra, y a tremuntana ab la casa d'Esteve Gairis, paraire. Y lo dit pati posseheix dita Gília, afronta a sol ixent ab la casa de Francesc Vila, paraire, també alou de dita recto[<ria>...; ...<a mig>]^{if. 7v} jorn ab la casa de Francesc Pujol, anomenada antigament de Sància Desparer, també alou de dita rectoria; a sol ponent, part ab la mateixa casa de dita Gília y part ab la casa d'Esteve Gairis, paraire, y a tremuntana ab lo carrer públic per lo qual se va de l'hort de la rectoria de Sant Julià a Sant Sadurní.

Item, fa la casa d'en Bruguer, l'hereu y possessor és vuy Francesc Boixó, a la festa de Tots Sants, vint-y-nou sous barcelonesos de cens quiscun any a la festa de Tots Sants, y també fa dit Francesc Boixó, quiscun any, com ha possessor del mas Pont, tres quartans d'ordi de dret de sacristia.

Item, fa la casa que Francesc Pujol posseheix prop la rectoria de Sant Julià, la qual casa fonc de Barthomeu Parés y antigament de Joan Riera, quatre sous de cens quiscun any en la festa de Tots Sants, y és sots domini y franc alou de la rectoria. Y afronta dita casa, a sol ixent ab l'hort de Francesc Vila, paraire; a mitgjorn, part ab la casa que posseheixen los hereus del *quondam* Rafel Ferran, prevere *olim*,²¹ rector de la iglésia de dit Sant Julià, y part ab la casa d'en Pui, y antigament era anomenat lo saller de la rectoria de Sant Julià; a sol ponent ab el carrer públic pel qual es va de la Barrera a la plassa pública, y a tremuntana ab la casa y hort de dita Esperança Vilamala, àlies Gili.

Item, és sots domini y franc alou de dita rectoria la casa que Francesc Puigsec, paraire, té y posseheix en la present vila, la qual fonc de l'hereu Llobet, de la parròquia de Vic, y antigament de Miquel Torrent, y fa quiscun any en la festa de Tots Sants quatre sous de cens. Y afronta, a sol ixent ab altre casa del mateix Francesc Puigsec, que fonc de Joan Fàbrega, y antigament d'en Sors de Viladrau; a mitgjorn ab lo corral de la rectoria; a sol ponent ab la casa de l'hereu de Marc Salija, farrer, també alou de dita rectoria, y a tremuntana ab lo carrer públic per lo qual se va de la ^{if. 8} Barrera a la iglésia parochial de dit Sant Julià.

Item, és sots domini y franc alou de dita rectoria la casa d'en Cors de Viladrau, la qual posseheix vuy dit Francesc Puigsec en la present vila, y fa de cens quiscun any en la festa de Nostra Senyora del mes d'agost, sinc sous, y fonc dita casa de Joan Fàbrega, pagès, y antigament d'en Cors de Viladrau. Y afronta, a sol ixent ab lo carrer públic per lo qual se va de la Barrera a la plassa pública de dita vila de Sant Julià; a mitgjorn ab lo corral de la rectoria, y a sol ponent ab la casa del dit Francesc Puigsec atràs mencionada, que fonc de l'hereu Llobet de Vic, y antigament de Miquel Torrent; y a tremuntana afronta ab lo carrer públic per lo qual se va de la Barrera a la iglésia parochial de Sant Julià.

Item, té dit Francesc Puigsec una vinya a la costa dels Pons, sots domini y franc alou.

Item, fa la casa de na Vinyes, la qual vuy té y posseheix lo [...] de Pere Joan Puig del Ram, y fa sinc sous de cens <per la> festa de Tots Sants, y és dita casa constituïda en la present vila, sots domini y franc alou de dita rectoria. Y afronta, a sol ixent part ab l'hort de Francesc Vila y part ab l'hort de Pere Pau Bayer,

20. «Tots Sants».

21. *Olim*, ve del llatí i significa en «altre temps», «abans».

que fonc d'en Francesc Pradell de Vic y, antigament, de la mongia de la iglésia parochial de dit Sant Julià; a tremuntana ab la casa de Joan Pujol; a mitgjorn, part ab la plassa pública de la present vila, y [.....] ab una casa que té y posseheix en dita vila l'her[<eu>.....] ^{lf. 8v} de la paròchia de Sant Martí de Riudeperes; a sol ixent ab la casa que Rafel Maymir té y posseheix en la dita plassa, per compra feta a carta de gràcia a Pere Capfort.

Item, fa la casa d'en Marçó, oller, lo nom del qual és Rafel Marçó, constituïda en la plassa de la present vila, vint-y-sinc sous de cens quiscun any. Y és home propi de la rectoria, y té sots domini y alou de dita rectoria lo mas Padró, ab totes sas terras, honors y possessions, y dit Marçó paga lo delma y primícia a dita rectoria de las terras que té prop sa casa.

Item, fa lo mateix Rafel Marçó, oller, com ha possessor del mas Padró, quatre quartans d'ordi per dret de sacristia.

Item, té y posseheix l'hereu del Rafel Ferran una casa en la present vila, sots domini y franc alou de la rectoria; y fonc de Bernat Salija, farrer, y antigament d'en Vilar, ferrer. Y fa dita casa a dita rectoria, en la festa de Nostra Senyora d'agost sinc sous de cens. Y afronta dita casa, a sol ixent ab lo carrer públic per lo qual se va de la plassa pública a la iglésia parochial; a mitgjorn ab un racó o tros de carrer per hont se va de la plassa pública a la casa de na Collell, que antigament fonc d'en Blasi Figueres; a sol ponent ab la casa de dita Collell, y a tremuntana ab lo carrer públic per lo qual se va de la Barrera a la iglésia parochial.

Item, fa la mateixa casa en la dita festa, sis sous barcelonesos per un aniversari celebrador en dita iglésia per l'ànima de n'Hilari, *quondam*.

Item, fa la casa d'en Collell, lo qual fonc de n'Hilari Figueres, part de la qual posseheix vuy Joan Puig com a usufructuari de Joana Collell, muller sua, hereu que fonc de dita casa, y part és d'Esperança Vernis, viuda relictada d'Esteve Vernis, mestre de cases, per son dot, quiscun any a Tots Sants, tres sous de cens. Y és dita casa sots domini y ^{lf. 9} alou de dita rectoria. Y afronta, a sol hixent, part ab la casa atràs mencionada, que posseheix l'hereu del quondam Rafel Ferran, part ab lo carreró o carrer per lo qual se va de dita casa a la plassa pública, y part ab la casa que antigament fonc de Salija, la qual posseheix avuy mossèn Joan Francesc Cànoves; a mitgjorn ab l'hort de l'hereu de Joan Mataró, y a tremuntana ab lo sementiri petit de la iglésia parochial de dit Sant Julià, mijensant lo carrer públic per lo qual se va de la Barrera a dita iglésia.

Item, fa lo mas Mataró de la present vila, quiscun any en la festa de Tots Sants, vint-y-sinc sous de cens. Diu se vuy l'hereu y possessor Salvador Mataró.

Item, té y posseheix dit Salvador Mataró, sots domini y franc alou de dita rectoria, un tros de terra de cultiu tinència de [] sembradura, poc més o manco, del qual tros de terra reb lo rector de Sant Julià lo delme y primícia. Y afronta dita terra, part a sol hixén mijensant lo carrer ab la casa de Sagimon Vilamala, àlies Gili, que vuy posseheix Joan Saules y ab las casas de dit Mataró, també mijensant lo carrer, y part ab les honors de Jaume Mataró y de mossèn Joan Francesc Cànoves; a migjorn afronta ab les honors de dit Cànoves; a sol ponent afronta, part ab les honors d'Esperança Gili, viuda relictada de Sagimon Vilamala, àlies Gili, y part ab la casa de Jordi Bayer, oller, *quondam*; y a tremuntana afronta part ab la casa de dit Jordi Bayer y part ab lo carrer per lo qual se va de Font Noguera a la iglésia parochial de Sant Julià.

^{lf. 9v} *Item*, fa Jaume Mataró quiscun any en la festa de Sant Pere del mes de juny, sis sous de cens y parell de capons, per una pessa que posseheix sots domini y franc alou de dita rectoria, nomenada lo Clos, de la qual pessa de terra paga

dit Jaume Mataró lo delma y primícia a dit rector. Y afronta dita pessa de terra a sol ixent part ab les honors del mas Pedró; a mitgjorn afronta ab les honors de Salvador Mataró y a tremuntana, part ab la tanca de l'hort de Cànoves, part ab la tanca de l'hort de dit Jaume Mataró, y part ab una casa de Salvador Mataró.

Item, fa dit Jaume Mataró quiscun any, mitja quartera d'ordi per dret de sacristia.

Item, fa lo mas Poalet, lo qual vuy posseheix Joan Frontera, qui en ell és entrat per causa de núpcies, fa dos sous quiscun any de cens per Tots Sants. Y és sots domini y franc alou de dita rectoria, dit mas Poalet, juntament ab totas sas terras, honors y possessions, y també reb lo rector de Sant Julià, en dit mas Poalet, delme y primícia de carnalatje, y lo delma y primícia de lo que's cull en totas las terras que són en dit mas Poalet.

Item, fa dit mas Poalet, quiscun any a la rectoria de Sant Julià, un quartà d'ordi per dret de sacristia.

Item, Pere Vilar, de Vilalleons, posseheix vuy tota la terra²² de dit mas Poalet, per compra d'ella feta²³ a Antoni Vilar, son germà, com apar ab acte rebut en poder de mossèn Joan Vinyes, notari públic, a [] del mes de [], any 1618, la qual terra és sots domini y franc alou de dita rectoria, y està cituada en lo carrer o camí per lo qual se va de Font Noguera a la iglésia parochial de dit Sant Julià.

^{ff. 10} *Item*, té Antoni Vilar de la paròchia de Vilallahons, un pati y un tros de terra que també és estat de dit mas Poalet, com consta en acte rebut en poder de Joan Vinyes, notari públic, a [] del mes de [] del mateix any 1618. *Vide* fol. 302, Manual 1, 56 y fol. 313.

Item, fa a dita rectoria de Sant Julià de Vilatorra lo mas Godayol de la paròchia de Nostra Senyora de Folgaroles de dit bisbat, en la festa de Tots Sants, sine sous de cens quiscun any.

Item, Àngela Clavell, donsenlla, beata, filla y hereua d'Antoni Clavell, mestre de casas, lo die de son òbit habitant en la present vila de Sant Julià de Vilatorra, una casa sots domini y franc alou de la rectoria de dita iglésia; la qual casa està cituada al Cap de la Coromina de l'Albareda de continència, lo pati d'ella, d'un quartà de forment poc més o manco, o bé de quatre canas d'ample, y a cada cap hi ha dotze canas de llarc. Afronta, a sol ixent ab les honors de Francesc Bona[.....], antigament foren de Miquel Boixó, sabater; a mig<jorn> ab lo camí públic per lo qual se va de la ciutat de Gero<na> a la ciutat de Vic, dita la Barrera; a sol ponent ab les honors de Fàbrega, teixidor de llana, sò és, ab la sua casa; a tremuntana ab les honors de dit Albareda, lo qual pati fonc establert per Antoni Albareda, pagès, hereu del mas Albareda de la present paròchia, com apar ab acte rebut en poder de mossèn Gabriel Casasses, prevere, *olim*, vicari y notari públic de dita paròchia de Sant Julià, a 2 de decembre de 1557.

^{ff. 10v} *Item*, Francesc Bonall, paraire, té hi posseheix en dit carrer Nou, sots domini y franc alou de la rectoria de Sant Julià y de son rector, una casa que antigament fonc de Miquel Boixó, sabater de dita paròchia, la qual casa està cituada al Cap de la Coromina de l'Albareda, de continència lo pati d'ella d'un quartà de forment poc més o manco, sò és, quatre canas d'ample a cada cap y dotze canas de llarc. Y afronta, a sol ixent ab les honors de Sagimona Riera, en primeras núpcias muller de Pere Coromina, teixidor de llana; a mitgdie ab lo camí públic per lo qual se va de Gerona a Vic, dit la Barrera; a sol ponent ab les honors d'en

22. terra *corr.* torra.

23. feta *corr.* fata.

Clavell, mestre de cases, sò és ab la casa; a tremuntana ab les honors d'Antoni Joan Albareda, lo qual pati fonc establert per Antoni Albareda, pagès, hereu del mas Albareda de la present paròchia a dit Miquel Boixó, com apar en acte rebut en poder de mossèn Gabriel Casasses prevere, *quondam*, notari públic y vicari de dita paròchia, a 3 de decembre de 1557.

Item, Rafel Riera, paraire, constant lo matrimoni entre ell y Sagimona, que en primeras núpcies fonc muller de Pere Coromines, té hi posseheix sots domini y franc alou de dita rectoria y del rector d'aquella, una casa que antigament fonc de Salvador Coromines, paraire de llana, en lo lloc anomenat lo Cap de la Coromina de l'Albareda, de continència lo pati d'esta d'un quartà de forment o serca, sò és, tres canes d'ample a cada cap y dotse canes de llarc. Y afronta, a sol ixent ab les honors de Joan Grau, sabater, que antigament foren d'Onofre Riera, paraire de llana; a mitgdie ab lo camí públic qui va de Gerona a Vic, dita la Barrera; a sol ponent ab les honors de Francesc Bonall, paraire, que antigament fonc de Miquel Boixó, sabater; a tremuntana ab les honors de dit Albareda, ^{if. 11} lo qual pati fonch establert per Antoni Albareda, pagès, hereu del mas Albareda de la present paròchia, a dit Salvador Corominas, paraire, com apar ab acte rebut en poder de mossèn Gabriel Casasses, prevere, vicari y notari públic de Sant Julià de Vilatorra, a 11 de decembre de 1557.

Item, Joan Garau, sabater, habitant en la present vila, té hi posseheix sots domini y franc alou de dita rectoria y del rector d'aquella, una casa que antigament fonc d'Onofre Riera, paraire de llana, en lo lloc anomenat el Cap de la Coromina de l'Albareda, de continència lo pati d'ella d'un quartà de forment o serca, sò és, quatre canes d'ample a cada cap y dotse canes de llarc. Y afronta, a sol hixent ab les honors de Manalt, sò és, ab la casa nova; a mitgdie ab lo camí públic qui va de la ciutat de Gerona a la de Vic, dita la Barrera; a sol ponent ab les honors de dit <Al>bareda, lo qual qual pati fonch establert per Antoni Albareda, pagès, hereu del mas Albareda de la present paròchia, a Onofre Riera, com apar ab acte rebut en poder de mossèn Gabriel Casasses, prevere y notari de Sant Julià, a 11 de decembre de 1557.

Item, Joan Manalt, paraire, té hi posseheix sots domini y franc alou de dita rectoria y del rector d'aquella, una casa en lo lloc anomenat al Cap de la Coromina d'Albareda, de continència lo pati d'ella d'un ^{if. 11v} quartà de forment o serca, sò és, quatre canes y quatre palms d'ample y dotse canas de llarc. Y afronte, a sol hixent ab les honors d'en Cànoves, sò-és, ab un marge gros; a mitgdie ab lo camí públic per lo qual se va de la ciutat de Gerona a Vic, dita la Barrera; a sol ponent ab les honors d'Onofre Riera, paraire de llana, sò és, ab la sua casa, y a tremuntana ab les honors d'Antoni Joan Albareda, lo qual pati fonc establert per Antoni Albareda, pagès, hereu del mas Albareda, a dit Joan Manalt, paraire, com apar ab acte rebut en poder de mossèn Gabriel Casasses, prevere, vicari y notari de dita vila de Sant Julià de Vilatorra, a 11 de decembre de 1557.

Item, Joan Albareda, paraire, vui habitant en la vila de Taradell, bisbat de Vic, té hi posseheix en la present vila una casa en lo lloc anomenat la Fexa del Girant de Cànoves, de continència de dos quartans de forment o serca, sò és, sis canes y sinch palms d'ample a cada cap y vint canes de llarc. Afronta, a sol hixent ab les honors del mas Boixó mijensant lo camí esglaiet del mas Parés a Sant Julià; a mitgdie ab les honors d'Eufraïna Godayol, que antigament fonc de l'hereu Boixó, y a sol ponent ab la casa de Joan Rossell, fuster, que antigament fonc d'Arnau Barbanegre, teixidor de lli. Y, a tremuntana, ab lo camí públic per lo qual se va de la ciutat de Vic a la ciutat de Gerona, dita la Barrera, com llargament apar ab

l'acte rebut de l'establiment del pati de dita casa fet per Jaume y Antoni Boixó, pare y fill, hereus y propietaris del mas Boixó y mas Bruguer, a Joan Albareda, pareire de llana de ^{if. 12} Sant Julià, en poder de mossèn Gabriel Casasses, prevere, vicari y notari públic de Sant Julià, a 3 de decembre de 1560.

Item, Joan Rossell, fuster, constant lo matrimoni entre ell y Elisabeth, muller sua, filla lligítima y natural de Joan Basses, néta d'Arnau Barbanegre, teixidor de lli, té hi posseheix sots domini y franc alou de la rectoria de Sant Julià de Vilatorra una casa en un troç de terra que fonc establerta per Jaume y Antoni Boixó, pare y fill, a Arnau Barbanegre, teixidor de lli, com apar en l'acte rebut en poder de mossèn Gabriel Casasses, prevere *olim* y vicari y notari de dita iglésia y paròchia, a 3 de setembre de 1560. Y és dit tros de terra en lo lloc anomenat la Feixa del Girant de Cànoves, y és de continència de dos quartans de forment o serca, sò és, sis canes y sinc palms d'ample y a cada cap vint canes de llarc. Y afronta, a sol hixent ab la casa y hort de n'Albareda; a mitgdie ab les honors de Salvador Godayol, que antigament foren de dits Jaume y Antoni Boixó; y a sol ponent l'hort de dit Godayol, hereu que és de Joan Fàbrega, teixidor de llana, y a tremuntana ab lo camí públich per lo qual se va de Vic a Gerona, dit la Barrera.

Item, Eufraïna Godayol, hereua de Joan Fàbregues, teixidor de llana de la present vila, té y posseheix sots domini y franc alou de la rectoria de Sant Julià, aquell tros de terra que ab acte rebut en poder de mossèn Gabriel Casasses, notari y vicari de Sant Julià, li fonc establert a 3 de setembre de 1560 per Jaume y Antoni Boixó, pare y fill, ^{if. 12v} hereus y possessors del mas Boixó y mas Bruguer, y de continència de dos quartans de forment, poc més o manco, sò és, sis canes y sinc palms d'ample a cada cap, y vuit canes de llarc, y és lo lloc anomenat la Feixa del Girant de Cànoves. Y afronta, a sol hixent ab la casa de Joan Rossell, fuster, que antigament fonc d'Arnau Barbanegre; a mitgdie ab les honors de dit Godayol, las quals honors de dit die de 4 de setembre de 1560 se tenian per dits Jaume y Antoni Boixó; a sol ponent, part ab la casa de Rafael Casasses, brasser, y part ab les honors de Rafel Marçó, oller, y a tremuntana ab lo camí públich per lo qual se va de Vic a Gerona, dita la Barrera.

Item, dit Salvador Godayol, teixidor de llana, té hi posseheix sots domini y franc alou de dita rectoria y de son rector, un troç de terra de continència de mitja quartera de forment, poc més o manco, la qual fonc del mas Boixó, y reb lo delme y primícia de dita terra lo rector de Sant Julià. Y afronta dita terra, a sol hixent part ab lo camí per lo qual se va del mas Perer al carrer Nou; a mitgjorn ab les honors de Rafel Marçó, mijensant lo camí per lo qual se va del mas Perer a la casa dit Marçó; al sol ponent part ab les honors del dit Marçó y part ab les honors de Bernat Albareda, y a tremuntana part ab les honors de dit Godayol y part ab les honors de Joan Rossell y part ab les honors de Joan Albareda, establertes per dits Boixons, com consta llargament de l'establiment de dita pesa de mitjans quartera de sembradura, ab acte rebut en poder de mossèn Gabriel Casasses, prevere, notari y vicari de Sant Julià de Vilatorra, a 24 de mars de 1562.

Item, Bernat Albareda, pareire de la present vila, té hi ^{if. 13} posseheix en lo carrer Nou de dita vila, sots domini y franc alou de la rectoria de Sant Julià, una casa y hort, lo pati de la qual fonc establert per Margarida y Rafel Marçó, hereus y possessors del mas Pedró, terras, honors y possessions d'aquell, com de dit acte d'establiment consta en l'escrivania de dit Sant Julià a 4 de juny de 1602. Y té de mitgjorn a tremuntana dotse canes, cana barcelonesa, y de levant a ponent sis canes barceloneses, lo qual pati fonc de las honors del mas Pedró. Y afronta,

a sol hixent ab la casa de Rafel Casassas, brasser, y part ab l'hort de Salvador Godayol, hereu de Joan Fàbregues, teixidor de llana; a mitgdie ab les honors de dit mas Pedró; a sol ponent ab la casa y hort de Jaume Tona, sastre, y a tremuntana ab lo carrer públic per lo qual se va de Vic a Gerona.

Item, Joan Tona, sastre, ciutedà de Vic, té una casa y hort sots domini y franc alou de la rectoria de Sant Julià de Vilatorça y de son rector, en lo carrer Nou de la vila, lo pati dels quals fonc establert a ell per Margarida y Rafel Marçó, mare y fill, hereus y possessors del mas Pedró, terras, honors y possessions d'aquell, com de dit acte d'establiment consta en l'escrivania de dit Sant Julià a 22 de janer 1602. Y té de mitgjorn a tremuntana dotse canes, cana barcelonesa, y de llevant a ponent sis canes y un palm de dita cana barcelonesa, lo qual pati fonc de les honors del mas Pedró. Y afronta, a sol hixent ab la casa y hort de Bernat Albareda, ^{lf. 13v} parayre; a mitgdie ab les honors del mas Pedró; a sol ponent ab la casa y hort de Gabriel Vivet, y a tremuntana ab lo camí públic per lo qual se va de Vic a Gerona.

Item, Gaspar Puitg, pagès de la paròchia de Sant Vicens de Malla, constant lo matrimoni entre ell y Margarida, filla del *quondam* Gabriel Vivet, pagès, té hi posseheix una casa y hort en la present vila, sots domini y franc alou de la rectoria y de son rector, lo pati dels quals és estat del mas Pedró y fonc establert a Gabriel Vivet, son sogre, per a Margarida y Rafel Marçó, mare y fill, hereus y possessors del mas Pedró, terras, honors y possessions d'aquell, com de dit acte d'establiment consta en l'escrivania de dit Sant Julià a 12 de janer 1602. Y afronta dita casa y hort, a sol hixent ab la casa y hort de Jaume Tona, sastre; a mitgjorn ab les honors del mas Pedró; a sol ponent ab la casa de Joan Pujol, paraire, y part ab l'hort d'Onofre Godayol, pagès a Vilallahons, lo qual hort és estat de Christòphol Puitg, ferrer, ciutedà de Vic; y a tremuntana ab lo carrer Nou de dita vila, sò és, ab lo carrer públic per lo qual se va de Vic a Gerona.

Item, Joan Pujol, parayre de Sant Julià, té sots domini y franc alou de la rectoria de Sant Julià y del rector d'ella, una casa y axideta, lo pati dels quals és estat del mas Pedró. Y afronta, a sol hixent ab la casa y hort que fonc de Gabriel Vivet y vui és de Gaspar Puitg, de la paròchia de Malla, constant lo matrimoni entre ell y Margarida, filla del dit Vivet; a mitgdie ab l'hort d'Onofre Godayol, que fonc de Christòphol Puitg, ferrer; a sol ponent ab la casa de dit Godayol, la qual fonc de dit Christòphol Puig, ^{lf. 14} ferrer; y a tremuntana ab lo carrer Nou de dita vila, per lo qual se va de Vic a Gerona.

Item, Onofre Godayol, té hi posseheix a carta de gràcia, sots domini y franc alou de la rectoria de Sant Julià de Vilatorça y de son rector, una casa y hort a ell contiguo, lo pati de la qual casa y hort fonc establert per Margarida y Rafel Marçó, hereus y possessors del mas Pedró, a mossèn Rafel Ferran, prevere, *quondam*, rector de la iglésia de dit Sant Julià, y fonc de partinències del mas Pedró. Y afronta, a sol hixent ab la casa de Joan Pujol y ab l'hort de Gaspar Puitg, pagès de Malla, que antigament fonc de Gabriel Vivet; a mitgjorn ab les honors del mas Pedró; a sol ponent, part ab la casa y hort de Francesc Vila, que antigament fonc de mestre Janot Bru, sastre, y part ab l'hort de la casa de la mongia, que posseheix vuy Pere Pau Bayer per establiment fet per mossèn Francesc Pradell, ciutedà de Vic, y a tremuntana ab lo carrer Nou de dita vila, sò-s amb lo carrer per lo qual se va de Vic a Gerona.

Item, Francesc Vila, parayre, té hi posseheix una casa y hort a ella contigua en lo carrer Nou de la present vila, sots domini y franc alou de la rectoria de Sant Julià y de son rector, lo qual casa y hort fonc de mestre Janot Bru, sastre, y

antigament de pertinences del mas Pedró. Y afronta dita casa y hort, a sol hixent ab la casa y hort d'Onofre Godayol, y fonc de Christòphol Puig, ferrer; a mitgjorn ab l'hort de la casa de la mongia, que vuy posseheix Pere Pau Bayer; ^{ff. 14v} a sol hixent ab lo pati d'Esperança Vilamala, àlies Gili, y part ab la casa de Francesc Pujol, y a tremuntana ab lo carrer Nou de dita vila, sò és, ab lo carrer per lo qual se va de la ciutat de Vic a la ciutat de Gerona.

Item, Rafel Casassas, brasser, té hi posseheix sots domini y franc alou de la rectoria de Sant Julià y de son rector, una casa en lo carrer Nou de dita vila. Y afronta, a sol hixent ab l'hort de l'hereu de Joan Fàbregues, teixidor de llana; a mitgjorn ab l'hort de Bernat Albareda, y a tremuntana ab lo carrer Nou de dita vila; y, a sol ponent, ab la de dit Bernat Albareda ab lo carrer Nou de dita vila, sò és, ab lo carrer per lo qual se va de la ciutat de Vic a la ciutat de Gerona.

Item, Joan Pujol, parayre, té y posseheix en la vila de Sant Julià una casa sots domini y franc alou de la rectoria de Sant Julià y de son rector, y fa de cens quatre sous quiscun any lo die de Tots Sants. Y afronta dita casa, a sol hixent ab l'hort de Francesc Vila, parayre; a mitgjorn, part ab la casa de Pere Joan Puig del Racó, y part ab la casa de l'hereu de mossèn Rafel Ferran; a sol ponent ab lo carrer per lo qual se va de la plassa a la Barrera, y a tremuntana ab la casa y pati d'Esperança Gili, àlies Vilamala. Y fonc dita casa antigament de Joan Riera y après de Barthomeu Parés.

Item, l'hereu de mossèn Rafel Ferran, *quondam*, té hi posseheix en la vila de Sant Julià una casa sots domini y franc alou de la rectoria y son rector. Y afronta dita casa, a sol hixent, part ab la casa de Joan Pujol y part ab la casa de Joan Puig del Racó; a mitgjorn ab la casa de Rafel Maymir, que antigament fonc de N.²⁴ Capfort; a sol ponent afronta ab lo carrer públic per lo qual se va de la plassa a la ^{ff. 15} Barrera, y a tremuntana ab la casa de Joan Pujol, que antigament fonc de Barthomeu Parés.

Item, Rafel Maymir, paraire, té hi posseheix a carta de gràcia una casa en la plassa de la present vila, la qual casa fonc antigament de N. Capfort. Y fa de cens [] lliure de cera quiscun any en la festa de []. Y afronta, a sol hixent, part ab la casa de Pere Joan Puig del Racó y part ab lo racó o plasseta de dita casa; a mitgjorn ab la plassa pública de la present vila; a sol ponent ab la casa de la rectoria, mijensant lo carrer públic per lo qual se ve de la plassa pública a la Barrera, y a tremuntana ab la casa de l'hereu de mossèn Rafel Ferran.

Item, Sagimon Calvaria, pagès, hereu del mas Calvaria de la paròchia de Sant Martí de Riudeperes, té hi posseheix en la present vila sots domini y franc alou de dita rectoria, una casa per la qual fa cens quiscun any mitja lliure de sera. Y afronta a sol hixent ab l'hort de Francesc Vila, paraire; a mitgjorn ab altre casa que té hi posseheix contigua a ella dit Calvaria; a sol ponent ab la planta contigua a la plassa pública de dita vila, y a tremuntana ab la casa de l'hereu de Pere Joan Puig del Racó.

Item, dit Sagimon Calvaria, pagès, té hi posseheix en dita vila altra casa sots domini y franc alou de dita rectoria y de son rector. Y afronta dita casa, a sol hixent ab l'hort de Pere Pau Bayer, que fonc de Francesc Pradell, ciutedà de Vic, y antigament de la mongia; a mitgjorn ab la casa de dit Bayer, antigament anomenada la ^{ff. 15v} casa de la mongia; a sol ponent ab la plassa pública de la present vila, y a tremuntana ab la casa de dit Calvaria dalt mencionada.

24. Acostumen a posar *N.*, que significa *nomine*, quan no es recorden del nom; abans ha aparegut un Pere Capfort.

Item, Pere Pau Bayer, oller, té y posseheix sots domini y franc alou de dita rectoria per compra feta a Joan Bayer, una casa y hort contiguo a ella, que fonc de mossèn Francesc Pradell, ciutedà de Vic, y antigament de la mongia de la iglésia de Sant Julià. Y afronta dita casa y hort, a sol hixent ab l'hort d'Onofre Godayol, de Vilalleons, que fonc de Christòphol Puig, ferrer; a mitgjorn ab la casa de Rafel Marçó, oller; a sol ponent ab la plassa pública de la present vila, y a tremuntana ab la casa de Sagimon Calvaria y part ab l'hort de Francesc Vila, paraire.

Item, Pau Banús, brasser, ciutedà de Vic, té hi posseheix sots domini y franc alou de dita rectoria y de son rector, una casa en la plassa pública en la vila de Sant Julià, la qual casa fonc del mas Pedró. Y afronta, a sol hixent ab la casa de dit Rafel Marçó; a mitgjorn ab l'hera de dit Marçó; a sol ponent ab la casa que l'hereu de Bell-lloc, pagès y moliner, té y posseheix <a> carta de gràcia de dit Marçó, mijensant un carreró per lo qual se passa de l'hera de dit Marçó a la plassa pública de dita vila, y a tremuntana ab la plassa pública de dita vila.

Item, l'hereu Joan Belloc, pagès y moliner, té hi posseheix sots domini y franc alou de dita rectoria y de son rector, una casa y hort en ell contiguo, comprada ha carta de gràcia de Rafel Marçó, oller, hereu del mas Padró. Y ^{lf. 16} afronta dita casa, a sol hixent ab la casa de Pau Banús, brasser, mijensant lo carreró per lo qual se passa de la plassa a l'hera de Rafel Marçó; a mitgjorn afronta, part ab l'hort de dit Pau Benús y part ab les honors de dit Rafel Marçó; a sol ponent ab la tanca de l'hort de la casa que mossèn Cànoves té en la plassa de la present vila, y a tremuntana, part ab lo corral de la casa de dit Cànoves y part ab la plassa de dita vila.

Item, dit Pau Benús té hi posseheix sots domini y franc alou de dita rectoria y de son rector, un hortet. Y afronta, a sol hixent ab l'hera del mas Pedró; a mitgjorn ab les honors de dit mas Pedró; a sol ponent ab la tanca del corral ho hort de la casa que mossèn Cànoves té y posseheix en la plassa de la present vila, y a tremuntana ab la casa y hort que l'hereu de Joan Belloc posseheix en la plassa pública, per compra feta a carta de gràcia de l'hereu del mas Pedró.

Item, Esperança Bayer, viuda relicta de Jordi Bayer, oller de la present vila, té hi posseheix sots domini y franc alou de la rectoria y de son rector una casa y hort a ella contiguo, per assensament²⁵ fet de dita casa y hort per Sagimon Vilamala, àlies Gili, a Jordi Bayer. Y afronta dita casa y hort, a sol hixent ab les honors de Salvador Mataró, alou de dita rectoria; a mitgjorn, part ab les honors de dit Salvador Mataró y part ab les honors de dit Sagimon Vilamala, àlies Gili; a sol ponent ab lo camí per lo qual se va de la riera del Quer a la iglésia parrochial de Sant Julià, y a tremuntana ab lo camí per lo qual se va del mas Pualet a dita iglésia parrochial de Sant Julià. Consta de dit establiment en poder de Narcís Benet, vicari de Sant Julià de Vilatorta, als 18 d'octubre de 1591, y ab altre acte en poder de dit notari als 28 de setembre de 159[].

^{lf. 16v} *Item*, Esperança Gili, viuda deixada del *quondam* Sagimon Vilamala, àlies Gili, té hi posseheix en la parròquia de Sant Julià una pessa de terra de continència de set cortans de forment, poc més o manco. Y afronta dita pessa de terra, a sol hixent ab les honors de Salvador Mataró; a mitgjorn ab les honors de Joan Francesc Cànoves; a sol ponent ab lo camí públic per lo qual se va de la riera del Quer a la iglésia parrochial de Sant Julià, y a tremuntana ab les honors de Jordi Bayer, per dit Vilamala, àlies Gili, a dit Bayer establertes. Y de dita pessa de terra reb y acostuma de rebre lo rector de Sant Julià lo delma y primícia.

25. *Assensament*, equivaldria a *per un cens fet*.

Item, Salvador Paray, traginer, habitant en la present vila, constant lo matrimoni entre ell y Paula Puitg, té y posseheix en la vila de dit Sant Julià una casa sots domini y franc alou de dita rectoria y de son rector. Y afronta dita casa, a sol hixent ab la casa de Francesc Call, teixidor de lli, que antigament fonc d'en Llobet de Gurri; a mitgjorn ab la plasseta o bé ab lo carrer per lo qual se va de la Barrera a la iglésia; a sol ponent, part ab la iglésia parochial y part ab lo sementiri de dita iglésia, y a tremuntana ab l'hort dels hereus del mestre Janot Bru, sastre, que antigament fonc de na Ferriola.

Item, Hyacintho Salija, ferrer, hereu de Marc Salija, té hi posseheix sots domini y franc alou de dita rectoria una casa en la vila de Sant Julià. Y afronta, a sol hixent, part ab la casa de Francesc Puigsec, que antigament fonc de l'hereu Llobet de Gurri, y part ab la casa de la recto^{l. 17}ria; a mitgjorn y a ponent ab lo camí per lo qual se va de la plassa pública de Sant Julià a la iglésia parochial, y a tremuntana ab lo carrer públic per lo qual se va de la Barrera a dita iglésia parochial.

Item, Salvador Godayol, teixidor de llana, hereu de Joan Fàbregues, té y posseheix sots domini y alou de dita rectoria una casa constituïda en lo carrer Nou de la present vila, un pati de la qual fonc establert per Antoni Albareda, pagès, hereu del mas Albareda, a Pere Fàbregues, teixidor de llana, com consta ab l'acte de dit establiment rebut en poder de mossèn Gabriel Casassas, prevere, vicari y notari de dita paròchia, a 26 de juliol de 1557. Y té lo dit pati en què està situada la dita casa, un quartà de sembradura poc més o manco, sò és, sis canas d'ample a tots caires y dotse canas de llarc a tots caires. Y afronta, a orient ab les honors d'Antoni Clavell; a mitgdie ab lo camí públic qui va de Gerona a Vic, dit lo Camp de la Barrera; a occident ab les honors del mas Mataró, las quals té vuy en Miquel Torrent per compra, estant en lo mas Llobet de Vic, y a tremuntana ab les honors de dit mas Albareda.

Item, Francesc Vilamala, brasser, constant lo matrimoni entre ell y Helena, muller sua, té y posseheix una casa y hort en lo camí o carrer per lo qual se va de font Noguera a la iglésia parochial de dit Sant Julià, lo patí de la qual fonc de pertinències del mas Poalet. Y afronta dita casa y hort, a tremuntana ab lo camí ^{l. 17v} que va de font Noguera a la iglésia parochial de Sant Julià; a mitgjorn ab un hort que posseheix Joan Pujol; a sol ponent ab la casa y hort d'Antoni Vilar, que també fonc de pertinències del mas Poalet, y a llevant ab lo camí per lo qual se va de la iglésia de Sant Julià a la riera del Quer.

Item, està en possessió de rebre dit rector de Sant Julià de Vilatorra, quiscun any, un pollastre de delma de totes las casas de la vila Vella, sò és, de las casas que crian llocada. És a saber, que arriba a rebre's dit pollastre inclusive fins a la casa de Joan Albareda, que vuy posseheix Jaume Muntalt, situada en lo carrer Nou en lo cap del carreró per lo qual se va de dit carrer Nou al mas Paret; y també reb y ha acostumat ha rebre dit pollastre de la casa de Joan Vilamala, oller, situada prop font Noguera.

Item, fa lo mas Aragall, constituït en la paròchia de Sant Martí de Riudeperes, bisbat de Vic, lo possessor del qual és vuy mossèn Bonaventura Canal, ciutedà de Vic, a la rectoria de Sant Julià de Vilatorra y al rector d'aquella, quiscun any en la festa de Tots Sants, tretze sous de cens barcelonesos. <H>y ha àpoca de dit cens en poder de mossèn Onofre Coma, notari públic de Vic, a 19 de juny de 1579.

Item, dit mossèn Bonaventura Canal, ciutedà de Vic, té sots domini y franc alou de dita rectoria una pessa de terra en la paròchia de Sant Martí de Riudeperes, com consta en poder de mossèn Calvet, notari públic de Vic, a 18 d'octu-

bre de 1594, per la qual pesa de terra fa dit Canal quiscun any, en la festa de Tots Sants, quatre sous y mitg, y és stada dita pesa de terra del mas ^{if. 18} Martí de la paròchia de Folgaroles.

Item, fa la casa d'en Coget, constituïda prop de la iglésia de Sant Martí, quiscun any en la festa de Tots Sants, quatre sous de cens. Consta ab actes pres en l'escrivania de Sant Julià a 24 de janer de 1576.

Item, fa lo mas Pujol, lo possessor del qual és vuy lo senyor Gaspar Codina, donsoll en la ciutat de Vic domiciliat, constituït en la paròchia de Sant Martí de Riudeperes, quiscun any en la festa de Tots Sants, vuit sous de cens.

Item, fa lo mas Heres de la mateixa paròchia de Sant Martí, lo possessor del qual és dit senyor Gaspar Codina, vint-y-quatre sous de cens y menjars.

Item, fa lo mas Verdaguer de dita paròchia de Sant Martí de Riudeperes, quiscun any en la festa de Tots Sants, vuit sous de cens y un parell de gallinas, paga per tot dotse sous. <H>y ha àpoca de dit cens en poder de mossèn Joan, vicari de Sant Julià, a 20 de decembre de 1603.

Item, fa lo mas Frontera de dita paròchia de Sant Martí, lo possessor del qual és Sagimon Frontera, pagès, en la festa de Tots Sants, nou sous entre cens y menjars.

Item, fa lo mas Tona, lo possessor del qual és Bernat Tona, pagès, hereu del mas Tona de la paròchia de Sant Martí, quiscun any en la festa de²⁶ Santa Maria del mes d'agost, tres sous per cens y menjars.

Item, fa quiscun any dit Bernat Tona, pagès, tres lliures barceloneses de censal mort a 30 d'octubre, als aniversaris celebradors en la iglésia parrochial de Sant Julià de Vilatorça per repòs de l'ànima de Joan Puitg, àlies Mataró. Consta de l'acte en poder de mossèn Vinyes, notari públic de Vic, dit die de l'any 1595.

^{if. 18v} *Item*, fa lo mas de la Vila de la paròchia de Sant Martí, lo possessor y hereu del qual és vuy Miquel Rosanes, quiscun any en la festa de Tots Sants, quinze sous entre cens y menjars.

Item, Sagimon Calvaria, pagès, hereu del mas Calvaria de la paròchia de Sant Martí de Riudeperes, fa quiscun any entre censos y menjars en la festa de Tots Sants, per lo mas de la Calvaria y per lo mas de la Roca, rònc, deu sous barcelonesos; y dit mas Roca és part en alou de la iglésia.

Item, fa lo mas Vilanova, en altre manera anomenat mas Noguer, lo possessor del qual és vuy lo senyor don Miquel de Clariana com hereu de la senyora d'Altarriba, vuit sous y un parell de gallines quiscun any.

Item, fa lo mas Sauleda de dita paròchia, l'hereu y possessor del qual és vuy Bernat Sauleda, pagès, quiscun any en la festa de Tots Sants, tretse sous y quatre diners entre censos y menjars.

Item, dit Bernat Sauleda, pagès, posseïeix lo mas Llobet, lo qual se té per indivís sots domini y franc alou de dita rectoria, a cens d'una gallina y de l'Ardiaconat de la Seu de Vic, com apar ab acte de reducció fet per lo rector de Sant Julià y l'Ardiaca de Vic.

Item, lo mas Aymeric de la paròchia de Sant Martí, l'hereu y possessor del qual és Jaume Aymeric, pagès, fa quiscun ^{if. 19} any en la festa de Tots Sants deu sous entre cens y menjars.

Item, lo mas Lió de la paròchia de Sant Martí, l'hereu y possessor del qual és Joan Lió, pagès, fa quiscun any en la festa de Tots Sants, catorse sous entre censos y menjars, y un parell de capons.

26. *ratllat*, Tots Sants.

Item, dit Joan Lió, pagès, té hi posseheix en la dita paròchia de Sant Martí, sots domini y franc alou de dita rectoria y del rector d'aquella, una pessa de terra vinya plantada, de continèntia de sinc a sis quarteras sembradura, poc més o manco, y lo delme y primícia de dita pessa de terra és tot del rector. Y afronta, a sol hixent ab honors.²⁷

Item, poseheix dit Lió una pesa de terra anomenada Las Hortas, les quals foren del mas Pons, de tinguda d'una quartera poc més o manco, en franch alou de dita rectoria, delma y primícia.

Item, lo mas de la Serra de Sant Marc de dita paròchia, lo possessor del qual és Miquel Torrent, constant matrimoni entre ell y Antiga Serra, muller sua, fa quiscun any en la festa de Tots Sants tretse sous entre censos y menjars.

Item, en Masjoan de la paròchia de Vic, fa quiscun any en la festa de Tots Sants tretse sous de censos.

Item, fa lo mas Martí de la paròchia de Folgaroles, quiscun any lo die de la Cadira de Sant Pere, tres sous de menjars per lo mas Vilafarta.

Item, té y posseheix lo rector de Sant Julià de Vilatorça lo mas Pons, ab sas terras, honors y possessions, constituït en la paròchia de dit Sant Martí de Riudeperes, lo qual li fonc adjudicat per sentència en la Real Audiència promulgada.

Item, té y posseheix Pere Pau Bayer, oller, constant lo matrimoni^{if. 19v} entre ell y Arcàngela Albareda, una pessa de terra que li donaren per dot y <en> nom de dot, Joan Albareda y Antoni Joan Albareda, com consta ab los capítols matrimonials fets y fermats en poder de mi, Antic Mas y Darder, la qual pessa de terra espectave a dits Albaredes per compra que d'ella tenien feta a l'hereu del mas Puig de la paròchia, a carta de gràcia, y anomenes dita pessa de terra lo Camp de n'Alamany, que tes per indivís entre lo rector y lo senyor de Centellas. Y afronta, a sol hixent ab les honors del mas Quintana; a migjorn ab lo camí públic per lo qual se va de la Quintana a Vic; a sol ponent y a tremuntana ab les honors de dit mas Quintana. Y del delme resultant del que-s cull en dita pessa de terra, se'n fan dos iguals pars, l'una pren lo rector y l'altre se posa al graner major ab lo restant delme que s'aplega.

2.2. ^{if. 20} Memorial de lo que està en consuetut fer-se en la iglésia parochial de Sant Julià de Vilatorça, bisbat de Vic, y en la de Sant Martí de Riudeperes a ella unida, y de las professons que acostuman a fer, y dels oficis que-s celebran en capellas particulars situades dins ditas paròchias, essent rector d'ellas jo, Antic Mas y Darder, prevere.

Primera. És costum celebrar-se dos missas en la iglésia de dit Sant Julià tots los diumenges y festes de precepte, y la una d'ellas cantada.

Item, se diuen en la iglésia de Sant Martí de Riudeperes dos missas privades²⁸ tots los diumenges de l'any; en las festes, enperò, de precepte, sols se ni diu una de privada, acceptat algunas festivitats de les quals ja en son lloc se'n farà menció.

27. No diu les afrontacions.

28. La *missa privada* o *missa baixa* era una missa celebrada per un sol capellà i sense cap cant; la *missa cantada* també era celebrada per un capellà però es deia, com el nom indica, cantada bé pel cor o bé per un altre capellà; l'*ofici* era concelebrat per tres capellans (rector, diaca i sotsdiaca).

Item, a 6 de janer, dit lo die dels Reys, en Sant Martí se diu missa cantada a les vuit horas; sempre que la festa de l'Epiphania s'esdevindrà en diumenge, la missa cantada serà a l'hora de la missa matinal.

Item, die dels màrtirs Sant Vicens y Sant Anastasi, s'acostuma dir offici cantat en Sant Julià; y donarà a adorar las reliquies dels Gloriosos Sants.

Item, s'acostuma lo die de la Purificació de Nostra Senyora fer benedictió de cera y offici cantat a les vuit horas en la iglésia de Sant Martí de Riudeperes, y després se fa professó voltant la iglésia, y quant dita festivitad de la Purificació s'esdevindrà en diumenge, en tal cas, perquè los capellans puguen fer-la a Sant Julià a l'hora acostumada, l'offici cantat y benedictió de cera ^{lf. 20v} en Sant Martí serà a la missa matinal y després, a l'hora acostumada, serà l'altre missa en Sant Martí.

Item, en dita iglésia de Sant Martí s'acostuma, lo primer dia de Quaresma, fer-se la benedictió de la cendra y dir-si missa privada, y aqueix mateix die s'acostuma amonestar; que tots los dimecres y divendres de la Quaresme acuden los de Sant Martí en dita iglésia per a confessar, perquè los restants dies de la Quaresma són dedicats per confessar los de Sant Julià.

Item, lo die de Rams se fa la benedictió en la iglésia de Sant Martí y, acabada, se fa la professó voltant la iglésia.

Item, dit die de Diumenge dels rams se fa també benedictió en Sant Julià y en acabada se fa professó, la qual passa per la plassa de Sant Julià y per la Barrera, voltant l'hort de la rectoria.

Item, lo dissapte de Pasqua se fa la benedictió de las fonts y siri pasqual en ditas iglésias, y en la iglésia de Sant Julià axí la benedictió com l'offici se celebra cantat, en la iglésia, emperò, de Sant Martí, no-s celebra cantat dita benedictió ni missa.

Item, lo die de Pasqua de Resurrecció se diu missa cantada en Sant Martí a l'hora de la missa major y, després dinar, se diuen vespres cantades en dita iglésia de Sant Martí y després en la de Sant Julià.

Item, lo dilluns de Pasqua de Resurrecció, s'acostuma a dir missa cantada en Sant Martí a set horas y mitja, y diu-se cantada per rahó que aqueix die se dona almoyna general, de manera que quant los de Sant Martí deixaran de donar dita almoyna general, en tal cas no s'ha de dir missa cantada, sinó sols missa privada, com consta per experiència.

Item, lo dimars de Pasqua de Resurrecció s'acostuma anar a visitar als gloriosos màrtirs de Vic Sants Lucià ^{lf. 21} y Marcià, passant per Sant Martí, y en lo entrar del cementiri se diu lo respons *Libera me Domine* y en ésser dins de la iglésia se comença *Regina Cæli* y arribat a l'altar se diu lo vercet y oració corre<n>t. En Santa Clara, quant s'arriba, se diu l'*Anima veni sponsa Christi cum eius versus et orationes*.

Item, lo die de Sant Marc se va ha professó a la capella del gloriós sant, y passant per Sant Martí y, arribats allí, encontinent, se diu missa cantada, per rahó que aqueix die és la dedicació de la iglésia de dit Sant Martí, y acabada la missa van a Sant March ab la professó, y allí se diu altre missa cantada, la qual missa acostuman a celebrar *alternatim* los rectors de Sant Julià, de Santa Eugènia y lo de Nostra Senyora de Vilallahons, sò és, un any lo hu y altre, y està en consuetut partir-se los rectors de Sant Julià y de Santa Eugènia la festa d'aqueix die, y lo rector de Vilallons no <h>y té cosa alguna en dita festa.

Item, a vuit de maig, die de Sant Miquel, s'acostuma d'anar ab professó a Nostra Senyora de Vilalleons, y allí se diu missa cantada; quant lo die de Sant

Miquel s'esdevindrà en diumenge, partirà la professó de Sant Julià en ésser acabada la missa matinal y, en ésser a Vilalleons, se dirà missa cantada y, quant se-ran tornats, se dirà l'offici cantat en Sant Julià.

Item, a onse de maig, die de Sant Pons, encara que no sie die de precepte, se diu en la iglésia de Sant Pons de Puigsech missa privada a l'hora de la missa matinal, y en Sant Julià se'n diu altre a la mateixa hora y, després, entre vuit y nou ^{if. 21v} horas, se va ab professó a dita capella de Sant Pons de Puigsec y allí se diu missa cantada. Sempre que s'esdevindrà la festa de Sant Pons en diumenge, se dirà missa matinal en Sant Julià y també en la capella de dit Sant Pons, y després de la missa cantada que s'havie de dir en Sant Julià, se dirà en dita capella de Sant Pons.

Item, dilluns de les Rogacions, en altre manera nomenat Lledanies, s'acostuma d'anar a Sant Martí de Riudeperes ab professó, y en entrar al sementiri se canta lo responsori *Libera me Domine et dicitur orationes fidelicem*, y en entrar en la iglésia se canta *Regina Cæli* y després se fa commemoració de Sant Martí, bisbe y confessor, *prout breviario*, l'*Anima Beatum virum* y, dita l'*Anima* y oratió, beneixen la caritat que aqueix die s'acostuma a donar y, beneïda, immediatament se'n van ab la professó a la iglésia de Nostra Senyora del Camí, y allí se diu missa cantada.

Item, a vint-y-sinc de maig, die de Sant Urbà, se va ab professó (per vot fet) a Sant Thomàs de Riudeperes, y a l'anar se passa en la iglésia de Nostra Senyora del Camí y allí se diu l'*Anima Regina Cæli, cum suo versu et oratione*, y arribats a Sant Thomàs se fa commemoració del gloriós Sant Francesc y se diu missa cantada, y quan se'n tornan passen per Sant Martí y allí se fa commemoració, *ut supra*; y si s'esdevé ésser die de diumenge, l'ofici que's diu en Sant Thomàs serveix de missa major, axí als de Sant Julià com als de Sant Martí.

Item, se diu Pàssia²⁹ en ditas iglésias de Sant Julià de Vilatorra y de Sant Martí de Riudeperes, antes de comensar missa matinal tots els diumenges y festes de precepte que <h>y ha del die de ^{if. 22} Santa Creu de maig al de Santa Creu de setembre, inclusive; en la iglésia, emperò, de Sant Julià, se diu també Pàssia en dit temps tots los dies ferials, antes de comensar la primera missa que es diu aquest die y, si acàs se va a dir ofici o missa baixa en Sant Martí en die de fèria, també antes de comensar la missa se diu Pàssia.

Item, se fa professó y es diuen los Evangelis tots los diumenges que es diu Pàssia. En Sant Julià acostuma la professó a voltar la plassa y en Sant Martí la iglésia.

Item, lo dissapte de l'Esperit Sant se beneiran las Fons, axí en Sant Julià com en Sant Martí.

Item, lo die de Pasqua del Sperit Sant, se diu missa cantada en Sant Martí, després dinar se diuen vespres en dita iglésia y després en la de Sant Julià.

Item, lo dimars del Sperit Sant, se diu missa cantada en Sant Julià a l'hora de la missa matinal, y després se va ab professó a la iglésia de Nostra Senyora de la Demunt de Folgaroles, y allí se diu missa cantada, y en Sant Julià no se'n diu altre aqueix die.

Item, lo die Corpus se diu missa cantada en Sant Martí a les vuit hores y, finida la missa, se fa professó voltant dita iglésia.

Item, dit die de Corpus, acabat l'ofici en Sant Julià, immediatament se fa pro-

29. Durant el temps de la collita —de maig a setembre—, es llegien alguns fragments de la *Passió dels Quatre Sants Evangelis*, per tal de conjurar el mal temps, pedregades...

fessó en la qual s'aporta lo Santíssim Sacrament fins al capdemunt del carrer Nou de la Vila, diguen-se completas tant solament sis dies en lo discurs de l'octava, és a saber, divendres, dissapte, diumenge, dilluns, dimars y dimecres. L'hora en què es diuen és a las cinc de la tarde y està patent lo Santíssim Sacrament.

^{lf. 22v} *Item*, a vint de juliol, die de Santa Margarida, s'acostuma dir missa cantada en la iglésia de Nostra Senyora del Camí, a les set horas de la matinada. Quant lo die de Santa Margarida s'esdevindrà en diumenge, la missa matinal acostumada dir en Sant Martí se dirà en Santa Margarida y serà cantada, y la missa major serà en Sant Martí privada.

Item, lo die de Sant Abdon y Sennen, se diu ofici cantat en Sant Julià y donan adorar las reliquies dels gloriosos sants màrtirs.

Item, die de Sant Cosme y Sant Damià se diu ofici cantat en Sant Julià y es donan adorar les reliquies dels gloriosos sants màrtirs.

Item, sempre que en Sant Martí hi haurà Gala de Ciri o en Santa Maria del Camí, en tal cas, se diu missa cantada a l'hora de la missa major.

Item, die de Tots Sants en Sant Martí de Riudeperes se diuen dos missas, l'una privada a l'hora acostumada y l'altre cantada a las deu horas y, finida, se diu missa cantada en Sant Julià; després de dinar se diuen vespres cantades en Sant Martí de la festivitat y, acabades, se comensan immediatament vespres de defuncts y, a la fi d'ellas, se diuen tres absoltes generals per tots los faels defuncts, en la forma *ut supra*.

Item, lo segon die de novembre, dit la commemoració dels defuncts, en Sant Martí de Riudeperes a l'hora de la missa matinal se diu missa privada y a les deu horas ^{lf. 23} se diu missa cantada y se fan absoltes cantades per repòs de las ànimes de tots los faels defuncts, voltant la iglésia y, acabades, se fa la benedicció del pa que aportan particulars per donar almoïnas.

Item, dit die de la commemoració dels defuncts, tornats que són los capellans de Sant Martí, se fa semblant ofici en Sant Julià, lo qual acabat se fan tres absoltes generals y després beneïxen lo pa de caritat.

Item, lo die de Sant Martí, bisbe y confessor, patró de la iglésia parochial de Riudeperes, en la iglésia de dit Sant Martí a l'hora de la missa matinal se diu missa privada y a les onse horas se diu cantada.

Item, lo die de Nadal se diu missa cantada en Sant Martí antes de dir-se la missa cantada en Sant Julià.

Item, dit die de Nadal, a la mitjanit se diuen matines cantades en la iglésia de dit Sant Julià y missa del gall cantada.

Item, lo primer diumenge de cada mes se diuen vespres cantades en la iglésia de dit Sant Julià y, acabades, se fa professó passant per la plassa y després se cantan los set goits de Nostra Senyora devant l'altar del Roser y, si s'esdevé fer-se alguna gala ho haver-hi aplec en alguna de les paròchias circumvehines, en tal cas la profesó se farà en axir de la missa matinal o de la major, y no es diuen vespres.

Item, s'acostuma celebrar un aniversari general quiscun die ^{lf. 23v} après de festivitat de Nostra Senyora, per rapòs de les ànimes dels confreres del Roser.

Finalment, se diuen completas las vigílies de Nadal, del gloriós Sant Julià, de l'Assumpció de Nostra Senyora y tots los dissaptes de l'any.

2.3. La sacristia de la iglésia de Sant Julià està unida a la rectoria y per rahó d'ella està en consuetut lo rector de manar fer y provehir las cosas següents.

Primo, ha de tenir neta la roba de dita iglésia, tant la que està en altars com encara los camís y garnatxes que estan fora d'ell.

Item, ha de donar hòstias, vi y candelas per totas las missas que es celebraran en dita iglésia, quant la caritat d'ellas sie dels bassins.

Item, lo dia de la Purificació de Nostra Senyora ha de donar candelas a tots los qui es troban dins de la iglésia de Sant Julià després de la benedicció, quant se fa la distribució d'ellas y encara que jo, Antic Mas y Darder, rector sobredit, n'he donat cada any en dita jornada sinc lliures de pes, és emperò veritat que he oït a dir per cosa certa que mon predecessor, mossèn Raphel Ferran (que fons rector més de trenta anys), no en distribuïe tantes, perquè no en donave a tots del modo jo he acostumat.

Item, està a càrrec del rector provehir de palma lo diumenge del Ram, la provisió que he acostumat fer és que he comprat dos branques de valor de quatre reals, poc més o manco, quiscuna, y després de la benedicció la fas esfullar y la distribuesc ^{lf. 24} en lo modo y forma dit de las candelas lo die de la Purificació.

Item, lo Dijous Sant acostuma lo rector a provehir una coqueta de cera vermella per a segellar la caxeta en la qual se posa lo Santíssim Sacrament en lo Monument.

Item, ha de proveir l'encens que es posa al ciri pasqual.

2.4. Memorial de las cosas y càrrechs a què està obligat lo monjo de la iglésia parochial de Sant Julià de Vilatorça.

Primo, està obligat y acostuma lo qui serveix la mongia de la iglésia parochial de Sant Julià de Vilatorça, a obrir y tancar las portas de la iglésia.

Item, està obligat a tocar les campanes en tots los oficis que es celebraran en la iglésia de dit Sant Julià, y quant s'ha d'aportar lo Santíssim Sacrament y estremaunció als malalts, y també a tocar a tro,³⁰ matines y vespres, encara que no se'n diguen, y l'*Ave Maria*, a escombrar la iglésia y aportar aigua a la pica de <la> iglésia sempre que és menester, y netejar las llànties.

Item, ha de provehir de neulas per adornar la iglésia en la festivitat de Nadal y enremar la iglésie lo die de Corpus Xhristi.

Item, ha d'aportar olivera lo Diumenge de Rams y die de Sant Pere màrtir.

^{lf. 24v} *Item*, ha d'aportar lo llit dels morts a las casas d'hont se treuen y ha de fer lo sot, y la retribució que té del sobredit treball és <sic> lo següent:

Primo, li donan los pagesos de la parròchia de Sant Julià, respectivament, alre tant gra com al rector per dret de sacristia.

Item, reb sich sous de quiscunas amonestacions que es publican en la iglésia de Sant Julià.

Item, reb un sou de cada aniversari que es celebra en dita iglésia.

Item, reb del bassí de las ànimes un sou cada senmana.

Item, reb de cada albat que es sepulta devuit diners y dels cossos grans set sous lo die de la sepultura y sis sous entre novenal y cap d'any.

30. Quan hi havia tempesta es tocava a tro per evitar les pedregades.

2.5. Memorial dels censals y rendas que reb l'obra de la iglésia parochial de Sant Julià de Vilatorta, bisbat de Vic.

Fa Joan Torrent, hereu del mas Torrent de la sagrera de Sant Hipòlit de Voltrègà, bisbat de Vic, quiscun any a 8 d'octubre al ciri dels Macips, onse sous de pençió de censal mort, en lo qual censal són fermanças Pere Alberc Baxador, ciutadà de Vic y Bernat Codolosa, hereu del mas Codolosa y mas Coromina de la paròchia de Sant Feliu de Torelló, de dit bisbat. Últim, emperò, qui ha pagat dit censal és Lorens Camps, de Sant Hipòlit, qui ha comprat lo mas Torrent —consta ab àpocha en poder de Joan Vila, notari <de> Vic, als 27 mars 1649— segons de dit censal consta ab acte rebut en Vic a 8 d'octubre 1547 en poder de mossèn Salvador Junyent, notari públic de Vich. A pagat Bernardí Camps de Sant Hipòlit per 1652 y 1653 y 1654, 1655, 1656, 1657, los quals diners han servit per proveïment d'una casulla, 1658, 1659. A cobrat Joan Bonall, obrer.

Item, fa Gabriel Collell de Sant Marcell de Saderra, quiscun any a 3 de novembre, setse sous de pençió de censal mort a la lluminària dels ciris de la iglésia de Sant Julià, en lo qual censal són fermanças Joan Coma, major de dies y Joan Coma, són fill, de la paròchia de Sant Quirze de Besora, y Joan Saderra, de dita paròchia de Sant Mercell, segons consta ab acte en poder de mossèn Onofre Coma, notari públic de Vic, a 3 de novembre 1554. ll. 16 s.³¹

Item, fa l'hereu del Puig de Sant Julià, als ciris de la iglésia de dit Sant Julià, quatre sous, dic: ll. 4 s.³²

Item, fa Joan Puig, hereu de dit mas Puig de la mateixa paròchia de dit Sant Julià de Vilatorta, al ciri dels parayres de dita iglésia, onse sous y mitg de pençió de censal mort, pagadors quiscun any a 14 d'agost, en lo qual censal hi ha una especial obligació d'una pessa de terra, sò és, la que és de la casa del Puig fins a la font Noguera. Consta ab acte rebut en l'escrivania de Sant Julià de Vilatorta per mossèn Gabriel Casasses, prevere, aleshores vicari de dita iglésia, a 14 d'agost 1549. ll. 11 s.

Item, Sagimon Puig de Fàbregues, Pere Vilamala y Catharina sa muller, possessors del mas Puig de Fàbregues, de la paròchia de Nostra Senyora de Vilallahons, bisbat de Vic, al ciri dels paraires de la iglésia de Sant Julià, deu sous de pençió de censal mort pagadors quiscun any a 9 de juny. En lo qual censal són fermanças Miquel Vivet, hereu del mas Vivet de la paròchia de Santa Eugènia de Berga y Joan Sabatés de Vall, hereu del mas Sabatés de Vall, de Vilalleons, com consta ^{lf. 25v} ab acte rebut en l'escrivania de Sant Julià de Vilatorta per mossèn Gabriel Casasses, prevere, <a>leshores Vicari de dita paròchia, a 3 de juny de 1562, són ll. 10 s.

Item, fa l'hereu de la casa del Spinal, de la paròchia de Spinellbes, a la lluminària dels ciris de Sant Julià, dotse sous de pençió de censal mort, pagadors quiscun any a 11 de mars, en lo qual censal són fermanças l'hereu del mas Vilamala, de dita paròchia, y l'hereu del mas Aromir de la paròchia de Folgaroles, com consta en acte rebut en poder de mossèn Salvi Beuló, notari públic de Vic a [] de [] 1544 ll. 12 s.

Los dits 12 s. fa la casa de la Sauleda de la paròchia de Sant Martí de Riudepe-

31. *Al marge dret*: Nota que lo present censal se-s venut a mossèn Hierònim Molins, prevere.

32. *Al marge dret*: Puig, als 25 de juliol de 1661 és quitat lo censal de pençió de quinse sous y sis diners el mas Puig de la paròchia de Sant Martí.

ras, consta de la scrivania de Sant Julià, 4 octubre 1647, y à pagat Raphel Grau, en bon compte, vui als 9 de mars 1656, 1 ll. 4 s.; à pagat a compte [...]ment per 1655; stà ab àpocha en poder de Joan Riquer, notari públic de Vic, als 25 d'abril de 1656.

Item, fa l'hereu del mas Albareda a la lluminària de las llànties de dita iglésia, deu sous, pagadors quiscun any a la festa de Nostra Senyora del mes d'agost.

ll. 10 s.

Item, fa l'hereu del mas A<uc>tió de la present paròchia, a la lluminària de las llànties de la present iglésia, sinc sous, pagadors quiscun any en la festa de Nostra Senyora d'agost.

5 s.

Item, fa l'hereu del mas Quintana de dita paròchia de Sant Julià, a la lluminària de las llànties de dita iglésia, quatre sous, pagadors quiscun any a la festa de Nostra Senyora del mes d'agost.

ll. 4 s.

Item, fa Raphel Fàbregues, pagès, hereu de la casa que fonc del sastre Albareda, deu sous quiscun any a l'obra de dita iglésia. Consta ab acte rebut en l'escrivania de Sant Julià, a 2 d'octubre de 1544.

ll. 10 s.

Item, entra en dita obra lo que s'aplega en los bassins nomenats de l'obra, de Corpus y Lluminària, que es porten en la iglésia de dit Sant Julià. De las quals rendas y censals han acostumat y acostuman a fer;

^{if. 26} *Primo*, han acostumat los obrers de la iglésia de Sant Julià de provehí y posar l'oli que és menester a las llàntias de dita iglésia, y tenir ciris en los candaleros en l'altar major per a cremar en las misas que-s celebren tots los diumenges y festas de precepte.

Item, està a càrrec de dits obrers manar fer lo monument.

Item, tenen l'obligació dits obrers de provehir la cera que-s crema en dit monument tot lo temps que <h>y està lo Santíssim Sacrament, y han de sercar qui tingue compte en ell.

Item, en qualsevol part hont se vage ab professó, tant en las que són ja instituhides com les que per devoció o necessitat se fan, acostuman dits obrers sercar qui aporte los ganfanons,³³ y si cosa s'ha de pagar per dit efecte se trau del bassí de l'obra.

Item, an de donar dits obrers ciris o candela per a aportar llum en la llanterna, en qualsevol professó que es fasse.

2.6. Las obligacions que té lo qui serveix la mongia de la iglésia de Sant Martí de Riudeperes, són les següens.

Primo, té a càrrec lo qui serveix la mongia de la iglésia de Sant Martí de Riudeperes, d'obrir y tancar las portas de la iglésia y a fer neta tota la roba, tant la que està en los altars com fora d'ells.

Item, està obligat ha tocar les campanes en tots los officis que-s celebren en la iglésia de Sant Martí y ^{if. 26v} quant s'ha d'aportar lo Santíssim Sacrament y estremaunció als malalts y també tocar tro, matines y vespres, encara que no se'n diguen, y l'*Ave Maria*, a escombrar la iglésia y portar aigua a la pica sempre que és menester, y natejar les llànties, y aportar la creu axís quant se va a sercar algun cos com quant se celebra lo novenal y cap d'any.

33. *Ganfaró* (*gomfanó*, *ganfanó*, *gonfaló*), estandard que a l'edat mitjana s'usava com a insígnia de guerra; més modernament, bandera que penja d'un pal travesser i que sol ésser la insígnia d'una confraria, gremi o altra corporació.

Item, ha de proveir neulas per adornar la iglésia en dos festivitats, és a saber, de Nadal y Pasqua de Resurrecció, y enremar³⁴ la iglésia lo die de Corpus Xristi.

Item, ha d'aportar lo llit dels morts a las casas d'hont se trauen y ha de fer lo vas.

2.7. Ihesus Maria

Memorial de las rebudas que té l'obra de la iglésia de Sant Martí de Riudeperes.

Primo, entran en dita obra lo que s'aplega en los bassins nomenats de l'obra de Sant Barthomeu y de la Verge Maria, que es portan en dita iglésia.

Item, fan als ciris de dita iglésia de Sant Martí, Francesc Terrés, àlies Beulas, y Francesca, muller sua, hereua del mas Beulas de la paròchia de Malla, dotse sous de penció de censal mort, pagadors quiscun any a 4 de maig, en lo qual censal són fermances Joan Oms, hereu del mas Oms de la paròchia de Sant Vicenç de Malla, y Antoni Terrés, hereu del mas Terrés de la paròchia de Santa Eugènia de Berga, y Gabriel Font, blanquer, ciutedà de Vic. Consta ab acta rebut en poder de mossèn Salvi Beuló, notari públic de Vic, a 4 de maig de 1550.

Item, fan Phelip Mas, hereu del Mas, de la paròchia de Sant Sadurní d'Oso-mort, Galceran Vidal, moliner de dita paròchia, y ^{lf. 27} Narcís Vila, hereu del mas Vila, de la paròchia de Sant Julià de Vilatorta, als ciris de Sant Martí, vint sous de penció de censal mort pagadors quiscun any lo primer de maig, com consta ab acte rebut en la scrivania de Sant Julià de Vilatorta, lo primer de maig de l'any 1572.³⁵

Item, fa Sagimon Frontera, hereu del mas Frontera de la paròchia de Sant Martí de Riudeperes als ciris de dita paròchia, dotse sous de penció de censal mort, pagadors quiscun any a 6 de setembre. Són fermansas Miquel Regàs, àlies Lleopart, y Coloma, sa muller, hereua del mas Lleopart de dita paròchia de Vila-lleons, y Lluís Pla, àlies Basses, y Elisabeth sa muller, com consta ab acte rebut en l'escrivania de dit Sant Julià.

Item, fa dit Sagimon Frontera als mateixos ciris a 28 de decembre, dotse sous de penció de censal mort. Són fermansas, Jaume Costa, hereu del mas Costa de la paròchia de Santa Maria de Seva y Antoni Pla, hereu del mas Pla de la paròchia de Sant Genís de Taradell, com consta ab acte rebut en la scrivania de Sant Julià de Vilatorta, en poder de mossèn Gabriel Casasses, prevere, <a>lashoras vicari y notari de dita paròchia, a 28 de decembre 1558. ll. 12 s.³⁶

Item, fa Guillem Planes, hereu del mas Planes de la paròchia de Sant Martí del Brull, bisbat de Vic, als ciris de la iglésia de Sant Martí, vint-y-quatre sous de penció de censal mort, pagadors quiscun any lo primer die d'abril, en lo qual censal són fermanças Pere Panedès, hereu del mas Panedès de la paròchia de Santa Eugènia de Berga, Pere Pujol, hereu del mas Pujol de la dita paròchia del Brull y Mon ^{lf. 27v}-serrat Pujol, son fill, com consta ab acte rebut en l'escrivania de

34. *Enremar*, enramar, posar rams.

35. Al marge dret: *À pagat Narcís Vilaseca a bon compte, vui, els 12 de mars de 1657, set lliures, las quals las ha donadas l'hereu del [...] Prat. Las dites són quitades y las fa l'hereu Sauleda.*

36. Al marge dret: *També són quitad<es> contra ser[...] y los fa [...] Sauleda.*

Sant Julià per mossèn Gabriel Casases, lo primer die d'abril, 1564. ll. 4 s.³⁷

Item, fa Gaspar Monar, hereu del mas Monar de la paròchia de Castanyadell de dit bisbat, als ciris de la iglésia de Sant Martí, vint-y-un sou de penció de censal mort pagadors quiscun any a 3 de decembre, en lo qual censal són fermanças Gabriel Panisses, hereu del mas Panisses de la paròchia de Castanyadell, Joan Branenchs, hereu del mas Branenchs de la paròchia de Sant Sadorní d'Oso-mort, y Sagimon Verfull, hereu del mas Verfull de la paròchia de Viladrau, com consta ab acte rebut en la scrivania de Sant Julià, a 3 de decembre 1556;

(à pagat per 1653, 1654, 1655, 1656, 1657, 1658, 1659, 1660).

Item, fa Antoni Magí, mestre de cases de la paròchia de Sant Martí de Riudeperes, als ciris de dita paròchia, set sous y mig de penció de censal mort pagadors quiscun any a 3 de febrer, en lo qual censal són fermansas, Jaume Matheu, hereu del mas Pons de dita paròchia, y Joan Campo, hereu del mas Campo de la paròchia de Granollers, bisbat de Vic, com consta ab acte rebut en la scrivania de Sant Julià de Vilatorra per mossèn Sagimon Rovira, <a>lashoras vicari y notari de dita paròchia, a 3 de febrer 1567.

Item, fa l'hereu del mas Sauleda de la paròchia de Sant Martí de Riudeperas als 12 d'octubre, una lliura y quatre sous. Consta en la scrivania de Sant Julià. Consta ab àpoga en poder de Joan Viguer, notari públic de Vic, als 15 d'abril de 1656. Ha pagat per 1653.

2.8. ^{if. 28} Los censals que lo rector y obrers de Sant Julià de Vilatorra, bisbat de Vic, reben de diverses persones per la celebració d'anniversaris en dita iglésia son las següents.

Primo, fa Salvador Rafel Figueres, sastre de la sagrera de Taradell, a l'anniversari de Catarina Bru, *quondam*, sis sous de pensió de censal mort, pagadors quiscun any a 29 de novembre, en lo qual censal són fermanças Pere Panedès, hereu del mas Panedès de la paròchia de Santa Eugènia de Berga, y Genís Solà, hereu del mas Solà de la paròchia de Sant Genís de Taradell, com consta ab acte rebut en la scrivania de Sant Julià de Vilatorra a 29 de novembre de 1565. Està vuy en consuetut de pagar los dits sis sous mossèn Jaume Crerac, prevere ll. 6s.

Item, Joan Solanell y Damià Solanell de la paròchia d'Espinelves, a l'anniversari de Bernat Puig, *quondam*, deu sous de pensió de censal mort, pagadors quiscun any a 5 d'octubre, en lo qual censal és fermansa Bernat Balma, hereu del mas Balma de dita paròchia, segons consta ab acte rebut en l'escrivania de Sant Julià de Vilatorra a 4 d'octubre de 1544 per mossèn Pere Joan Clos, <a>leshores vicari y notari de dita paròchia. ll. 10s.

Item, a 11 de maig, fa Joan Francesch Cànoves, hereu de la casa de Cànoves de la paròchia de Sant Julià de Vilatorra, tretze reals, dic 26 s., a l'anniversari celebrador per l'ànima ^{if. 28v} d'Onofre Cànoves, com consta ab acte rebut a 5 de juliol de 1570 per mossèn Narcís Benet, aleshores notari y vicari de dita paròchia. ll. 26s.

Item, a 27 de febrer, fa Joan Gombau, vedrier, ciutedà de Vic, hereu del mas Gombau de la paròchia de Sant Martí de Carós, denou sous de censal mort a l'anniversari celebrador per l'ànima d'Antic Riera, *quondam*, hereu del mas Rie-

37. Al marge dret, ^{if. 27}: à pagat dit Planes per octubre 1657 y octubre [...]; consta ab àpocha en Vich, en poder de mossèn Francesch Torrallabreta, notari públich de Vich als [] mars [].

ra de Sant Julià, com consta ab acte rebut a 26 de febrer 1582, en l'escrivania de Sant Julià. ll. 19s.

Item, a 8 de decembre, se celebra un aniversari per l'ànima de mossèn Pere Gili, prevere, de son pare y mare, per la celebració del qual ha de pagar l'hereu d'Esteve Gayris, parayre de la vila de Sant Julià de Vilatorra, aquells deu sous de cens que a 3 de mars feya a dit mossèn Pere Gili per la casa que dit Gayris posseheix en dita vila, com llargament consta de la institució de dit aniversari a 13 de febrer 1579, en poder de mossèn Benet Puig, notari públic de Vic. ll. 10s.

És l'acte dalt mencionat en lo *Manual* de nombre 32, fol. 34.

Item, a 9 d'octubre de 1578, Pere Oms y Vilatorrella y Barthomeu son fill, hereus del mas Oms y Vilatorrella de la paròchia de Sant Julià Çaçorba, s'encarregaren en pagar quiscun any sinch lliures barceloneses a la celebració dels aniversaris de Joan Puig, àlias Mataró, com llargament consta ab acte rebut en poder de mossèn Benet Puig, notari públic de Vic, die ^{lf. 29} dit die de 9 d'octubre de 1578. ll. 100 s.

Item, lo derrer d'octubre 1595, Bernat Thona, pagès, hereu del mas Thona de la paròchia de Sant Martí de Riudeperes, bisbat de Vic, s'encarrega ha pagar quiscun any dit die, tres lliures barceloneses a la celebració de l'aniversari de Joan Puig, àlias Mataró, com llargament consta ab acte rebut en poder de mossèn Joan Vinyes, notari públic de Vic, dit die derrer d'octubre 1595. ll. 60 s.

Item, a 5 de janer 1579, Bernat Puig, pagès, hereu del mas Puig de la paròchia de Sant Julià de Vilatorra, bisbat de Vic, s'encarrega a pagar quiscun any dos lliures y deu sous barcelonesos a la celebració de l'aniversari de Joan Puig, àlias Mataró, com consta ab acte rebut dit die en poder de mossèn Benet Puig, notari públic de Vic dit die; és l'acte en lo *Manual* en las escripturas rebudas fore ciutat. ll. 50 s.

Item, a 5 de decembre 1578, Joan Fàbregues, parayre de la vila de Sant Julià, s'encarrega a pagar quiscun any dos lliures deu sous a la celebració de l'aniversari de Joan Puig, àlias Mataró, com llargament consta ab acte rebut dit die en poder de mossèn Benet Puig, notari públic de Vic, dit die de 3 de decembre. ll. 50 s.

Item, a 13 de juny de l'any 1578, Gaspar Costa y Miquel Costa, son fill, page-sos, hereus del mas Costa de Vilallaons, s'encarreguen ha pagar quiscun any trenta ^{lf. 29v} sous barcelonesos, a la celebració de l'aniversari de Joan Puig, àlias Mataró, com llargament consta dit die en poder de mossèn Benet Puig, notari públic de Vic. ll. 30 s.

Item, a 25 de maig 1600, en poder de mossèn Joan Vinyes, notari públic de Vic, consta que l'hereu Francesch Matheu, de la vila de Sant Julià de Vilatorra, ha de pagar quiscun any deu sous barcelonesos a la celebració de l'aniversari de Joan Puig, àlias Mataró. ll. 10 s.

Item, a 3 de juny, se celebra un aniversari en dit Sant Julià per l'ànima de Francesch Matheu, *quondam*, parayre de Sant Julià; ha de pagar son hereu, lo qual és Antoni Galters, àlias Monjanell, dotse sous barcelonesos quiscun any dit die y las candelas que serà menester per la celebració de dit aniversari, com consta de son institució en son últim y vàlid testament, pres en poder de mossèn Narcís Bonet, *quondam*, prevere, vicari y notari de dit Sant Julià, a 21 d'abril 1569; y en esta conformitat consta clarament en una concòrdia feta en poder del venerable mossèn Rafel Ferran, a 11 de febrer de 1585, entre A. Catus y Esteve Galteria, àlias Monjonell, mestre de cases, que dits dotze sous ha de pagar-los lo sobredit Antoni Galtes, àlias Monjonell, lo qual posseheix unas casas y un hort,

que vuy són dues cases y dos hors, que eren de dit defunct, constituïdes en lo carrer Nou de la present vila de Sant Julià.

Item, fa a 2 de novembre l'hereu del mas Vilar de la paròchia de Vilalleons, dos sous barcelonesos a la celebració ^{lf. 30} de l'anniversari del *quondam* Joan Segeta; hy à època de dit cens en poder de mossèn Onofre Coma, notari públic de Vic, a 13 de maig de 1600.

Item, a 15 d'agost, fa la casa que antigament fonc d'en Salija y vuy és de l'hereu de mossèn Rafel Ferran, sis sous barcelonesos a l'anniversari del *quondam* Hilari, dic

Item, fa lo mas Gràcia de la paròchia de Vic per un aniversari, vint sous, dic

Item, a 17 de mars, fa quiscun any lo mas Puigsech de la paròchia de Sant Julià de Vilatorça, a la celebració de l'anniversari del *quondam* Joan Puigsec, vuit sous barcelonesos.

Item, a 7 de maig, ha de donar l'hereu del mas Riera del Quer, de la paròchia de Sant Julià de Vilatorça, quatre sous per la celebració de l'anniversari de N. Riera.

Item, fa Rafel Marçó quiscun any, com ha hereu del mas Pedró, trenta sous quatre diners a l'anniversari celebrador a 8 de febrer per Catherina Mataró.

ll. 30 s. 4 di.

Item, lo darrer de mars, fan quiscun any Barthomeu Boixeda, àlias Casasses, de la paròchia de Sant Sadurní, a l'anniversari de Guillem Pujol, vint-y-dos sous barcelonesos; consta de la venda d'aquests 22 s. ab acte rebut en l'escrivania de Sant Julià per mossèn Onofre Casadevall, les hores vicari de dita iglésia, dit die del darrer de mars de l'any mil sis-cens y set, dic 1607.

ll. 22 s.

^{lf. 30 v} *Item*, a 25 d'agost 1608, s'obligaren Àngela Lleopart y Joan Lleopart son fill, pagès hereu del mas Lleopart de la paròchia de Vilalleons, a pagar vint-y-un sous quiscun any per la celebració d'un aniversari celebrador per l'ànima de Sagimon Quingles, àlias Quintana.

Item, a 21 de janer 1608, se deixa Magdalena Frontera, muller de Barthomeu Frontera, pagès, hereu del mas Frontera de la paròchia de Sant Martí de Riudeperes, un aniversari de sinquanta sous barcelonesos, com consta en son últim y vàlid testament en poder d'Antic Mas y Darder, prevere, rector de Sant Julià de Vilatorça dit die de 22 de janer 1608.

Item, a 14 de setembre 1607, Francina Tauler, viuda relictada de F. Tauler, instituí un aniversari en la iglésia de Sant Julià, per celebració del qual consignà o assignà deu sous barcelonesos anuals sobre tota aquella casa que ella possehia en lo carrer Nou de la present vila de Sant Julià; paga vuy dits deu sous Francesch Cortina, sastre, possessor de dita casa.

ll. 20 s.

Item, a 24 de decembre 1607, Joan Albareda, parayre, instituí un aniversari en la iglésia de dit Sant Julià per la caritat del qual assignà deu sous y dos diners sobre la casa que dit Albareda possehia en lo carrer Nou de la present vila; paga vuy dits deu sous y dos, Jaume Montalt, pagès, qui posseheix vuy dita ^{lf. 31} casa per compra d'ella.

ll. 10 s. 2 di.

Item, a 2 de febrer 1606, en poder de mossèn Onofre Casadevall, prevere, vicari y notari de Sant Julià, Joana Puig, àlias Collell, instituí un aniversari celebrador en dita iglésia de Sant Julià, per la caritat del qual manà que son hereu donàs y pagàs quiscun any dit die, deu sous barcelonesos, y obligà a la solució d'ells la casa que possehia en la vila vella de la present vila, y vuy té dos cases.

Item, a 25 de mars 1594, en poder de mossèn Onofre Coma, notari públic de

Vic, Joan Serra y Antoni Serra, àlias Cànoves, y Margarida, muller de dit Cànoves, àlias Serra, s'obligaren en pagar quiscun any dit die, sinch lliures barceloneses als anniversaris celebradors en la iglésia de Sant Julià per l'ànima de Gaspar Masgrau, àlias Auctió; y a [] del mes de novembre 1629, en poder de mossèn Gaspar Campana, notari públic de Vic, Joan Serra, pagès, hereu del mas Serra, s'obligà de nou a pagar ditas sinch lliures barceloneses. 5 ll.

Item, a 3 de febrer, fa quiscun any Jaume Pla, pagès, hereu del mas Pla de la paròchia de Juanet, dos lliures deu sous barcelonesos als anniversaris celebradors en la present iglésia per l'ànima de Gaspar Masgrau, àlias Auctió, dic 2 ll. 10 s.

Item, a 19 de febrer, fa quiscun any Salvi Castell, paraire, hereu d'Antoni Capfort, també paraire, catorse sous barcelonesos, dic 14 s., per la celebració d'un aniversari ^{ff. 31v} en dita iglésia; consta de dita institució en poder del rector de Sant Julià de Vilatorra.

Item, a 25 de setembre, paga l'hereu del mas Sauleda de la paròchia de Sant Martí de Riudeperes deu sous barcelonesos per un aniversari celebrador en la iglésia de Sant Martí de Riudeperes, per ànima del canonge Sauleda.

Item, a 3 de febrer, fa quiscun any Pere Puig, pagès, hereu del mas Puig, a l'aniversari celebrador en la iglésia de Sant Martí per l'ànima de Joan Calvaria, dotse reals, dic 1 ll. 4 s.

Item, en poder de mossèn Onofre Calvet, notari públic de Vic, consta com l'hereu del mas Calvaria de Sant Martí de Riudeperes ha de fundar un aniversari de deu sous de penció quiscun any. ll. 10 s.

Item, fa l'hereu del mas Aymerich, de la paròchia de Sant Martí de Riudeperes, quiscun any lo primer die d'abril, dos lliures deu sous, dic 2 ll. 10 s., a la celebració dels anniversaris instituhits en dita iglésia per lo *quondam* Jaume Aymeric, son pare. 2 ll. 10 s.

Item, a 14 de novembre, fa l'hereu del *quondam* mossèn Rafel Ferran, dotse sous barcelonesos, dic 12 s., a l'aniversari celebrador en dita iglésia de Sant Julià per l'ànima de Hierònyma Salija, y està especialment obligada a la prestació de dits 12 s. anuals a la casa que dit mossèn Ferran posseheix davant de la iglésia de Sant Julià; consta de dita institució ab acte de concòrdia fet y firmat entre lo rector y obrers d'una part, y l'hereu de dit ^{ff. 32} mossèn Ferran de l'altre, en poder de mossèn Joan Ribot, notari públic de Vic, a 3 de decembre de 1620.

Item, fa l'hereu del mas Calvaria, de la paròchia de Sant Martí de Riudeperes, als anniversaris celebradors en dita iglésia, trenta sous barcelonesos a 19 de juny; consta de dita institució en poder de mossèn Solermoner, notari públic de Vic, a 19 de juny 1619; és dit acte entre les escripturas reals de dit Solermoner.

Item, fa l'hereu de mestre Janot Bru, quiscun any, catorse sous a l'aniversari celebrador en dita iglésia de Sant Julià per l'ànima de Jordi Bayer, oller, lo primer de setembre; consta ab lo testament de dit Bayer, pres per mossèn Joan Riquer, notari públic de Vic.

Item, fa Joan Pujol, paraire de la vila de Sant Julià de Vilatorra, a l'aniversari celebrador per l'ànima del *quondam* Francesch Pujol, son pare, en la iglésia de Sant Martí, dotse sous barcelonesos; y està specialment obligada a la prestació d'ells, tota íntegrament aquella casa que dit Puig posseheix en la vila vella. Y afronta, dita casa, en lo sol hixent ab l'hort de Francesch Vila, parayre; a migjorn ab la caseta de l'hereu del *quondam* mossèn Rafel Ferran; a sol ponent ab lo carrer públic per lo qual se va de la plassa de Sant Julià a la Barrera, y a tremuntana part ab la casa d'Esperança Gili, viuda, y part ab lo corral y hort de dita Gili;

consta de dita institució ab l'acte fet y firmat per dit Francesch Pujol en poder del rector de Sant Julià de Vilatorça.

lf. 32v Item, posseheixen dits rector y obrers de Sant Julià de Vilatorça, com a administradors dels aniversaris celebradors en dita iglésia per l'ànima de Joan Pere Damunt, dos casats que foren de dit *quondam* Joan Pere Demunt, constituïdes en lo carrer Nou de la dita vila, de las quals casats pagats tots mals y càrrechs, restan francas sis lliures quiscun any, poc més o manco, entre totes dos, per la celebració de dits aniversaris. 6 ll.

Item, posseheixan dits rector y obrers en dit nom, una casa al capdemunt del carrer Nou de dita vila, la qual fou del *quondam* Antoni Roca, de la qual casa pagats tots càrrechs restan vint sous quiscun any, poc més o manco, per la celebració de dit aniversari. 1 ll.

Item, a sinch de maig, fa quiscun any Perpètua Esplugues, hereua de Magdalena Sanglas, vint-y-dos als aniversaris celebradors en dita iglésia de Sant Julià per l'ànima de dita Sangles.

Item, fa lo primer dimars passada la festa dels Reys, quiscun any dels aniversaris celebradors en la iglésia de Sant Martí de Riudeperes, Maria Clavell, de Seva, dotse sous barcelonesos, los quals 12 s. paga com ha hereua del *quondam* Bernat Pujol, son pare; consta de dita fundació ab lo testament fet y fermat a 9 de febrer 1606, en poder de Pere Pau Costa, notari públich de Seva. ll. 12 s.

3. *lf. 33* Segueix-se lo llevador dels censos de la parochial de Sant Julià de Vilatorça y Sant Martí de Riudeperes, y censals d'aniversaris de temps del reverent Pons Peresteve, felment accopiats per mi, lo reverent Barthomeu Bayer, prevere, rector de dita iglésia.

3.1. En aquest llibre estaran escrits los censos se fan al rector de Sant Julià de Vilatorça, bisbat de Vic, dic censos, y més avall les pencions dels aniversaris celebradors en Sant Julià y en Sant Martí de Riudeperes.

Primo, fa la casa de Cànoves, en la festa de Tots Sants, tres lliures y quatre sous al rector de Sant Julià, de censos.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, Reverendus rectori ecclesia parochiali Sancti Juliani de Vilatorça, Diocesis Vicensis, suprascriptus Cànoves pro anno 1624, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, fa l'heretat y mas Puigsec, de censos, duas lliuras cada any en la festa de Nostra Senyora d'agost.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, Reverendus rectori ecclesia parochiali Sancti Juliani de Vilatorça, Diocesis Vicensis, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642.

Item, fa l'heretat y mas Casassas, de la paròchia de Sant Feliu *lf. 33v* de Planesas, sufragànea de Sant Sedurní, nou sous y quatre diners per lo mas de la Roca, en die de Tots Sants.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, Reverendus rectori dicto, contra scriptus hæres de l'heretat y mas Casassas de la paròchia de Sant Feliu, sufragànea de Sant Sadurní, *pro anno* 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640.

Item, fa lo mas Torrent dels Prats, de la paròchia de Sant Julià, sis sous de cens cada any, die de Tots Sants, com apar en confessió feta en poder de mossèn Casals, notari de Vic.

Soluit mihi doctori Pontio Peresteve, Reverendus rectori dicto pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636.

Item, fa en Vila dels Prats, per lo mas Vila dels Prats, tres sous en dia de Tots Sants de censos, com apar en confessió feta en poder de mossèn Casals, notari de Vic.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, Reverendus rectori dicto, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641.

Item, fa lo mateix Vila dels Prats, per lo mas Belloch de dita paròchia de Sant Julià de Vilatorça, tres sous de censos en dia de Tots Sants, com apar ab confessió feta en poder de mossèn Casals, notari de Vic.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, Reverendus rectori dicto, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641.

Item, fa en Soler de Sant Sadurní y lo mas Soler, devuit diners de censos, en die de Tots Sants, per la mitat del mas Planesas.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, Reverendus rectori dicto contrascrip-^{lfol 34}tus Soler, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645.

Item, fa l'hereu y heretat del mas Planesas, de la paròchia de Sant Julià, devuit diners en die de Tots Sants.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, Reverendus rectori dicto, contrascriptus hæres de manso Planesas, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638.

Item, fa l'heretat del mas Fàbregues de Munt, de la paròchia de Vilalleons, bisbat de Vic, fa de censos deu sous en dia de Tots Sants per una pessa de terra és estada del mas Boixeda, com consta ab acte en Sant Julià.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, Reverendus rectori ecclesie Sancti Juliani, contrascriptus Fàbregues, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1659, 1660.

Item, fa lo mas de la Riera del Quer, paròchia de Sant Julià, quinze sous de censos en dia de Tots Sants.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus Riera, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640.

Item, fa lo mas Puig, de la paròchia de Sant Julià, deu sous de censos en dia de Tots Sants.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve rectori dicto, contrascriptus Puig, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, fa lo mas de la Quintana, vint-y-tres sous de censos en die de Tots Sants.

^{lf. 34v.} *Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus Quintana, pro anno* 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, lo mas Solà, de la paròchia de Sant Julià, fa cada any de censos en die de Tots Sants, duas lliures; és senyor de dit mas mossèn Codolosa de Vic 2 ll.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori Sancti Juliani contrascriptus Co-

dolosa, hæres mansi Solà, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642.

Item, lo mas de l'Albareda de la paròchia de Sant Julià, fa de censos vint-y-tres sous y mitg en die de Tots Sants. 1 ll. 3 s. 6

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve rectori dicto, contrascriptus Albareda, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642; és àpoga per ditas pencions en poder de mossèn Serrahima, notari de Vic, a 5 de maig 1643.

Item, fa lo mas Albareda de Sant Julià, sis sous de censos en die de Nostra Senyora del mes d'agost, per una coromina que es diu la Coromina de l'Albareda de la Creu, y és en alou del rector de Sant Julià, com apar de dit cens en poder de mossèn Onofre Coma, notari de Vic, a 13 d'abril 1566, assensada per don Miguel Thormo, rector de Sant Julià, a 18 de juny 1566, vuy té dits actes mossèn Coromina. ll. 6 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve rectori dicto, contrascriptus Albareda, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642; és àpoga en poder de mossèn Serrahima, notari de Vic, a 5 de maig 1643, per ditas pencions.

Item, la casa fonc de Rafel Fàbregues, dita la casa del negre o del sastre Albareda, y vuy la posseheix lo senyor Francesch Cànoves,^{if. 35} fa de censos en die de Tots Sants tretse sous, y és d'alou del rector de Sant Julià y reb delme y primícia. ll. 13 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve rectori dicto, contrascriptus Fàbregues de Cànoves, pro anno 1625, 1626, 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641 1641 <sic>, 1642, 1643.

Item, fa la casa de mestre Janot Bru, que vuy posseheix Francesc Albareda de Sant Julià, de censos, en die de Tots Sants, dos sous per un hort contigu a la dita casa. 2 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori Sancti Juliani, contrascriptus Albareda, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, la casa d'Esperança Gília fa de censos cinc sous en lo die de Tots Sants, és dita casa en Sant Julià ll. 5 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve rectori dicto, contrascripta Gília, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633.

Item, fa la casa d'en Bruguer, de la qual és hereu Francesc Boixó, en la festa de Tots Sants, vint-y-nou sous de censos, dic 2 ll. 9 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve rectori dicto, contrascriptus Boixó, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635.

Item, fa la casa que fonc de Francesc Pujol y vui la posseheix Francesc Moragull, fuster de Vic, en Sant Julià, fa quatre sous de censos en die de Tots Sants ll. 4 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve rectori dicto, contrascriptus Puig, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640.

^{if. 35v} *Item, la casa posseheix Francesc Puigsec, hoste³⁸ en Sant Julià, fa quatre sous de censos en die de Tots Sants y en alou, y vui la té Antoni Tortadès.*

ll. 4 s.

38. *Hoste* tant es pot entendre per la persona que s'allotja en un hostal com per la que fa d'hostaler; en aquest cas ens decantaríem per hostaler.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve rectori ecclesie Sancti Juliani de Vilatorra, contrascriptus Puigsec, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645.

Item, la casa posseheix dit Francesc Puigsec, continuada ab la d'Antoni Tortadès, fa cinc sous de censos el die de Tots Sants y és en alou en Sant Julià.

ll. 5 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve rectori dicto, contrascriptus Puigsec, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645.

Item, fa casa de Joan Puig del Racó, la qual vui posseheix Helena Viveta, viuuda de Pere Vivet, prop la plassa, sis sous de censos en alou; vuy paga mossèn Pere Puigsec, rector de Sant Sadurní.

ll. 6 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve rectori dicto, contrascripta Viveta, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1645.

Item, la casa d'en Marçó, oller, que es diu lo mas Padró, fa cada any en dia de Tots Sants vint-y-sinc sous de cens y és en alou.

1 ll. 5 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve rectori dicto, contrascriptus Marçó, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

^{lf. 36} *Item, fa lo mas y heretat de la Serra de Sant Julià, tretze sous y una gallina, en die de Tots Sants, a mossèn Andreu Vila, a mossèn Bernat Calvaria, rector de dita paròchia, com consta en son llibre, y a mossèn Estanyol, rector.*

ll. 13 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve rectori dicto, contrascriptus Serra, pro anno.

Item, fa la casa fonc de la senyora Ferran y vui és de mossèn Ferrer, de Barcelona, casat ab una filla de dita senyora y la té per dot, sis sous de cens en die de Tots Sants; és en alou

ll. 6 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori Sancti Juliani de Vilatorra, contrascriptus Ferran, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, fa la casa d'Esperança Vernis en Sant Julià, tres sous de censos en die de Tots Sants y són alou, vuy la posseheix en Montells.

ll. 3 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve rectori dicto, contrascripta Vernis, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, la casa y heretat de Salvador Mataró, vuy Jaume Mataró, fa de cens cada any en die de Tots Sants vint-y-sinc sous; lo rector Joan Serra aportà plet en la Cort del Vicariat de Vic contra dit Mataró, Sagimon Gili y Jaume Mataró, per dits censos, y és lo llibre dels albarans en la cort de Vic en què hi ha més de deu rebudes fetas a dits Matarons.

1 ll. 5 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve rectori dicto, contrascriptus Mataró, pro anno.

^{lf. 36v} *Item, la casa y terras de Jaume Mataró, fa sis sous de censos en die de Sant Pere en mes de juny, y més fa dita casa un parell de capons per un camp se diu lo Clos, y paga delma y primícia al rector de Sant Julià.*

ll. 6 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus Mataró, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, per los diners 1637, 1638, 1639, 1640.

Item, lo mas Gudayol de la paròchia de Fogaroles, bisbat de Vic, fa de censos

cada any en die de Tots Sants, sinc sous al rector de Sant Julià de Vilatorça.

ll. 5 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve rectori ecclesie Sancti Juliani, contrascriptus Gudayol, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642.

Item, la casa y mas del Poalet, que posseheix en Sant Julià Joan Frontera, fa cada any en die de tots Sants dos sous de censos, y és en alou, delma y primície del rector, y paga pollastre.

ll. 2 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus Frontera, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640.

Item, fa la casa y heretat d'en Serrabou de Tavèrnoles, cada any en die de Tots Sants, de censos sinc sous al rector de Sant Julià de Vilatorça.

ll. 5 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus Serrabou, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630.

Item, la casa posseheix Joan Maymir en la plassa de Sant ^{ff. 37} Julià, fa cada any una lliure de sera o sis sous, és l'acte en Sant Julià.

ll. 6 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus Maymir, pro anno 1627, 1628, 1629.

Item, fa l'hereu de la Calvaria tres sous de censos per una casa té en Sant Julià de Vilatorça, y és en alou del rector.

ll. 3 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani de Vilatorça, contrascriptus Calvaria, pro anno 1627, 1628, 1629.

Item, lo mas Collell de la paròchia de Sant Pere de Toralló, bisbat de Vic, lo qual solia tenir en Pla de Toralló y després mossèn Bou de Vic, y vuy posseheix los Brossa de Vic, fa sis sous de censos en die de Tots Sants; an pagat al rector Calvaria, al rector Serra y a don Miquel de Tormo y al rector Mas y Darder.

ll. 6 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus Brossa, pro anno.

Item, l'hereu de la Calvaria fa mitja lliura de sera cada any per Nostra Senyora Candaler<a>, per altra casa posseheix en la plassa de Sant Julià de Vilatorça, continuada ab la d'en Puig del Racó, vuy de na Viveta.

mitja ll. de sera

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus Calvaria, pro anno 1627, 1628, 1629.

Item, lo rector de Sant Julià està possessió de rebre un pollastre de delme de totes les cases de Sant Julià, des del Poalet y vila vella y de las cases són en lo carrer Nou fins a la casa de Joan Albareda inclusive; dic de las casas crien llocada.

^{ff. 37v} *Item, reb dit pollastre de la casa de Francesc Vilamala, oller, prop font Noguera.*

3.2. Censos de las casas de Sant Martí.

Item, lo mas Aragall de Sant Martí de Riudeperes, qui vuy posseheix mossèn Canal de Vic, fa de censos en die de Tots Sants tretse sous.

ll. 13 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani, contrascriptus Canal, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642.

Item, lo possessor de dita heretat, qui és lo dit mossèn Canal de Vic, fa quatre

sous y mitg de censos per un camp s'anomena de Sant Julià, en alou de dita rectoria, lo qual dit mossèn Canal té comprat als hereus del mas Martí de Fogaroles; és l'acte de compra en poder de mossèn Riquer, notari de Vic.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus Canal, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642.

Item, lo mas Vilanova, dit lo mas Noguer, de la paròchia de Sant Martí de Riudeperes, lo qual posseheix don Miquel de Clariana, fa cada any vuit sous y un parell de gallines. Ha pagat a mossèn Calvaria, a mossèn Vila y mossèn Clos; és l'acte en Sant Julià un parell de gallinas i ll. 8 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus pro anno.

Item, fa la casa Nova, dit lo mas del Monastir de Sant Thomàs, ^{if. 38} paròchia de Sant Martí, en die de Tots Sants, dos sous.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus hæres dicti mansi, pro anno.

Item, las casas y hors d'en Coget devant la iglésia de Sant Martí, lo que posseheix la rectorie de Sant Julià, fa cada any en die de Tots Sants quatre sous.

ll. 4 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani possessor dictus, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, fa lo mas Gràcia de la paròchia de Vic per una pessa de terra prop la casa, vint sous de censos. Ha pagat a mossèn Calvaria y a mossèn Ferran, rectors de Sant Julià.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus Gràcia, pro anno.

Item, lo mas y heretat de las Heres de Sant Martí, fa cada any dotse reals de censos en die de Tots Sants. Paga en Pujalt, paraire de Vic, possessor de dit mas Heres.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644.

Item, lo mas Verdaguer de la paròchia de Sant Martí, fa dotse sous en die de Tots Sants. És ver solia pagar vuit sous y un parell de gallines, però per tot paga ara dotse sous.

ll. 12 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus Verdaguer, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642.

^{if. 38v} Item, lo mas de la Frontera de la paròchia de Sant Martí, fa cada any en die de Tots Sants, nou sous de censos.

ll. 9 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus Frontera, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, et per més de vint pencions deuie antes de l'any 1627.

Item, lo mas Tona de Sant Martí, fa cada any en die de Tots Sants tres sous de censos.

ll. 3 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus Tona, pro anno 1627, 1628, 1629.

Item, lo mas de la Vila de dita paròchia de Sant Martí, fa cada any vuit sous y un parell de gallines; per tot paga dotse sous a beneplàcit del rector de Sant Julià.

ll. 12s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus Vila, pro an-

no 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, lo mas Rosanes de Sant Martí, fa cada any en die de Tots Sants quinze sous de censos. ll. 15 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus Rosanes, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639.

Item, l'heretat y mas del Bosch de Vilalleons, fa dos sous cada any en lo últim de maig; consta ab moltes rebudes en poder del rector Ferran y rector Calvaria.

ll. 2 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus Vilar del Bosc de Vilalleons, pro anno.

Item, fa lo mas Calvaria de Sant Martí, deu sous de cens, ^{lf. 39} per Tots Sants; diu se solia fer deu sous per lo mas de la Roca y sinc sous per lo mas Calvaria, però ara no paga sinó deu sous. ll. 10 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesia Sancti Juliani, contrascriptus Calvaria, pro anno 1627, 1628, 1629.

Item, fa lo mas Sauleda de Sant Martí, tretse sous y quatre diners de censos en die de Tots Sants. ll. 13 s. 4

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus Sauleda, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, *et pro annos* 1636, *et pro anno* 1637, *et pro* 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, l'hereu de la Sauleda com a possessor del mas Llobet, lo qual és en alou del rector de Sant Julià y de Sant Martí, fa de censos una gallina, com apar en acte de reducció entre l'Ardiaca de Vic y lo rector de Sant Julià.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus Sauleda, pro anno.

Item, lo mas Aymerich de dita paròchia de Sant Martí, fa cada any en die de Tots Sants, deu sous de censos. ll. 10 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus Aymerich, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, fa lo mas Lió de la paròchia de Sant Martí, cada any en die de Tots Sants, catorse sous y un parell de capons.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus Lió, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, *et anno* 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

^{lf. 39v} *Item*, lo mas de la Serra de Sant March, paròchia de Sant Martí, fa cada any en die de Tots Sants tretse sous de censos. ll. 13 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus Vila, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639.

Item, lo mas Joan de la paròchia de Vic, fa cada any en die de Tots Sants, tretse sous de censos al rector de Sant Julià. Ha pagat a mossèn Calvaria y a mossèn Ferran, rector de Sant Julià.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus mas Joan, pro anno.

Item, lo mas Martí de la paròchia de Fogaroles, bisbat de Vic, fa de censos tres sous en die de Tots Sants. ll. 3 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus hæres del Martí, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, fa lo mas Pujol vuit sous de menjars die de Tots Sants.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus lo mas Pujol, *pro anno* 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645.

Item, lo beneficiat de Sant Salvador instituhit y fundat en la iglésia de Sant Julià, fa cada any quaranta sous de servitud de dit benefici, y per absència deu sous, lo qual vuy obté mossèn Just Toll; ha pagat dit beneficiat al rector Ferran, hi ho ha cobrat mossèn Puigsec, rector de Sant Llorens y de Sant Sadorní.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus beneficiatus, *pro anno* 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, posseheix lo rector de Sant Julià l'heretat del mas Pons ab totas sas terras, prats y arbres, vinyes, y tot lo delma és del rector dit ^{if. 40} en la paròchia de Sant Martí.

Item, posseheix dit rector quatre camps, dos devant la Quintana y dos devant l'hort de la rectoria de Sant Julià.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus lo masover del mas Pons, *pro anno* 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639.

3.3. Nota del blat reb la sacristia de Sant Julià de Vilatorta.

L'heretat y màs Cànoves fa cada any mitja quartera de forment a la sacristia de Sant Julià, y si volen pagar ordi tenen de pagar una quartera, sò és, la mitat més en die de Nostra Senyora d'agost ordi 1 quartera

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori Sancti Juliani, contrascriptus Cànoves, *pro anno* 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, fa lo mas Puigsec de Sant Julià, una quartera d'ordi o mitja de forment; y dit Puigsec se [] per mitja quartera de forment, té de donar cada any lo rector de Sant Julià per ajudar una caritat se dóna die de Sant Pons a 11 de maig en dita capella de dit Sant, y si no se dóna, los dits Puigsechs tenen de pagar dita mitja quartera de forment al rector de Sant Julià a 15 d'agost. ordi 1 quartera

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani de Vilatorta, Diocesis Vicencis, contrascriptus hères de Puigsec, *pro anno* 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644.

^{if. 40v} *Item*, lo mas Riera del Quer fa cada any de sacristia una quartera d'ordi o mitja de forment, a 15 d'agost. 1 quartera

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus Riera, *pro anno* 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 164[].

Item, lo mas Albareda fa cada any a 15 d'agost tres cortans de forment o mitja quartera d'ordi. mitja quartera

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori Sancti Juliani, contrascriptus Albareda, *pro anno* 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, fa lo mas Mataró, y avuy paga la casa de Jaume Mataró, cada any a la sacristia de Sant Julià y al rector, mitja quartera d'ordi o tres quartans de forment a 15 d'agost. ordi mitja quartera

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori Sancti Juliani de Vilatorra, contrascriptus Mataró, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, lo mas Puig de la paròchia de Sant Julià, fa cada any en die de Nostra Senyora del mes d'agost mitja quartera d'ordi o tres cortans de forment.

ordi mitja quartera

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori Sancti Juliani, contrascriptus Puig, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, fa lo mas Quintana mitja quartera d'ordi o tres cortans de forment en die de Nostra Senyora d'agost.

ordi mitja quartera

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori Sancti Juliani de Vilatorra, contrascriptus Quintana, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, fa lo mas de l'Auctió, lo qual posseheix lo senyor Cànoves, mitja quartera d'ordi o tres cortans de forment.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori Sancti Juliani de Vilatorra, contrascriptus hæres del Auctió, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, la casa del Boixó, dita lo mas Pont, fa en dia de Nostra Senyora d'agost tres cortans d'ordi o tres masurons de forment.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, contrascriptus Boixó, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, lo mas Torrent dels Prats fa cada any a 15 d'agost, vuit cortans d'ordi a la sacristia o quatre cortans de forment.

ordi 8 cortans

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori Sancti Juliani de Vilatorra, Diocesis Vicensis, contrascriptus Torrent, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634.

Item, lo mas Vila dels Prats fa cada any de sacristia a 15 d'agost, quatre cortans d'ordi o dos de forment.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori Sancti Juliani de Vilatorra, Diocesis Vicensis, contrascriptus Vila, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, lo mas Bell-lloc, lo qual posseheix en Vila dels Prats, fa cada any en 15 d'agost mitja quartera d'ordi o tres cortans de forment ordi mitja quartera.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori Sancti Juliani de Vilatorra, pro manso Bell-lloc contrascriptus Vila, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, fa lo mas Planesas de Sant Julià, cada any, tres cortans d'ordi o tres masurons de forment, a 15 d'agost.

ordi tres cortans

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori Sancti Juliani de Vilatorra, contrascriptus hæres de las Planesas, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642.

Item, fa lo mas Soler de la paròchia de Sant Sadurní d'Oso smort, bisbat de Vic, fa cada any a 15 d'agost tres cortans d'ordi o tres masurons de forment per la terra té dins la paròchia de Sant Julià.

ordi tres cortans

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori Sancti Juliani de Vilatorra, contrascriptus hæres del Soler de Sant Sadorní, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630,

1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645.

Item, lo mas Verneda de Sant Pons, paròchia de Sant Sadorní d'Ososmort, bisbat de Vic, fa cada any a 15 d'agost per lo mas Brugarola, mitja quartera d'ordi o tres cortans de forment.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori Sancti Juliani de Vilatorta, transcriptus hæres de la Verneda, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, lo mas Solà, de la paròchia de Sant Julià, fa cada any en die 15 d'agost de sacristia, mitja quartera d'ordi o tres cortans de forment; és possessor lo senyor Codolosa de Vic.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori Sancti Juliani de Vilatorta, transcriptus hæres del Solà, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, ^{ff. 42} 1640, 1641, 1642.

Item, lo mas Padró, vuy paga la casa d'en Marçó, oller, fa cada any de sacristia en 15 d'agost, quatre cortans d'ordi o dos cortans de forment.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori Sancti Juliani de Vilatorta, transcriptus Marçó, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635.

Item, l'hereu de mas Casasses de la paròchia de Sant Feliu, suffragània de Sant Sadorní, fa cada any de sacristia dos cortans d'ordi o un cortà de forment, y paga per lo mas de la Roca, constituït dins la paròchia de Sant Julià.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori Sancti Juliani de Vilatorta, transcriptus Casasses, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639.

Item, fa lo mas Pualet, lo qual posseheix Joan Frontera en Sant Julià, cada any a 15 d'agost de sacristia, un quartà d'ordi o un masuró de forment.

ordi 1 cortà

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori Sancti Juliani de Vilatorta, transcriptus Frontera hæres mansi Pualet, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641.

3.4. En lo present llibre estan escrits los censals se fan als anniversaris y missas se celebren fundades en las iglésias parrochials de Sant Julià de Vilatorta y Sant Martí de Riudeperes, bisbat de Vic.

3.4.1. Janer

Primo, a 5 de janer, cada any fa lo mas Puig de la paròchia de Sant Julià de Vilatorta, sinquanta sous per los aniversaris celebra^{ff. 42v} dors en dita iglésia per l'ànima de Joan Puig, àlias Mataró.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori Sancti Juliani de Vilatorta, Diocesis Vicensis, Gabriel Aliberc possessor dicti mansi del Puig, dictum censale quinquaginta solidorum pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1645.

Item, a 12 de janer, cada any, la casa que fou d'Esperança Gília, fa deu sous per l'aniversari se deixà dita Esperança en son testament, lo qual és en l'archiu de Sant Julià en l'any 1639.

Soluit mihi, dicti Sigismundus Gili, pro anno 1640.

Item, a 6 de janer, die dels Reys, cada any fa la casa y béns de Maria Clavell, de Seva, y sos fills, dotse sous per l'anniversari de Bernat Pujol celebrador en la iglésia de Sant Martí de Riudeperes, pare de dita Maria, com apar ab acte pres per mossèn Costa, notari de Seva, a 9 de febrer 1606.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, dicta Maria Clavell pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, et pro anno 1636 et 1637, 1638, 1639. Soluit per los anys 1644 y 1645; celebrat l'anniversari 16 de mars 1645.

Item, a 14 de janer, cada any la casa y terras de Joan Mataró, pagès de Sant Julià de Vilatorça, bisbat de Vic, cada any vint-y-dos sous de censal per los anniversaris de Guillem Pujol, celebradors per lo rector de la iglésia de dit Sant Julià; són fermanses l'hereu Torrent dels Prats y Joan Bosch, qui per causa de núpcias és entrat en la Riera del Quer; és l'acte pres en Sant Julià a 14 de janer 1643.

1 ll. 2 s.

Soluit dictus Mataró mihi doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie parochialis dicti Sancti Juliani, dictus Mataró, pro anno 1644, 1645.

Item, a 18 de janer, cada any los hereus del mas Torrent del Prat ^{lf. 43} de Sant Julià, fan cinc lliures barceloneses per los anniversaris y missas se diuen en Sant Julià per l'ànima del *quondam* Pere Torrent, hereu de dit mas Torrent; consta ab acte en Sant Julià, a 18 de janer 1642.

5 ll.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve rectori dicto.

Item, a 21 de janer, fa cada any l'heretat de la Frontera de la paròchia de Sant Martí de Riudeperes, sinquanta sous per los anniversaris de Magdalena Fronteras, com apar en son últim testament en la scrivania de Sant Julià de Vilatorça.

2 ll. 10 s.

Soluit mihi, dicto doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto Sigismundus Frontera, hæres mansi de la Frontera pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645.

Item, a 22 de janer, fa cada any la casa d'Onofre Casadevall y de Estàsia, muller sua, nou sous per tres missas celebradores en la iglésia de Sant Julià per ànima de Francesc la Pera, com apar ab acte pres dit die 1632, en la scrivania de Sant Julià.

ll. 9 s.

Soluit mihi, dicto doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto Onofrius Casadevall et Anastasia, hæres dicta domus pro anno 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 164[].

3.4.2. Febrer

Primo, a 2 de febrer, fa la casa d'Esperança Vernis deu sous de censal per l'anniversari de Joana Puig Collell, y és dita casa en Sant Julià, y se celebra en dita iglésia; vuy paga qui posseheix dita casa, Francesc Montells, oller ll. 10 s.

^{lf. 43v} *Soluit mihi, dicto doctori Pontio Peresteve, rectori, contra scripta Vernis, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640.*

Item, a 3 de febrer, cada any fa l'heretat de Jaume Pla, de la paròchia de Joanet, dos lliures y deu sous per los anniversaris se celebren en Sant Julià per l'ànima de Gaspar Masgrau, àlias Auctió.

2 ll. 10 s.

Soluit mihi, dicto doctori Pontio Peresteve, rectori, contrascriptus Pla de Joanet, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645.

Item, a 6 de febrer, cada any lo mas Mayans de Santa Ciciàlia fa sis sous per dues missas celebradoras en Sant Julià per mossèn Jaume Catús; és l'acte en poder de mossèn Ribot, notari de Vic.

Soluit mihi, dicto doctori Pontio Peresteve, rectori, contrascriptus Mayans, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636.

Item, a 6 de febrer, fa lo mas Mayans de la paròchia de Santa Ciciàlia, vint-y-dos sous per l'anniversari y missas se celebren en Sant Julià per l'ànima de mossèn Jaume Font, prevere; és l'acte en poder de mossèn Ribot, notari de Vic.

1 ll. 2 s.

Soluit mihi, dicto doctori Pontio Peresteve, rectori, contrascriptus Mayans, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636.

Item, lo mas Mayans de la paròchia de Santa Ciciàlia, fa cada any a sis de febrer, tretse sous per l'anniversari de Gabriel Heres, celebrador en la iglèsia de Sant Martí; és ab acte en poder de mossèn Ribot, notari de Vic.

ll. 13 s.

Soluit mihi, dicto doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus Mayans, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636.

^{if. 44} *Item*, a 3 de febrer, fa cada any lo mas Puig de la paròchia de Sant Julià de Vilatorta, vint-y-quatre sous per l'anniversari y missas se celebren en la iglèsia de Sant Martí, per l'ànima de Joan Pau Calvaria.

1 ll. 4 s.

Soluit mihi, dicto doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus Puig, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638. Soluit mihi Faura, 1645.

Item, a 12 de febrer, fa cada any la casa d'en Marçó, oller, trenta y quatre sous per los anniversaris celebradors en Sant Julià per l'ànima de Catharina Matarona; és l'acte en la scrivania de Sant Julià.

1 ll. 14 s.

Soluit mihi, dicto doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus Marçó, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638.

Item, a 19 de febrer, fa cada any la casa té en Sant Julià Salvi Castell, catorse sous a l'anniversari y missa per l'ànima d'Antoni Capfort; consta en l'escrivania de Sant Julià.

ll. 14 s.

Soluit mihi, dicto doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus Castell, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1645.

Item, a 19 de febrer, fa cada any lo mas Gombau de la paròchia de Sant Martí de Carós, bisbat de Vic, desanou (*sic*) sous a l'anniversari y missas se celebren en Sant Julià per l'ànima d'Antic Riera, *quondam*, hereu del mas Riera del Quer; és l'acte en la scrivania de Sant Julià; paga mossèn Onofre Benet, apotecari de Vic.

ll. 19 s.

Soluit mihi, dicto doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus hères mansi Gombau, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, ^{if. 44v} 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, a 4 de febrer, cada any fa l'hereu del mas Puig de la paròchia de Sant Julià de Vilatorta, devuit sous de censal per l'anniversari y missas per l'ànima del *quondam* Bernat Puig, hereu del dit mas Puig, com apar en son últim testament en l'archiu de Sant Julià.

ll. 18s.

Soluit mihi, dicto doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto.

Item, a 12 de febrer, cada any en Sant Martí se celebra un anniversari per l'ànima de Joan Costa y Calvaria, qui entrà per núpries en lo mas Calvaria aportant en dot nou-centas lliures; és lo testament en Sant Julià; està obligat lo mas Calvaria de Sant Martí fins ho esmersen, ab caritat de dotze sous.

Soluit mihi, dicto doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto hæres de la Calvaria, pro anno.

3.4.3. Mars

Item, a 5 de mars, fa cada any l'heretat de la Serra de Sant Hilari, bisbat de Vich, als anniversaris que's celebren en la iglésia de Sant Julià per l'ànima de Gaspar Masgrau, àlies Auctió, sinc lliures barceloneses. 5 ll.

Soluit mihi, dicto doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, contrascriptus Serra de Sant Hilari, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630. Soluit mihi Faura pro anno 1645.

Item, la casa de Joan Boixeda, sastre, que fonc d'en Gairis, fa cada any deu sous per l'anniversari de mossèn Pere Gili, prevere, a 3 del mes de mars cada any; és l'acte en poder de mossèn Puig, notari de Vich, a 3 de mars 1579. ll. 10 s.

Soluit mihi, dicto doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus Boixeda, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645.

^{lf. 45} *Item*, a 17 de mars fa cada any l'heretat de Puigsec de la paròchia de Sant Julià, vuit sous per l'anniversari de Joan Puigsec, celebrador en dita iglésia.

ll. 8 s.

Soluit mihi, dicto doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus Puigsec, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642.

Item, a 24 de mars, fa la casa de Francesch Puigsech, vuy de n'Angeleta, muller sua, onse sous per l'anniversari de Francesc Puigsec, paraire; consta en Sant Julià en son testament pres en l'any 1638. Ara paga en Vila de Sant Martí tot junt, que són dos lliures deset sous.

Soluit mihi, dicto doctori Pontio Peresteve, rectori, dicta contrascripta Àngela Puigsec, pro anno 1639, 1640, 1641, 1642. Ara paga en Vila de Sant Martí; té l'acte mossèn Serrahima en 18 d'octubre.

3.4.4. Abril

Item, a 11 d'abril, cada any fa lo mas y heretat de l'Aymeric, de la paròchia de Sant Martí, cinquanta sous als anniversaris se celebren en la iglésia de Sant Martí per l'ànima del *quondam* honorable Jaume Aymeric, hereu del mas Aymeric, com apar en son testament en Sant Julià.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani, contrascriptus Aymeric, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, a 22 d'abril, fa cada any Esperança Gília, ^{lf. 45v} viuda, y sa casa, y també està obligada la casa y béns de Sagimon Gili, deu sous per l'anniversari de Francesc Tauler, celebrador en la iglésia de Sant Julià, com apar en son testament en Sant Julià. ll. 10 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus Gili.

Item, a 2 d'abril, cada any fa la casa fonc de Rafel Casasses y vui posseheix Sagimon Casassas, fill seu, en lo carrer Nou de Sant Julià, tretse sous, y són per sis missas, una en lo die de las festas, sinc de Nostra Senyora —Nativitat, Con-

cepció, Salutació, Assumpció y Presentació—, per Rafel Casassas sinc, y una en la vigília de Nostra Senyora d'agost per Maria Casasses, en Sant Julià. ll. 13 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus Casassas, pro 1631, 1632, 1633.

3.4.5. Maig

Item, a 5 de maig, fa cada any la casa de Perpètua Esplugues té en Sant Julià, vint-y-dos sous per l'anniversari y missas de Magdalena Sangles. 1 ll. 2 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani, contrascriptus Esplugues, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645.

Item, a 4 de maig, cada any se celebra un aniversari per l'ànima de Sagimona Vilara; paga una casa posseheix lo rector de Sant Julià en lo carrer de dita vila, catorse sous. ll. 14 s.

Soluit dicta domus mihi, doctori Pontio Peresteve, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645.

3.4.6. <Juny>

lf. 46 Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani, contrascriptus hæres de la Costa, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645.

Item, lo mas Calvaria, de la paròchia de Sant Martí de Riudeperes, fa cada any, a 19 de juny, trenta sous per l'anniversari y missas se tenen celebrar en la iglésia de Sant Martí per l'anniversari de Salvi Sagimon Calvaria; consta de dita institució en poder de mossèn Solermoner, notari de Vic, a 19 de juny 1619.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori dicto, pro anno contrascriptus hæres de la Calvaria pro anno, 1626, 1627, 1628, 1629.

Item, lo die de Sant Joan de juny, fa cada any la casa d'en Guadayol té en lo carrer de Sant Julià, dos sous per una missa baixa; se té de celebrar en dita església per l'ànima de Joan Fàbregas. ll. 2 s 2³⁹

Soluit 1627, 1636.

*Item, a 9 de juny, cada any l'hereu de la Sauleda de la paròchia de Sant Martí de Riudeperes, fa sinquanta sous al rector de Sant Julià per los anniversaris celebradors en la iglésia de Sant Martí de Riudeperes per l'ànima del *quondam*, honorable Bernat Sauleda, hereu de dita heretat, com consta en Sant Julià en son testament; *non soluit* 2 ll. 10 s.*

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani, contrascriptus hæres de la Sauleda, pro anno.

*Item, a 8 de juny, cada any Jaume Mataró y sa heretat fa deu sous de censal per l'anniversari de Maria Mataró, muller sua, com consta en son testament en l'archiu de Sant Julià, la qual tenie vuitanta lliures, y d'ellas ha fet hereu a dit Jaume Mataró; y per la paga de dit censal és obligat Jaume Mataró *lf. 46v* y sos*

39. Al document escrit hi consten només dos sous; no obstant això, reproduïm els dos diners que apareixen en el text original en l'apartat numèric.

béns, com apar y consta ab acte en poder de mossèn Soler, notari públic de Vic, a 22 d'agost 1637, 1638, 1639, 1640. ll. 10 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani, contrascriptus Mataró, pro anno 1638, 1639, 1640.

Item, a 11 de juny, cada any la casa de Francesc Puigsec, vuy de n'Angeleta, muller sua, onse sous per l'anniversari de dit Puigsec en Sant Julià, com consta en lo testament de dit Francesc Puigsec, pres en l'archiu de la scrivania de Sant Julià de Vilatorça en l'any 1638; vuy paga en Vila de Sant Martí a [...] octubre. ll. 11 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani, contrascripta Àngela Puigsec, pro 1639, et pro 1640, 1641, 1642; ara paga en Vila de Sant Martí tot junt.

3.4.7. Juliol

Item, a 6 de juliol, cada any l'hereu de la casa y béns d'Eufraïna Godayol, la qual casa té en Sant Julià Antoni Godayol fa vint sous per dos anniversaris celebradors en la iglésia de Sant Julià, per l'ànima de dita Eufraïna. ll. 1 ll.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani, contrascriptus Godayol, pro anno 1633, 1634.

Item, a 29 de juliol, cada any fa la casa de l'heretat y mas Puigsec de Sant Julià de Vilatorça, bisbat de Vic, vint-y-sinc sous de censal per anniversari de Pons Puigsec, hereu de dita heretat, al rector de la iglésia de Sant Julià, com apar en lo testament de dit Pons Puigsec, pres y rebut y fet per mans de mossèn Francesc Corominas, notari públic de Vic, a 14 mes de juliol 1637.

A 24 de maig 1644, és quitat dit anniversari censal, y l'esmersaren sobre los béns de na Gayrissa y son marit; són fermansa l'hereu Llió, Torrent del Prat y Joseph Garriga, hereu de l'hostal; és notari mossèn Francesc Corominas.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, contrascriptus hæres (sic) de Puigsec, pro anno 1638, 1639, 1640, 1641, 1642. Soluit mihi, Faura, pro anno 1645.

Item, a 4 de juliol, cada any, perpètuament, se celebra un anniversari per l'ànima de Francesc Vila; y per dit anniversari fa cada any, en dit die, setse sous la casa fonc de dit Francesc Vila, parayre, en lo carrer Nou de Sant Julià, com consta en son últim testament en Sant Julià. ll. 16 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori Sancti Juliani, Paula Vila, vidua relicta Francesci Vila, pro 1638, 1639, soluit pro 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645.

3.4.8. Agost

L'heretat y hereu del mas Lleopart, de Vilalleons, fan vint-y-un sous cada any a 25 d'agost al rector de Sant Julià, per l'anniversari y missas se celebra en dita iglésia per l'ànima de Sagimon Quinglas, àlias Quintana. ll. 5 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani, contrascriptus mansi Lleopart, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645.

Item, a 16 d'agost, fa cada any Antoni Gual y duas cases posseheix en lo carrer Nou de Sant Julià, que foren d'Eufraïna y Francesc Cortina, dos sous y dos, per una missa baixa per l'ànima de Francina Taulera. ll. 2 s. 2

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus Gual, pro 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640.

Item, a 25 d'agost, la casa que fonc de na Salija y vuy se té per una filla de la senyora Ferran, casada ab un mossèn de Barcelona se diu Ferrer, fa sis sous cada any per un aniversari de n'Hilari; vuy posseheix dita casa Francesc Montells.

ll. 6 s.

^{if. 47v} *Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus Aymeric, pro anno* 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642.

Item, a 21 d'agost, fa cada any la casa posseheix Miquel Labau, que fonc de Juan Gual, en Sant Julià, dotse sous per l'aniversari de Juan Gual, en Sant Julià.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus Labau, pro anno 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642.

Item, a 14 d'agost, cada any se celebra un aniversari per l'ànima de Francesc Puigsec, *quondam*, parayre de Sant Julià; vuy paga Àngela Puigsec, muller sua; consta de la institució de dit aniversari en lo testament de dit Francesc Puigsec, en l'escrivania de Sant Julià; vuy paga en Vila de Sant Martí en octubre tot junt.

ll. 11 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani, Àngela Puigsec, pro anno 1638, 1639, 1640, 1641, 1642. Vuy paga en Vila de Sant Martí tot junt en octubre.

Item, a 20 d'agost, cada any l'hereu del mas Vila dels Prats, de Sant Julià, fa dotse sous de censal per l'aniversari celebrador en Sant Julià per l'ànima de Pere Vila, hereu de dit mas.

ll. 12 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani, contrascriptus hæres de la Vila, pro anno 1640, 1641, 1642; *soluit mihi, Faura, pro anno* 1645.

3.4.9. Setembre

Primo, fa l'hereu de mestre Janot Bru, vuy la casa de Francesc Albareda, en lo 1 de setembre, cada any, ^{if. 48} setse sous per l'aniversari de Jordi Bayer, oller, com apar ab acte pres per mossèn Riquer, notari de Vic, paga Cíclia Albareda, viuda.

ll. 16 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani, contrascriptus Albareda, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642.

Item, a 5 de setembre, fa cada any la casa de Joan Bonay, parayre, en lo carrer Nou de Sant Julià, dotse sous per l'aniversari de Francesc Bonay, com apar en testament en Sant Julià de Francesc Bonay.

ll. 12 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus Bonay, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645.

Item, a 13 de setembre, las casas foren d'en Cortines y vuy són d'Antoni Gual, triagayre,⁴⁰ fan cada any deu sous per l'aniversari de Pere Tauler, com apar en lo testament de Francesc Cortina en Sant Julià.

ll. 10 s.

40. Els *triaguers* eren les persones que preparaven i venien *triaga*, un antídoto usat contra tota mena de metzines.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus Gual, pro anno 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640.

Item, a 14 de setembre, cada any, las casas de Francesc Cortina y vuy d'Antoni Gual, en lo carrer Nou de Sant Julià, fan deu sous per l'anniversari celebrador en la iglésia de dita vila per l'ànima de Francesca Taulera, com apar en testament de dita Francesca en Sant Julià. ll. 10 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, dictus contra^{lf. 48v}scriptus Gual et Cortina, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640.

Item, a 21 de setembre, cada any las casas del quondam Francesc Cortina, que vuy posseheix Antoni Gual en lo carrer Nou de Sant Julià, fan deu sous per un anniversari celebrador en Sant Julià per l'ànima de Francesc Cortina, com apar en son testament en Sant Julià. ll. 10 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani, dictus hæres Gual, pro anno 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640.

Item, a 23 de setembre, cada any la casa del Poalet, vuy de Joan Frontera, fa setse sous per l'anniversari celebrador en la iglésia de Sant Julià per l'ànima de Salvador Frontera, com apar en son testament en Sant Julià. ll. 16 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus Frontera, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, et pro anno 1636, et pro anno 1637, et pro anno 1638, 1639, 1640.

Item, a 25 de setembre, cada any la casa y heretat de la Sauleda de Sant Martí de Riudeperes, fa deu sous per l'anniversari de l'il·lustre senyor Canonge Sauleda, celebrador en la iglésia de Sant Martí. ll. 10 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus Sauleda, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, et pro anno 1636, et pro anno 1637, et pro anno 1638, 1639, 1641, 1642.

Item, a 8 de setembre, la casa fonc de Bernardí Frasals y vuy la posseheix Sagimó Cassasas per drets de dot d'Arcàngela, filla de dit Fresals y muller de dit Cassasas, en lo car^{lf. 49}rer Nou de Sant Julià, fa quatre sous per una missa baixa, celebradora en l'altar del Roser de Sant Julià per Maria Fresals, com apar en lo testament de dita Maria, muller de dit Bernardí, la qual tenie cent lliures sobre dita casa. ll. 4 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, contrascriptus hæres de la casa de Fresals, pro anno 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642.

Item, a 7 de setembre, fa cada any la casa de Francesc Puigsec, vuy de na Angeleta, muller sua, onse sous per l'anniversari de dit Francesc Puigsec, parayre; consta en Sant Julià en son testament. ll. 11 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori Sancti Juliani, contrascripta Àngela Puigsec, pro anno 1638, 1639, 1640, 1641, 1642. Ara paga en Vila de Sant Martí, tot junt, a 18 d'octubre.

Item, a 8 de setembre, cada any los hereus del mas de la Sauleda de la paròchia de Sant Martí de Riudeperes, bisbat de Vic, fan vint reals als anniversaris y missas celebradors en la iglésia de Sant Julià per l'ànima d'Antoni Joan Vilamala, fill de Justià, oller, quondam, habitant en Sant Celoni; és l'acte pres en Sant Julià a 8 de setembre de 1643. 2 ll.

Soluit dictus Sauleda pro anno 1644, 1645.

3.4.10. Octubre

Primo, la casa de Francesc Moragull, fuster de Vic, que fonc de Pujol, devant la rectoria de Sant Julià, fa cada any a 18 d'octubre, dotse sous per l'anniversari de Francesc Pujol, celebrador ^{lf. 49v} en Sant Julià. ll. 12 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori Sancti Juliani, contrascriptus Moragull, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640.

Item, a 9 d'octubre, cada any fa l'heretat d'Oms y Vilatortella, en la paròchia de Sant Julià Çaçorba, y vuy paguen los hereus de la Riera d'Olost, sinc lliures per los anniversaris de Joan Puig, àlias Mataró, celebradors en Sant Julià. 5 ll.

Esta penció de censal és lluit y esmersat en poder de Francesc Serrahima, notari públic de Vic, a 19 de janer 1638, sobre lo mas Pujol de Sant Martí de Riudeperes, bisbat de Vic.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani, contrascriptus hæres de Vilatortella, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640.

Item, en lo 1 d'octubre, cada any la casa y hort de Sagimon Codina de Vilalleons, que vuy tenen repartida dos germans Codinas, fa dotse sous per l'anniversari de Bernat Puig y una missa per Esperança Salija. ll. 12 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani, contrascriptus Codina, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644, 1645.

Item, a 16 d'octubre, cada any les cases foren d'en Cortina y vuy posseheix Antoni Gual en lo carrer Nou de Sant Julià, fan deu sous per l'anniversari d'Eufraïna Cortina, en Sant Julià, com consta en son testament. ll. 20 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus Gual, pro 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640.

Item, en lo derrer d'octubre, cada any fa lo mas Costa de Vilalleons, ^{lf. 50} y vuy lo posseheix mossèn Tosell de Vic, cinquanta sous als anniversaris se celebren en Sant Julià per Antoni Albareda; consta ab acte en Sant Julià. 2 ll. 10 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani de Vilatorra, contrascriptus Costa, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640.

Item, a 31 d'octubre, cada any la casa y heretat d'en Tona, de Sant Martí, fa tres lliures barceloneses als anniversaris celebradors en Sant Julià per Joan Puig, àlias Mataró; consta en poder de mossèn Vinyes, notari de Vic, dit die 1595. 3 ll.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus Tona, pro anno 1625, 1626.

Item, a 3 d'octubre, fa cada any la casa de Francesc Puigsec y vuy de n'Angeleta, muller sua, onse sous per l'anniversari de Francesc Puigsec, parayre. ll. 11 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, Àngela Puigsec, pro 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, ara paga en Vila de Sant Martí.

Item, a 18 d'octubre, cada any en Vila de Sant Martí fa de censal cinquanta y set sous de censal per los sinc anniversaris per l'ànima de Francesc Puigsec, celebradors lo 1 en la vigília de Sant Francesc, a 3 d'octubre; lo 2 la vigília de l'Anunciació de Nostra Senyora, a 25 de mars; lo 3 en dia de la vigília de Nostra Senyora d'agost; lo 4 a 11 de juny, en què morí; lo 5 en la vigília de Nostra Senyora de setembre, a 7. Té los actes mossèn Francesc Serrahima, notari de Vic; és fermansa l'hereu Tona, de Sant Martí. 2 ll. 17 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani, dictus Vila, pro anno.

3.4.11. ^{lf. 50v} **Novembre**

Primo, en lo 1 de novembre, cada any fa lo senyor de Cànoves vint-y-sis lliures per los anniversaris se celebren en Sant Julià, en cada setmana, en dimecres, tot l'any, per l'ànima del senyor Pau Cànoves, cavaller y señor de la casa y heretat de Cànoves, com consta en son testament en Barcelona en poder de mossèn [], notari de Barcelona, y vuy paga lo senyor Francesc Cànoves, germà seu. 26 ll.

Primo (sic), en lo 1 de novembre, cada any se paga la caritat de tots los anniversaris se celebren en Sant Julià, un cada setmana, en dimecres, tot l'any per sempre en l'ànima de lo senyor Joan Pau Cànoves; ara ha 10 s. per a cada un aniversari; paga lo senyor de Cànoves de Sant Julià 26 ll. cada any.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, contrascriptus Cànoves de Sant Julià, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639.

Item, a 14 de novembre, fa cada any l'hereu del mas Rosanas, de Sant Martí de Riudeperes, bisbat de Vic, y és fermansa l'hereu de la Serra de Sant Marc, de dita paròchia, 16 sous de censal per l'anniversari de Paula Quintana; és l'acte en Sant Julià a 14 de novembre 1634. ll. 16 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani, contrascriptus Rosanes, pro anno 1635, 1636.

Item, a 29 de novembre cada any la casa de Salvador o Rafel Figueres, sastre, —y és dita casa en Taradell, la qual vuy posseheix una vídua que se diu la Molinera, de la paròchia d'Espinelbas—, fa sis sous per missas de Catharina Bru; són fermansas l'hereu de Panedès de Santa Eugènia y l'hereu del mas Solà de Taradell; és l'acte en Sant Julià.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie parochialis Sancti Juliani, contrascriptus hæres dicte domus, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642, 1643.

Item, en lo 1 de novembre, cada any fa la casa y heretat ^{lf. 51} de Cànoves sis lliures per les misses se diuen, una cada divendres de totes les senmanes de l'any en l'altar del Roser de Sant Julià, per l'ànima de l'honorable Salvi Sagimon Cànoves, hereu de Cànoves, consta en Sant Julià. 6 ll.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus Cànoves, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639.

Item, a 6 de novembre, cada any se celebra en Sant Julià un aniversari per l'ànima de Montserrat Puigsec y de Joan Andreu Puigsec, hereu del mas Puigsec, y mossèn Hyacintho, fill seu, y per la caritat assenyala catorze sous la dita Montserrat en son testament en Sant Julià, pres y clos; té de pagar l'hereu de dit mas Puigsec de Sant Julià. ll. 14 s.

Vuy fa dit censal en Gayris; consta ab acte en poder de mossèn Coromina, notari de Vic, a 24 de maig de 1644.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus Puigsec, pro anno 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642.

Item, té hi posseheix lo rector de Sant Julià dues casas devant la iglésia de Sant Martí, que foren de Joan Coget y Toyaga, y del que resulta de l'arrendament

de dites cases, pagats dotse sous de censos, se'n tenen de celebrar en Sant Martí missas per dits Toyagas y Cogets. 8 ll.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani, habitatores in dictis domibus, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640.

Item, té hi posseheix lo rector de Sant Julià, dues cases ^{lf.51v} y hors foren de Joan Pere Demunt, en lo carrer de Sant Julià; y del que resulta d'arrendaments, pagats catorze sous fan de censos a Cànoves, se tenen de celebrar missas y anniversaris en Sant Julià per l'ànima de dit Joan Pere Demunt. 7 ll.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto habitatores in dictis domibus, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640.

Item, té lo rector de Sant Julià una casa en lo cap del carrer Nou que fonc d'Antoni Roca, la qual diuen Roixch, y fa vint-y-un sou, y axí pagats, mals⁴¹ de què resta, se té de celebrar anniversari per dit Antoni Roca. ll. 14 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani, habitator in dicta domo, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639.

Item, posseheix lo rector de Sant Julià una casa fonc de Sagimona Vilara en lo carrer Nou de dita vila y, pagats set sous fa de censos a l'hereu del mas Albarreda, del que resta se'n tenen de pagar las caritas de dotse missas, una cada primer dilluns de cada mes, y sinc en las sinc vigílias de las sinc festas principals de Nostra Senyora, en l'altar del Roser de Sant Julià, a rahó tres sous per caritat de cada missa; y, si resta, se'n celebra un aniversari en lo mes de maig, a 4 del mes. 3 ll.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus habitator in dicta domo, pro anno 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642.

3.4.12. ^{lf. 52} Decembre

Primo, a 8 de decembre, cada any fa la casa fonc d'Àngela Clavell, beata, y vuy posseheixan uns tals Clavells de Sant Hilari, y és dita casa en lo carrer Nou de Sant Julià; fan catorse sous per l'anniversari de dita Àngela Clavell, celebrador en Sant Julià; consta ab lo testament de dita Àngela Clavell; paga Joseph Pla. ll. 14 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani, contrascriptus Clavell, pro anno 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640.

Item, a 3 de decembre, cada any la casa y heretat que fonc de Joan Fàbregues y de Rafel, fill seu, la qual vuy posseheix lo senyor Francesc Cànoves, fora la vila de Sant Julià, y antigament se deia la casa del Negre, fa duas lliures y deu sous als anniversaris se celebran cada any en la iglésia de Sant Julià per l'ànima de Joan Puig, àlias Mataró, y paga dit senyor Cànoves; és l'acte en Sant Julià. 2 ll. 10 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, dictus contrascriptus Fàbregues et Cànoves, pro anno 1625, 1626, 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639.

41. Mals de què resta, podria interpretar-se com, amb el que resta.

Item, fa a 3 de decembre cada any la casa y heretat de Cànoves, fa deu sous per l'anniversari se celebra en Sant Julià del senyor Joan Francesc Cànoves, senyor de la casa de Cànoves, com consta en son testament, en poder de mossèn Vinyes de Vic, notari. ll. 10 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, dictus contrascriptus Cànoves, pro anno 1625, 1626, 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639.

^{lf. 52v} *Item*, a 9 de decembre, cada any se celebra un anniversari en Sant Julià per l'ànima de Bernat Albareda y, per la caritat, ha concignats dit Albareda en son testament en Sant Julià, dotse sous li feia cada any la casa de Raphel Casassas, qui vui té en Sant Julià Sagimon Casassas, hereu; s'és obligat ab acte en Sant Julià, fet en l'any 1636, als 17 de janer. ll. 12 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus Casassas, pro 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1635.

Item, a 15 de decembre, cada any la casa de la senyora Ferran, que vuy posseheix un Ferrer casat amb una filla de dit Ferran en Barcelona, fa dita casa, que-s en Sant Julià, dotse sous per l'anniversari de Hierònyma Salija en Sant Julià. ll. 12 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani, contrascriptus hæres dicte domus de Ferran, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640.

Item, a 20 de decembre, cada any la casa d'Antoni Godayol fa dos sous y dos per la missa de Salvador Godayol, celebradora en l'altar del Roser en Sant Julià; és dita casa en lo carrer Nou de dita vila, y consta en lo testament de dit Salvador. ll. 2 s. 2

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus hæres dicte domus de Ferran, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635.

Item, a 24 de decembre, la casa de Joan Albareda, de Taradell, que fonc d'un tal Montalt y és en lo carrer Nou de Sant Julià, fa dotse sous per l'anniversari se celebra en Sant Julà per l'ànima de Joan Albareda, vuy Cànoves. ll. 12 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus Albarreda, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631, 1632.

Item, l'hereu Vilamala de Vilalleons y sa casa y heretat, fa cada any, a 25 de desembre, quaranta y quatre sous per los anniversaris ^{lf. 53} celebradors en Sant Martí de Riudeperes per Onofre Aymeric, com consta ab acte en Sant Julià y en lo testament de dit Onofre en Sant Julià; paga l'hereu de l'Aymeric trenta sinc sous, y ell cobra de dit Vilamala. 1 ll. 15 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus Vilamala dicto Aymeric, pro anno 1628, 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642.

Item, a 22 de decembre, cada any la casa y terras de Sagimon Gili, de Sant Julià, fan deu sous per l'anniversari se celebra en Sant Julià per l'ànima d'Àngela Laperà y Gili, com consta en son testament en Sant Julià. ll. 10 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori ecclesie Sancti Juliani, contrascriptus Gili, pro anno 1629, 1630, 1631, 1632, 1633, 1634, 1635, et pro anno 1636, 1637.

Item, a 5 de decembre, cada any l'heretat y hereu del mas Albareda, de Sant Julià, paga sis lliures barceloneses per la caritat d'una missa baixa; se diu cada dissapte de las setmanes de l'any de vuit mesos, en l'altar del Roser de Sant Julià, ab 3 sous de caritat cada missa, per Antoni Albareda, en Sant Julià, en que con-

signà un censal li feie lo mas Gatillepa de Senforas, de sis lliures, com consta ab acte en poder de mossèn Coma, notari de Vic, a 5 de decembre de 1572 o a 21 d'abril 1504. 6 ll.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, dicto contrascriptus Albareda, pro anno 1627, 1628, 1629, 1630, 1631.

Item, a 31 de decembre, cada any en la iglésia de Sant Julià se té de celebrar un aniversari per l'ànima d'Esperança Bayer, quondam, muller de Jordi Bayer, oller, per la caritat del qual fa cada any la casa del dit Bayer deu sous de censal, com apar ab testament ^{lf. 53v} de dita Esperança, près per lo rector de Viladrau en lo dit mes de decembre 1635. ll. 10 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori, contrascriptus hæres dicti Bayer, pro anno 1636, 1637, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642.

Item, a 14 de decembre se té de celebrar cada any, perpètuament, un aniversari per l'ànima de Rafel Puigsec, quondam, hereu del mas Puigsec de Sant Julià, y en dita iglésia. Fa lo censal dita heretat de Puigsec; consta en lo testament seu pres per mossèn Lluçia, notari de Vic, en decembre 1632. ll. 9 s.

A 24 de maig 1644, en Gayris prengué dit censal; són fermanses l'hereu [...] Torrent dels Prats y l'hereu de l'hostal d'en Garriga; ha pres l'acte mossèn Francesc Coromines, notari de Vic.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori parochialis ecclesia Sancti Juliani de Vilatorra, Diocesis Vicensis, contrascriptus hæres del mas Puigsec, pro anno 1632, 1633, 1634, 1635, 1636, 1637, 1638, 1639, 1640, 1641, 1642.

Item, a 22 de decembre, cada any en Sant Julià se celebra un aniversari per l'ànima de Jaume Puigsec, que tenia en lo carrer Nou de Sant Julià dotse sous; consta de dita institució en lo testament de dit Puigsec en la scrivania de Sant Julià. ll. 12 s.

Soluit mihi, doctori Pontio Peresteve, rectori Sancti Juliani, Michael Sebates, pro anno 1639, 1640, 1641, 1642, 1643, 1644.

4. ^{lf. 55} **Consueta y memorial del que està en consuetut fer-se en la iglésia parochial de Sant Julià de Vilatorra, del bisbat de Vic, ordenada per mi, lo doctor Barthomeu Bayer, prevere, rector de dita parochial en l'any 1651.**

4.1. **Janer**

Primerament, s'ha d'advertir que dita iglésia parochial de Sant Julià de Vilatorra està governada per un rector, qui té obligació ha tenir un vicari curat per ocasió d'haver de servir la parochial de Sant Martí de Riudeperes, *adiuicem* unidas (de la qual se farà consueta a part). Y encara que lo dit doctor Bayer hage sempre tingut dos capellans, lo u és estat en nom de vicari y l'altre en nom de mestre y, segons las experiències y servei de ditas dos iglésias, no-s poden ben servir ni acudir a les obligacions d'ellas sens dos capellans. Y per a què consti en què concisteixan, las aniré especificant per sos mesos y jornadas, posant en primer lloc les obligacions del rector, del sacristà (que és lo mateix rector), del monjo, dels obrers y dels demás basiners.

Item, s'ha d'advertir que <a> la parochial de Sant Julià tots los diumenges y festas de precepte se diuen dos ^{lf. 55v} missas, l'una a la punta del sol, que-s diu la

matinal, en l'altar de Nostra Senyora del Roser; y l'altre a las deu horas y mitja, cantada, en l'altar major, fent lo primer los esperges⁴² cantats tots los diumenges ab capa pluvial morada, com ho disposa lo ritual romà.

Tots los diumenges en l'una o altre missa, acostuma lo curat ensenyar la doctrina christiana com està ordenada en l'ordinari del present bisbat, y després amonestar los aniversaris, missas y cantars se celebraran aquella senmana, fent a la fi de dita amonestació una absolta general per totas aquellas ànimas se celebraran dits aniversaris y missas.

En las festas anyals, sò és, Nadal, Sant Julià a 7 de janer, Pasqua de Resurrecció, Pasqua del Sperit Sant, la festa del Roser en maig, Corpus y festa de Sant Julià a 19 d'agost, se celebra l'offici major ab diaca y subdiaca.

Tots los primers diumenges de quiscun mes se diuen vespres en l'altar del Roser y després se fa la professó rodant de la vila vella, aportant lo sacerdot una figura de Maria Santíssima en las mans y ab capa pluvial blanca, y tornada a la iglésia se cantan los set goits de María Santíssima.

^{lf. 56} Des del die de Santa Creu de maig fins al de Santa Creu de setembre, tots los dies, antes de comensar la primera missa, vestit lo sacerdot ab son roquet y estola morada y encès lo siri pasqual, diu la Pàssia de Sant Juan resada, assenyalant-la lo monjo ab dos batellades de la campana de las horas totes les vegades anomena Jesús. Y en dit temps y lo die se celebran las missas dels goits, que ordinàriament és lo die de la dedicació de dita església, a 24 d'abril, tots los diumenges antes de comensar la missa major lo sacerdot, ab sa alba y capa pluvial morada, aportant la Vera Creu⁴³ en las mans, fa professó cantant las litanias rodant per la plassa, y al pedró del relliquer diu los Quatre Evangelis ab sas Antífonas y oracions, tot cantat, y antes d'axir del relliquer cantan una absolta general per tots los faels defuncts y, sens moure's lo sacerdot qui officiarà, entonarà lo *Te Deum laudamus* y, cantant aquell, se'n tornaran a la iglésia y, posats davant l'altar major, dirà lo sacerdot los versets y oracions té ordenades lo ritual del present bisbat després dels dits Quatre Evangelis. Y s'ha d'advertir que, quant en dita iglésia s'ha feta o farà altre professó lo mateix die, vestit lo sacerdot com està dit y comensant ha ^{lf. 56v} cantar las litanias davant de l'altar major, se n'anirà dret al relliquer sens rodar per la plassa, per no ser cosa decent que's fassen dos professons en un mateix die.

Y s'ha d'advertir també que los dies de Santa Creu y los dies de las missas dels Set Goits, se fan ditas professons solemnes, vull dir, ab ganfanons,⁴⁴ creu de plata, y lo sacerdot ab la capa pluvial carmessina. Que los demés dies sense ganfanons y amb la creu ordinària s'acostuma fer, aportant sempre junt a ella la llanterna y, al costat del sacerdot celebrant, dos minyons ab sos roquets ab dos siris de sera blanca encesos.

És costum en dita iglésia haver-hi sermó lo primer die y tots los diumenges y festas de Quaresma interpilladament, sò és, l'una festa a missa matinal y l'altre a missa major. Y jo he acostumat ensenyar o fer ensenyar la doctrina christiana en dits dies a las tardas en la iglésia, cosa molt profitosa y de molta importància per a desterrar moltas ignoràncias. En los demés dies de l'any, acceptat los dies del

42. Es refereix al mot *aspergir*, «ruixar d'aigua beneita» i, concretament, a l'*Aspergis-Mergis* o acte d'aspergir o ruixar. Etimològicament es pren del llatí, *asperges me*, m'aspergiràs (paraules inicials de l'*Antífona* que es canten en la cerimònia de l'aspersió).

43. Al text escrit *Vera* +.

44. Cf. nota núm. 33.

Roser, en maig y octubre, y lo primer diumenge d'Advent, són *ad libitum* del curat los sermons, encara que ensenyar a las ovellas ha de ser ab cuidado y diligència. A demés dels ^{lf. 57} dits sermons de la Quaresma, lo Diumenge dels Rams acostuma a ser a la tarda, lo de la Passió lo Divendres Sant a las quatre horas de la matinalda, y los de la Resurrecció per la despedida, lo Dilluns de Pasqua a la missa major.

Tots los dissabtes a la tarda y vigílies de las festas anyals y del patró s'acostuman dir completas cantades, sò és, los dits dissapte y vigília de Nostra Senyora d'agost a l'altar del Roser, y las altres festivitats a l'altar major, cantant l'Antífona corrent y espergint aigua benehida per la iglésia; y, després, se cantan los set goits del Roser y las vigílies del gloriós Sant Julià, las coblas del sant, y a la fi sempre una absoluta general per las ànimas del Purgatori. Y además de las vespres dels primers diumenges del mes, se n'acostuma de dir los dies de Pasqua de Resurrecció, Pasqua del Sperit Sant y die de Tots los Sants.

Los diumenges y festas de precepte, tant després de la missa matinal com de la missa major, se diuen tres absoltes generals sens la conclusió, totes cantades. So és, la primera en lo presbyteri del altar major, la segona a la porta de la iglésia, y lo demés dins del fossar, y dient lo *De profundis* resat, sens tornar a la sacristia.

5. ^{f.58} Alous del rector de Sant Julià de Vilatorta.

<1.> Lo rector de Sant Julià de Vilatorta té en alou de sa rectoria una pessa de terra (antes era viña), anomenada la Glorieta, sita dins la parròquia de Sant Julià. *Vide Manual B.*,⁴⁵ fol. 46.

<2.> *Item*, té en alou una casa dirruïda o pati situat en la Barrera de Sant Julià, que per la part de ponent afronta ab l'hort de la rectoria; per la part de llevant ab la casa d'en Bruguera del Pont, que també està en alou de la rectoria de Sant Julià; a mitgdia confronta ab un alou d'Altarriba; a tremontana ab un alou de casa de Bellpuig o de Centellas, qual casa, junt ab la sobredita Glorieta, en 1511 fou venuda a Joan Dignat, francès, y lo rector rebé 2 s. de tersos. *Dict. Manual B.*, fol. 48.

3. *Item*, una pessa de terra d'un jornal de bous pertanient al mas Puigsech de Sant Julià, que afronta per llevant ab honors del mas Padró, vuy Marsó, prop d'unas rocas; per mitgdia prop de ditas rocas y prop lo torrent de Puigsech; per ponent ab honors del mas Mataró y a tremontana ab honors o viña, en alou de dit mas Mataró, y de pertinència de la casa de la Pujolara o de la Sastre. Dita pessa de terra en 1505 l'establí Pere Puigsech, hereu de dit mas Puigsech, a Berenguer Capfort, de la paròchia de Sant Julià. Y de dita pessa de terra lo rector de Sant Julià en reb tots los anys un cens determinat. L'acte de dit establiment és en lo *Manual* lletra B., fol. 57 *ret.* Lo preu de dit establiment fou de 12 s. *Vide número 35*, devant.

^{lf. 58v} 4. *Item*, un tros de terra del mas Puigsech, amb una torrentera, que confronta per llevant amb honors (*olim* vinya), de la senyora de Centes, alou del benefici de Santa Magdalena, fundat en Santa Eugènia de Berga, prop d'un xorragay;⁴⁶ a ponent ab un torrent que corre de Puigsech, y part ab honors d'en

45. La signatura actual del *Manual B.* que cita la Consueta, és: ABEV, Arxius parroquials, Sant Julià de Vilatorta Manuals, R/27 (1454-1556).

46. Regueró que forma l'aigua de la pluja en escórrer-se per un terreny inclinat.

Capfort; a tremontana, ab una roca y camí que va a Sant Pons. L'acte de dit establiment, fet en 1505 per lo mateix Pere Puigsech a Joan Gili (vuy Melchor Gili) de Sant Julià, és en lo sobredit *Manual*, lletra B., fol. 59.

5. *Item*, lo mas Padró, àlies Marsó, situat en la parròquia de Sant Julià de Vilatorça, està en alou y directe domini del rector de dita parròquia, y per esto tots los anys en la festa de Tots Sants reb de dit mas 25 s. de censos, o 5 s. com consta d'un acte de venda que de dit mas féu Jaume Marsó, oller, habitant en Girona, a Berenguer Capfort, el 16 agost de 1501, per preu de 16 ll. 6 s.; qual acte és en lo *Manual*, lletra B., fol. 82 *ret.* y 83.

6. *Item*, lo rector de Sant Julià té en alou un pati y casal que posseix Mataró dins de la vila; y confronta per levant ab una casa o pati que també és en alou de la iglésia de Sant Julià de Vilatorça, que antigament posseïa Miquel Vilar, fuster, y és prop d'un pati d'una casa que també és en alou de la iglésia; per mitgdia ab lo clos de la casa Mataró, també alou de dita iglésia; per ponent ab un pati y hort de casa Mata^{lf. 58r}, que és en alou de la pabordia de Sant Pere de Vich; per tremontana ab lo carrer y ab lo cementiri de dita iglésia. Y per rahó de dit pati o casal lo rector de Sant Julià percebeix tots los anys 3 s. Consta de l'acte de venda que <de> dit pati feren Catharina Matarona y Salvador, fill, a Miquel Figueres, de Sant Vicens de Gualba, domiciliat en Sant Julià, en 1527, que s'encontra en lo *Manual* lletra B., fol. 97 *ret.*

7. *Item*, una casa que antigament fou d'Eleonor Guberas, com ha hereua deixada de son marit, Joan Guberas, ferrer de Sant Julià de Vilatorça (àlies Bellpuig), y en segonas núpcias la donà per dot a Miquel Corts, sita en la Barrera de dit lloch de Sant Julià, sots señorio y franch alou de la iglésia parroquial de Sant Julià, que allí reb, quiscun any jo son rector, 5 s. de cens; y afronta a sol ixent en lo carrer que va de la Barrera de la plassa; a mitgjorn ab un pati de la casa de la rectoria; a ponent de la casa d'en Salvador Bruguera, àlies Curt, mitgensant un carreró; a tremontana en la carrera pública qui va de la Barrera a dita iglésia. Consta dels capítols matrimonials concordats per dita Eleonor en 1516, y són en lo *Manual* B, fol. 109.

8. *Item*, la casa gran de Cànoves, sita en la plassa de Sant Julià que mira de frente a sol ixent, en 1524 fou venuda per Jaume Vallisiosa de Sant Hilari Çacalm al rector Bernat Calveria, rector de Sant Julià de Vilatorça, com a laica y privada persona. Dita casa és en alou de la iglésia, y paga tots los anys per Nostre Senyora d'agost, 1 s. 6, y 4 s. per un aniversari annual; consta de l'acte de venda que és en lo *Manual* B., fol. 115.

9. *Item*, una casa y pati en la Barrera de Sant Julià (*vulgo* la casa de mestre Brú), que a sol ixent y a mitgdia confronta ab lo carrer que va de la Barrera a la iglésia; a^{lf. 59v} ponent ab la casa de na Bach, que també és alou de dita iglésia de Sant Julià, que vuy és casa de Cànoves, y part ab casa de mestre Joan Lopiats, alou també de la dita iglésia; a tremontana ab la casa de la Centes, alou del compte de Centellas. En 1527, Salvador Bruguera, de Sant Julià, vengueren a Miquel Torrent, de la parròquia de Sant Miquel de la Guàrdia, bisbat de Vich, la sobredita casa, com consta de l'acte de venda en lo *Manual* B., fol. 129.

10. *Item*, un pati o balans de casa, en la segrera de Sant Julià, que afronta per levant ab una casa que fou de Miquel Corts, alou de la iglésia de Sant Julià; a mitgdie ab la rectoria; a ponent ab la casa que fou de Salvador Bruguera y Margarida, muller sua, que era hereua útil y propietària del mas Pont, de la parròquia de Sant Julià de Vilatorça, alou també de dita iglésia; a tremontana ab lo carrer qui va de la Barrera a la iglésia. Dit pati o balans de casa en 1527 fou venut

per lo mateix Salvador Bruguer y Margarida, muller, per preu 7 ll. 4 s., al dit Miquel Torrent; y de dit pati lo rector de Sant Julià en reb tots los anys 4 s. Consta ab acte de venda en lo *Manual B.*, fol. 131 *ret.* 132.

11. *Item*, la casa d'en Rafel Maymir (vuy de Cànoves), que en 1480 lo rector Gaspar Rovirola, monjo major de la Seu de Vich y rector de Sant Julià de Vilatorça, ab títol de precari concedí a Andreu Cànoves. Y confronta a sol ixent ab lo seller y casa del forn de la rectoria, que era d'Esteve Vinyes; a mitgdia ab la plassa de Sant Julià; a ponent ab lo carrer que va a la Barrera; a tremontana ab la casa de Francisco Riera. Lo rector de Sant Julià ^{ff. 60} reb de dita casa a 5 de febrer, una lliura de cera. En 1531, Honofre Cànoves establí dita casa a Gabriel Rexach, sastre de Vich. Consta de l'acte d'establiment en lo *Manual B.*, fol. 147. *Vide Manual G.*, fol. 296, a hont se confirma l'alou d'esta casa ab un acte de venda que d'ella féu Castañer de Santa Eugènia a Anton Puigsech, parayre de Vilatorça, en 1589.

12. *Item*, una pessa de terra o un camp, dit lo Clos, de pertinències del mas Padró, àlies Marsó, de tinguda de dos quarteras y mitja, poch més o menos, que confronta a sol ixent ab honors d'en Boixó; a mitgdia, ab honors d'Honofre Cànoves; a ponent ab las casas de la segrera de Sant Julià; a tremontana ab lo camí ral anomenat de la Cutla. De qual pessa de terra lo rector en reb un cens annual. Consta d'un acte de creació de censal, en què se donaba en penyora dita pessa de terra, *Manual B.*, f. 148 *ret.* et 150 *ret.*

13. L'alou de la casa gran de Cànoves, sita en la plassa de Sant Julià, se proba y encontra en lo dit *Manual B.*, fol. 153.

14. *Item*, un pati en la Barrera, prop l'hort de la rectoria, està en alou del rector, que d'allí tots los aniversaris en reb dos s. de cens; y afronta, a sol ixent ab unas casas d'en Bruguer, alou de la rectoria; a mitgdia ab la casa de la Bars, alou de la rectoria, que després foren de Cànoves, y part ab un alou de casa Altarriba; a ponent ab l'hort de la rectoria; a tremontana ab las casas d'en Centes, alou de Casa Bellpuig o de Centellas. Consta de l'acte de venda que Felip Llobet, àlies Comellas y Felix, pare y fill, eren a Joan Dignat, oriündo del Regne de Franssa, en 11 de maig de 1511. *Manual B.*, fol. 156.

15. Ab lo mateix acte y en lo dit fol. 156, consta que la pessa de terra anomenada Glorieta és ^{ff. 60v} en alou del rector de Sant Julià, qual pessa de terra fou també juntament venuda a dit Dignat en 1511. *Vide supra* núm. 1.

16. *Item*, una feixa de terra de sembradura una quartera y mitja, vulgo anomenada la Feixa del Girant de Cànoves, que a sol ixent afronta ab honors d'en Boixó, mediant un camí; a mitgdia y ponent ab honors que foren de Jaume Marsó; a tremontana ab lo camí ral anomenat lo Sots de la Rutla. Consta de l'acte de venda que en 1547 féu Boixó de Sant Julià als tudors dels pubills de Bernat Puig, en lo *Manual B.*, f. 190.

17. *Item*, un camp de pertinències del mas Padró, *vulgo* anomenat lo Clos del mas Padró, que a sol ixent afronta ab una feixa de Jaume Boixó; a mitgdia ab lo camp de mas Perer; a ponent ab lo Clos d'en Mataró part, y part ab les casas; a tremontana ab lo camí ral que va a Coll de Portell. Del qual camp o Clos de mas Padró, lo rector de Sant Julià en reb un cens annual. Consta de l'acte de venda que féu de dit camp Anton Marsó, terrisser, a Joana Puig, viuda, en 1543. <*Manual*> B. fol. 196.

18. La casa y hort de la Gília, que és en la sagrera de Sant Julià y a sol ixent afronta ab honors d'en Marsó, oller; a mitgdia ab una casa dita d'en Paus; a ponent ab lo carrer que va de la Barrera a la plassa; a tremontana ab honors d'en

Mataró, mitjançant el camí que va de Sant Hilari a Vich.^{ff. 61} Consta d'un acte de creació de censal que féu un tal Pere Gili als obrers de Sant Julià ab obligació de dita casa, que allí diu l'acte ésser en alou d'aquell, que lo temps mostrarà en l'esdevenidor. <Manual> B., fol. 219-220 *ret.*

19. *Item*, un hort cultivat, de pertinències del mas Cànoves, situat en lo lloch anomenat Prop dels Graners, d'un cortà de forment de sembradura o tinguda; y a sol ixent afronta ab honors de mas Cànoves; a mitgjorn ab honors d'en Mataró; a tremontana ab honors d'en Collell y ab lo carrer qui va de la plassa a la iglésia de Sant Julià. Consta de l'acte d'establiment que de dit hort féu Onofre Cànoves a Joan Salitja, fuster de Sant Julià, en 1554, del qual acte consta que la casa de Cànoves deu fer tots los aniversaris, lo die de Tot Sants, 3 ll. de cens al rector de Sant Julià. <Manual> B., fol. 233 r.

20. *Item*, la casa dita d'en Corts, àlies Serrat, que a sol ixent afronta ab lo carrer qui va de la plassa a la Barrera; a mitgdia ab lo carrer que és devant del seller de la rectoria; a ponent ab las casas que foren d'en Salvador Bruguer, fuster, mitjançant un carrer públic; a tremontana ab lo carrer qui va de la iglésia a la Barrera. Per qual casa reb lo rector de Sant Julià lo die de la Mare de Déu d'agost, 5 s. de cens. Consta de l'acte de venda que de dita casa feren Miquel Cors, àlies Serrat, y Anton, pare y fill, a Joan Castanyer, teixidor de llini de Santa Eugènia de Berga, en 1550. *Manual B.*, fol. 235.

^{ff. 61v} 21. *Item*, una casa d'un cortà de sembradura de tinguda, prop de la iglésia de Sant Julià, que a sol ixent confronta ab lo camí ral qui va a Vich; a mitgjorn ab la iglésia de Sant Julià; a ponent ab lo cementiri; a tremontana ab un hort que posseïa Jaume Farrioll. Sobre qual casa lo rector de Sant Julià acostuma rebre lo dia de Tots Sants una gallina y un quartó de cera. Consta de l'acte d'establiment que de dita casa féu Onofre Cànovas a Joan Brull, mestre de casas de Sant Julià, en 1550. *Manual B.*, fol. 239.

22. *Item*, una casa antigament anomenada del mestre Gabriel Rexach, sastre, sita en la sagrera de Sant Julià de Vilatorrada; y afronta, a sol ixent ab la casa dita antigament de Pere Joan Puig, y part ab una casa que era d'en Calveria; a mitgdia ab la plassa de Sant Julià; a ponent ab un carrer que passa per lo mitg de la rectoria y de dita casa, lo qual va de la plassa de Sant Julià a la Barrera; a tremontana ab una casa que estava un tal Peres. És dita casa en alou de la rectoria, y paga tots los anys per lo dia de Tots Sants una lliura de cera al rector; de cens; y a Honofre Cànoves li paga 17 s. Consta de l'acte de venda de dita casa que Salvador Capfort, hereu y senyor útil de dita casa, féu a Joan Castanyer, teixidor de llini de Santa Eugènia de Berga, en 1556.

23. *Item*, duas pessas de terras cultas, en la Parròquia de Sant Julià, de pertinències del mas Puig, sitas en lo lloch anomenat ^{ff. 62} Las Glevas, de continència de 3 quarteras de sembradura forment, (y a sol ixent, a ponent y a tremontana, afronta ab honors del mas Quintana, a mitgdia ab lo camí ral qui va de Sant Julià a Vich), que Bernat Puig, hereu del mas Puig de Sant Julià, vengué a Anton Esplugas, àlies Mas, de la Parròquia de Sant Sadurní d'Osor, en 1568. Consta de l'instrument de venda en lo *Manual G*, fol. 16 *ret.*

24. *Item*, lo mas Pons, mas s'Aliberch y mas Matheu, parròquia de Riudeperas, estan en alou del rector, com y també un prat de dit mas Pons plantat de pollangres y altres arbres, de 2 quarteras de sembradura; que a sol ixent confronta ab honors de la Sauleda y part ab honors del mas Llió; a mitgdia ab honors de mas Pons; a ponent ab honors del mas Frontera, mitjançant un torrent al passant del Llobet; a tremontana ab honors de la Sauleda. *Manual G*, fol. 75.

25. *Item*, lo mas Puigsech de Sant Julià y un tros de terra de dit mas d'una quartera de forment, que afronta, a sol ixent, part ab honors d'en Padró, *postea* d'en Marsó, terriser, part ab honors de Gili, parayre; a mitgdia ab un torrent que corre quant plou des de lo Puig de Puigsech; a ponent ab honors d'en Mataró; a tremontana ab una viña que fou de Mataró, després de la casa de la Pujolar, àlias la Sastra. Són en alou de la rectoria, que tots los anys, per Tots Sants, del dit mas Puigsech y de dit tros de terra en reb quaranta sous de cens, 2 ll., mone-da barcelonesa.

^{lf. 62v} Consta de l'acte d'establiment que féu Joan Puigsech, pagès, hereu de dit mas, a Salvador Capfort, parayre, en 1570, en lo manual G., fol. 104.

26. *Item*, una pessa de terra part cultivada, part herma, dins la parròquia de Sant Julià, contigua al mas Bell-lloch, de 12 quarteras de sembradura; y confronta, a sol ixent ab honors d'en Fàbregas de Vilalleons; a mitgdia, part ab honors del mas Casadevall de Vilalleons y part ab honors d'Aymerich de Sant Martí de Riudeperas; a ponent, part ab honors de la Costa de Vilalleons y part ab honors de la Gili de Vilalleons; a tremontana ab honors de mas Bell-lloch de Vilatorta. És en alou de la rectoria de Sant Julià, que tots los anys per Tots Sants reb de dita pessa de terra 10 s. de cens. Consta ab acte de venda que féu Pere Boixeda, hereu del mas Boixeda, a Joan Fàbregas, pagès de Vilalleons. *Manual G.*, fol. 118.

27. *Item*, un tros de terra (antes plantat de viña) que fou del mas Puigsech de Sant Julià, d'una quartera de sembradura, que a sol ixent afronta ab honors del mas Padró, *postea* d'Anton Marsó, oller, y part ab honors de Miquel Gili, parayre de Sant Julià; a migdia ab un torrent que en temps de plujas corra des de Puigsech; a ponent ab honors d'en Mataró, y a tramuntana ab honors (antes viña) d'en Mataró, después de la casa de la Pujolar, àlias de la Sastra. És en alou del rector, que reb ^{lf. 63} de dit mas Puigsech 2 ll. annuals de cens per la festa de Tots Sants. *Vide num. 25 antec.* y lo dit *Manual G.*, fol. 130.

28. *Item*, la casa vulgo dita d'en Vilar, que en 1571 era de Bernat Salitja, en la sagrera de Sant Julià, és en alou del rector, que d'ella reb tots los anys per la Mare de Déu d'agost 5 s. de cens. *Manual G.*, fol. 138.

Item, la casa vulgo nomenada la Casa Nova d'en Bernat Salitja, (y afronta a orient amb unas casas o graners d'en Salvi Sagimon Cànoves foren; a migdia ab lo Clos d'en Mataró; a ponent ab la casa de Margarida Collell, y a tramuntana ab lo carrer qui va de la casa de dita Margarida a la plassa), és en alou del rector de Sant Julià, que d'ella no'n reb cens algun, sinó que sols lo reb la casa de Cànoves, 12 s. de feudo, pagadors tots los anys en lo dia 21 novembre. *Id.* fol. 138, *ret.*

29. *Item*, lo mas Pualet y las terras a ell unidas estan en alou del rector, que per rahó d'ellas reb 2 s. de cens annual en lo dia de Tots Sants. Consta d'un acte de venda d'una pessa de terra en 1577, en lo *Manual G.*, fol. 210. *Vide* altre acte que ho confessa en dit *Manual G.*, fol. 278-279.

30. *Item*, lo Clos d'en Mataró està en alou de la rectoria, y d'allí percebeix lo rector lo dia de Sant Pere de juny, 6 s. y un parell de capons annualment. Consta d'un acte d'establiment que d'un tros de terra del dit Clos féu Sagimon Vilamala a Jordi Bayer, en 1591, en lo *Manual G.*, fol. 272.

^{lf. 63v} *Item*, la casa del Recó de la plassa de Sant Julià, al costat de la rectoria, és en alou y deu pagar a 5 de febrer, annualment, una lliura de cera al rector. Consta de l'acte de venda que de dita casa féu Joan Castanyer, de Santa Eugènia de Berga, a Joan Puigsech, parayre de Sant Julià, en 1589. *Manual G.*, fol. 296.

31. *Item*, una casa sita en la sagrera de Sant Julià, que a orient afronta ab lo

Clos del mas Padró, alou de la iglésia; a migdia, part ab lo seller de la rectoria y part ab una casa, (ab la casa que fou de la senyora Sància Desparer); a ponent ab lo carrer que va a la plassa de Sant Julià y part ab lo camí ral que va a Vich; y a tramuntana ab lo camí que va a Coll de Portell. És en alou de la iglésia de Sant Julià y d'ella reb lo rector el dia de Nadal, 9 s. de cens annuals. Consta de l'acte de venda que en [], féu Joan Sorts a Nicolau Arlot, terrisser de Sant Julià. Y dit Sorts la tenia en forsa d'establiment que li féu lo rector Guillem Joncar a 19 de janer de 1412. En l'acte de venda (que està en lo *Manual G.*, fol. 313), falta lo segon full y no se pot averiguar en què anys se féu.

32. *Item*, la feixa del Girant de Cànoves, que afronta a orient ab honors de Boixó, mediant lo camí qui va del Parer a Sant Julià; a migdia ab honors de Marsó, oller; a ponent ab honors de Marsó; a tramuntana ab lo camí públich qui va de Puigsech a Sant Julià. És en ^{lf. 64} domini y franch alou de la iglésia de Sant Julià, a certs censos annuals. Consta de l'acte de venda que féu Boixó a Pere Joan Puig, de Sant Julià, en 1556, en lo *Manual P.*, fol. 5.

33. *Item*, una casa d'en Marsó, anomenada la Caseta del Cap de Munt de la Plassa de Sant Julià, que confronta a orient ab honors del mateix Marsó, ço és, ab la casa y part ab l'era del mateix; a migdia ab honors, ço és, ab lo Camp de dit Marsó; a ponent ab honor, ço és, lo Clos d'en Mataró; y a tramuntana ab la plassa y part ab la carniceria de Sant Julià. Està en domini y franch alou de la iglésia parrochial de Sant Julià y de son rector, qui sobre dita casa reb certs censos annuals lo dia de Tots Sants. Consta de l'acte de venda que féu Anton Marsó, oller, a Domingo Torrent, parayre de Sant Julià, en juny de 1556. *Manual P.*, fol. 7.

33 <sic>. *Item*, un tros de terra de 2 quarteras en lo lloch dit la Viña de Sant Pons, que afronta a orient ab una viña que fou de Joan Bru, sastre, y part ab una viña d'en Gili; a migdia, ab honors d'en Puigsech y part d'en Boixó; a ponent ab honors de Puigsech; y a tramuntana ab honors d'en Torrent y part ab honors de Cànoves. És en señorío de la rectoria de Sant Julià. Consta de la venda que féu Salvador Capfort a Anton Puigsech de Sant Julià, en 1556. *Id.*, fol. 9 r.

34. *Item*, una casa sita en la Barrera de Sant Julià. Y afronta, a orient ab lo camí ral; a migdia ab dit camí ^{lf. 64v}; a ponent ab honors de Miquel Torrent, ço és, ab una casa de la muller de Miquel Torrent; y a tramuntana ab honors de Joan Bru, sastre, ço és, ab la casa vella que li resta. És en domini y franch alou de la parrochial de Sant Julià y del rector, que reb certs censos annuals sobre ellas. Consta de la venda que en 1556 féu Joan Bru, sastre de Sant Julià, a Esteve Gayris. *Manual P.*, fol. 10.

35. *Item*, un tros de terra cultivada del mas Puigsech, anomenat La Viña, que tenia Salvador Capfort, d'una quartera, que afronta; a orient ab honors del mas Padró, que és de Marsó, y part ab honors de Gili; a migdia ab lo torrent de Puigsech; a ponent ab un honor d'en Mataró, y a tramuntana ab un honor plantat de viña alou d'en Mataró, y después fou de la Pujolaras. És en alou de la iglésia de Sant Julià y del rector, que sobre dit tros reb del mas Puigsech, per Tots Sants, quaranta sous annuals de cens. És lo mateix alou del núm. 3 *retro.*; l'acte és en lo dit *Manual P.*, fol. 40 r.

36. A 8 de maig de 1564, Joan Quingles, major, y Joan Quingles, menor, de Fugarolas, vengueren a carta de gràcia a Dionís Pujol, parayre de Sant Julià, tota aquella casa y ort anomenada del Fugurull, en la segrera de Sant Julià, baix domini y franch alou de la iglésia parroquial y del rector de Sant Julià; que afronta per orient, part ab una casa d'en Torrent del Llubet y part ab la rectoria; a migdia y a ponent ab lo carrer qui va de la plassa a la iglésia; a tramuntana ab

lo carrer públich que va de Vich a Gerona. Consta de l'acte de venda en lo *Manual P.*, fol. 70. Sobre de dita casa rebia lo rector de Sant Julià cert cens annual. Después, dita casa fou d'en Buxó, per haver heretat los béns que foren d'Anton Terrés, pagès de Sant Feliu de Buxeleu, y de Joana, muller sua, que fou hereua y propietària de l'heretat y casa del Fugurull de Sant Julià.

<37.> ^{ff. 65} A 24 de desembre 1564, Francesc Ferrer, de Viladrau, hereu del mas Poelet de Sant Julià, establí a Geroni Vila, ferrer de Sant Quirze de Besora, habitant, emperò, en Sant Julià, lo mas Poalet, ab l'ort y sinch fexes contiguas ab lo matex mas, constituït prop de la segrera de Sant Julià. Y terminaba, a orient ab un camí que va des de Cànovas y de la Riera, a la segrera de Sant Julià; a migdia, part a un ort d'en Mataró (que después fou d'en Salitja), y part ab honors del mas Parer; a ponent, ab honors de la casa de Vellpuig (*sic*) y de l'hereu de l'honorable Berenguer de Moncorp, *olim*, donzell, domiciliat en Sant Joan de las Abadessas, mediant un torrent; a tramuntana ab lo camí real que va des de Vich a Sant Julià. Dit mas Poalet, ort y ditas 5 fexas de terra, estant baix domini y alou de la iglésia de Sant Julià de Vilatorta y de son rector, que tots los anys acostuma rebre, per la festa de Tots Sants, 2 s. de cens, y lo delme y primícia de tots los esplets. Al mateix temps, fa dit mas Poalet de censal mort, al Benefici de Santa Maria y Sant Salvador, fundat en la iglésia de Sant Julià, 3 sous annuals. Consta de l'acte d'establiment en lo *Manual P.*, fol. 76 et 77; lo mateix se diu en lo fol. 253.

<38.> A 18 d'abril 1559, Lluís Boxeda, hereu del mas Boxeda de Vilalleons, vengué a carta de gràcia a Joan Fàbregas, pagès de Vilalleons, un tros de terra cultiva y part herma, de 16 quarteras de sembradura; esto és, tot aquell balans de terra que dit Boxeda tenia en la parròquia de Sant Julià, en lo lloch anomenat la terra de Vellochs, dita d'en Boxeda; y afronta, a orient ab honors d'en Fàbrega; a migdia ab honors d'en Casadevall de ^{ff. 65v} Vilalleons y part ab Aymerich; a ponent ab honors d'en Costa y part d'en Gili de Vilalleons; a tramuntana ab honors del mas Benlloch. Dit balans de terra està baix domini i alou de la rectoria de Sant Julià de Vilatorta y del rector, qui tots los anys acostuma a rebre 10 s. de cens per Tots Sants. Consta de l'acte de venda en lo *Manual P.*, fol. 110.

<39.> A 14 d'agost 1560, Sagimon Frontera y Pere Frontera, pare y fill, de Sant Martí de Riudeperas, vengueren a Pere Joan Puig y a Bartomeu Parés, de Sant Julià, com a tenedor del ciri de Sant Miquel de dita Parroquial de Sant Julià, 10 s., de què eran del ciri de Sant Miquel del parayres de dita Iglésia de Sant Julià, en censal mort, per preu de 10 ll., ab fermansas de Francesch Mateu y de Jaume Mateu, hereus del mas Pons de Sant Martí. És l'acte en lo *Manual P.*, fol. 144 r.

<40.> A 3 setembre 1560, Jaume Boxó, pare y Antoni Boxó, son fill, de Sant Julià, establiren a Joan Albareda, parayre de dita parròquia, un tros de terra que tenien de sa hisienda en la matexa parròquia, en lo lloch anomenat la fexa del Girant de Cànovas, de 2 quartans de sembradura. Que confronta, en orient ab honors del mas Boxó, mediant lo camí isglesier del mas Parer de Sant Julià; a migdia ab honors d'en Boxó; a ponent ab honors de la casa d'Arnau Barba; a tramuntana, ab lo camí públich que va de Vich a Gerona. Dit tros de terra està en domini de Sant Julià y son rector, qui tant sobredit tros com y també sobredit mas Boxó y los masos, terras y possessions annexas, acostuma rebre tots los anys per Tots Sants una ll. 9 s. de cens. Consta de tres actes que successivament se llegexen en dit man. *P.*, f. 147, f. 148, *Add.*, fol. 199 r.

<41.> A 9 de juny 1568, Sagimon Puig, de Fàbregas, pagès, hereu del mas

Puig de Vilalleons, Pere Vilamala, àlias Puig, y Catharina Puig, muller sua, prengueren un censal de 10 s. de ciris dels parayres, sò és, de Sant Miquel de la Parròquia de Sant Julià, a Sagimon Cànoves y a Pera Fàbregas, obrer de dita parròquia en dit any. Lo preu de dit censal era de 10 ll., ab fermansas de Miquel Vivet, hereu del mas Vivet de Santa Eugènia de Berga, y Joan Sabatés de Vall, hereu del mas Sabatés de Vilalleons. <Manual> P, fol. 177.

<42.> ^{ff. 66} A 24 de mars de 1562, Anton Boixó, hereu del mas Boixó d'esta parròquia, establí a Joan Fàbregas, teixidor de llana de dita parròquia, un tros de terra pertanyent a dit mas Boixó, en lo lloch nomenat la feixa del Girant de Cànoves, de mitja quartera de forment, o prop d'ella. Que afronta, a orient part ab honors de Boixó, part de Cànoves, mitjensant un camí que va del Parer a la iglésia de Sant Julià; a migdia, ab honors de Marsó; a ponent, ab honors de Marsó; a tramuntana ab los honors y casas establertas per dit Boixó. Dit tros de terra és en alou y domini del rector de Sant Julià, que sobre dit tros y sobre lo mas Boixó y mas Bruguer, terras y possessions, deu rebre tots los anys de cens 1 ll. 9 s. 6, barcelonesos, per la festa de la Mare de Déu d'agost; *Manual P.*, fol. 199 *ret.*

<43.> A 26 d'octubre de 1562, Arnaldo Barbanegra, francès, habitant en la seguera de Sant Julià, teixidor de llini, per acabar de cubrir una casa que fabricà en la Barrera de Sant Julià, vengué una casa y hort que tenia per establiment en la parròquia de Sant Julià, en la feixa anomenada d'en Boixó. Y afronta, a orient ab la casa de Joan Albareda; a migdia y ponent ab honors de Joan Fàbregas, y a tramuntana, ab lo camí qui va de Gerona a Vich, dit la Barrera. És dita feixa en domini y franch alou del rector de Sant Julià, que d'allí deu rebre tots los anys, per Tots Sants, 29 sous de cens, ço és 1 ll. 9 s., sobre lo mas Pont, Miró y Boixó. *Manual P.* fol. 212.

<44.> A 8 de maig de 1564, Joan Quingles, pagès de Folgaroles, vengué a Dionís Pujol, parayre de Sant Julià, <una casa> situada en la plassetta. Y afronta, a orient ab honors d'en Torrent del Llobet, y part ab la rectoria de Sant Julià; a migdia ab un camí qui va de la plassa a la iglésia de Sant Julià; a ponent ab lo carrer; a tramuntana ab la plassetta. Se té en domini y franch alou de la rectoria de Sant Julià y d'allí deu rebre lo rector; cada any per la festa de Tots Sants, 4 s. de cens. *Manual P.*, fol. 250.⁴⁷

47. Del foli núm. 66v al núm. 68v està en blanc; del núm. 69 al núm. 87 hi ha l'índex que fa referència als masos de la consueta.

<Consueta d'Onofre Davesa, 1668>.

6. ^{ff. 44} Consueta feta per mi, Onofre Davesa, prevere, rector de la iglesia parrochial de Sant Julià de Vilatorra y de sa dnexa Sant Martí de Riudepe-res, bisbat de Vich, treta d'una consueta del doctor Mas y Darder, rector de Sant Julià, y d'altras pràtigas y consuetuts trobadas en ditas mas iglésias, y algunas obligations y càrrechs té lo rector de ditas parròchias. Y tanbé moltas cosas jo fas y selebro sens caritat, —que en axò no voldria perjudicar a mos sucesors perquè jo no e volgut que d'algunas cosas jo posaré, se'n traga conseqüentia, conforme ja <h>o notaré—, que jo e estimat y estimo sempre més carregar-me d'obligacions que defraudar alguna obligatió a mas iglésias. Y, así matex, en lo de pendre caritats estimo més sia en dany meu que no de mas iglésias. Y tot lo que serà possible encoman a mos sucesors vajan augmentant lo culto divino y no l'interès que, jo y los qui vindran, donem gràtias a Déu de tant gran prenda nos à donada, y no mirem tots lo que pugam d'interesos y observem nostras obligations, que tot sia a glòria y honrra de Déu y mos patrons Sant Julià y Sant Martí.

1. *Primo*, advertesch que lo rector de Sant Julià per a servir la parrochial, com tanbé l'asnexa Sant Martí, tent en las celebracions de diumenges y festas com tanbé en selebrar los aniversaris y missas resadas que són fundadas y per l'administratió dels sacraments, à acostumat y acostuma tenir vicari curat per ajudar tant en una cosa com altra y, encara moltas vegadas, lo rector à de donar algunas caritats de missas a Sant Tomàs o a son guardià, com està ja disposat en la fundació de ditas missas per lo fundador doctor Francesc Puxssech, prevere, que acàs lo rector de Sant Julià no las puga dir se digan en l'altar privilegiat de Sant Tomàs ab caritat de tres sous y axí matex à de donar las missas de funeràrias si no pot satisfacer a-n'al fundat.

2. *Item*, advertesch que tant en la parrochial de Sant Julà com en sa adnexa, los diumenges se selebran los missas y noto, no entenen perjudicar a mos sucesors, que de la matinal se'm donan los bassins de las ànimas sis sous; enperò, l'ofissi major en Sant Julià y la missa major en Sant Martí resada, d'aquexas, fins lo dia present en d'aquí al ^{ff. 44v} devant e pres ni pendré caritat, antes bé dich per la parròchia sens caritat que bastants fatix fem y jo en particular y axís me apar encara jo no <h>o aja trobat tenir tal obligatió <h>o e fet y faré ab lo favor de Déu; si acàs a mon sucesor no li apar bé, farà lo que se li aparaxarà, que en assò jo e fet segons avia ja fet en la rectoria de Santa Cecília y també en lo tems estigüí per vicari en Sant Martí Sescorts, <h>o pratichí y practicaré del modo de lo dit. Noto, enperò, que los diumenges, ço és, segon de matx, primer d'octubre —que són festas del Roser—, solemnas, vespras y professó, ters diumenge de setembre, institutió del Santíssim Sagrament y, algunas vegades s'esdevé Sant Isidro en diumenge o altras solemnitats extraordinaris se selébrián en diumenge, en tal cas prenh caritat de l'ofissi y dich la mateinal per la parròchia y si no tinch obligatió, bastants obligations tenim a nostras parròchias y per nosaltres matexos.

3. Adevertesch que en la festa de Pasqua, de Nativitat, de Resurrecció y Esperit Sant, dia de Corpus, dia de Tots Sants y en las dos festivitats se selebran de Sant Julià, dia dels Rosers, dia de Sant Isidro, (si és possible enviant a cercar algun religiós en Sant Tomàs y ab lo senyor mestra y vicari o, si no, en lo modo més dignament se pot selear), se diu l'ofissi ab diaca y subdiaca. Enperò, lo dia de Nostra Senyora d'agost se diu ofissi de matí sens diaca y la major resada, per aver d'anar a Fugarolas y a Vilalleons com a vehins, per ajudar-los als oficis. Y ells fan lo matex per las festas de Sant Julià.

4. Advertesch que tots los disaptes de l'any en Sant Julià, a la posta del sol, se selebran en l'altar de Maria Santíssima del Roser completas —rector y vicari. A la fi, los set goits de Maria Santíssima y, acabats, l'escolà aporta la creu y devant dit altar se diu una absoluta general. Los disaptas de festas anyals y vigílias de Sant Julià, se diuen completas en l'altar major y axí matex totas las festas del Santíssim Sagrament y, en las festas anyals, se diuen los goits de Sant Julià. Jo per ditas completas, goits ni absoluta, no e presa ni pendré caritad lo tems serviré ma iglésia de Sant Julià. En axò dich que jo no e presa ni pendré caritad lo tems serviré ma iglésia de Sant Julià. En axò dich que jo no e presa consuetud; si no los apar <h>o consultaran y faran segons Déu Nostre Senyor los inspirarà, que jo <h>o <h>e fet sens trobar-<h>o de mos antesors lo que és en la caritad que lo dir completas ja <h>o feian mos predesors.^{lf. 45f}

5. Advertesch que tots los primers diumenges de cada mes se diuen vespres y s'ensenan dos siris en l'altar de Nostra Senyora del Roser y, acabadas, las pabordes donan siris per acompanyar la professó, y dits pabordes ensenan dos atxas —las quals ells aportan—, y lo rector se posa la capa pluvial y va devant l'altar de Maria Santíssima del Roser y canta l'himne *Ave Maria Stella*, y passa la professó per la plasa y, essent al cantó de la casa de Bonall, entona lo *Te Deum laudamus*, y volta sols aqueixas casas, que no arriba al carrer Nou y, essent tornada la professó, essent devant dit altar, lo rector se lleva lo tovallola y posa damunt l'altar la imatge de Maria Santíssima que aporta en la professó y, finit lo *Te Deum*, se cantan los goits de Maria Santíssima de dita professó. Jo no e pres caritad ni de las vespres; mos sucesors si no los apar bé, <h>o consultaran ab nostra superior.

6. De Santa Creu de matx a Santa Creu de setembra, se diu resada la Pàssia de Sant Joan los diumenges y festas de presepta antes de la missa matinal, tant en la parrochial com en l'adnexa Sant Martí, y los altres dias ans de comensar la primera missa se diu en ditas iglésias; y los diumenges, en dit tems, se fa professó y se va al senyador, en lo fossar, y se diuen los Quatra Evangelis y se beneex lo terme com està disposat en l'ordinari de nòstron bisbat. Y, tant en Sant Julià com en Sant Martí, antes de la missa major y de ditas Pàssias y Evangelis, no <h>e pres caritad ni pendre los sucesors faran com dalt tinch dit; si volan caritad <h>o consulten ab nostre superior.

7. Advertesch que en estas parròchias s'acostuman de fer quatre professons dins lo termini de ditas parròchias, y acúdan los parrochians de totas dos. La una és lo dia de Sant Pons, ^{lf. 45v} y se va a la capella de Sant Pons, prop lo mas Putxsech de Sant Julià. Lo dia de las lladanias, ço és, lo dilluns, en Santa Margarida, cerca de Sant Martí, <h>y passa la professó y entra dins la iglésia y, antes d'entrar, en lo fossar se fa una absoluta general y, entrant, se canta *Regina Celi Laetare* y, posada la Vera Creu en l'altar major, se diu l'Antífona, respost y oratió del gloriós Sant Martí y, acabat, jo sempre, des que <h>y és l'altar de Maria Santíssima de la Conseptió, vaix devant dit altar y entono un himno de Nostra Senyora y dich vers y oratió de la Conseptió y, acabat, torna en l'altar major y

prench la Vera Creu y prosequim la professó a la capella de Santa Margarida, y allí se diu l'ofissi cantat y, acabat, se'n torna la professó en Sant Julià passant per la Barrera. Lo dia de Sant Urbà, a 25 de matx, se va a professó a Sant Tomàs y s'entra en la capella de Santa Margarida y, essent devant l'altar, se diu una Antíphona, vers y oratió de la santa y prosequex la professó en lo monestir de Sant Tomàs y, ab creu alta, los religiosos ixan fins lo portal de la clausura a rebre la nostra professó, y lo qui aporta la Vera Creu dels religiosos dóna la mà dreta a nostra Vere Creu y, quant se'n torna, acompanyan así matex. Se diu l'ofissi ab tota solemnitat, donant los religiosos diaca, etc., y cantant en lo cor, y d'assò no se'ls dóna caritat. Enperò, los obrers de Sant Julià y Sant Martí, antes d'arribar al convent, se deté la professó y fan una aplega, y lo que's dóna de caritat donan a-n'al guardià o iglésia. Advertesch⁴⁸ enperò que lo rector fa l'ofertori y que lo que's resulta és seu perquè és en sa parrochia, y assò sens contradicció. Enperò jo lo prenych y me l'aproprio per observar a ma iglésia en sos drets, y après los dono de caritat, algunas vegadas més del que és l'ofertori. Assò és voluntari. Acabat l'ofici se'n torna a la professó y passa en la iglésia de Sant Martí, y en l'altar major fa commemoratió del sant y se'n torna a Sant Julià. Als 25 d'abril, dia de Sant March, se va a professó en la capella de Sant March, constituyda dins dos^{lf. 46} parròchias, ço és, la de Sant Martí y Santa Eugènia <de Berga>. Y s'à d'advertir que l'un any diu l'ofissi lo rector de Sant Julià y l'altro lo senyor rector de Santa Eugènia, y qualsevol diga l'ofissi diu per todas las tres parròchias, Sant Julià, Sant Martí y Santa Eugènia, y si diu l'ofissi lo rector de Santa Eugènia li canta lo rector de Sant Julià y axí matex si diu lo de Sant Julià canta lo de Santa Eugènia. Y l'una professó aguarda l'altra y l'ofertori, per ser enmitx de ditas parròchias, se partexan los dos rectors y, al partir-se, se'n van juntas fins sopra la casa y mas Serra, que cada una pren son camí. De ditas professons m'an donad de caritat per la selebratió de l'ofissi catorsa sous, y pagan dos professons lo bassí de las ànimas de Sant Julià y las dos Sant Martí, perquè se celebren per todas ditas dos parròchias. Quant no diem en Sant March diem un ofissi altro dia en Sant Martí.

8. Lo dimarts de Pasqua va la professó a visitar los màrtirs en la iglésia de Nostra Senyora de la Pietat, y entra en Sant Martí quant va y fa la matexa commemoratió dalt dita. Y forma la professó en lo monestir de Santa Clara y allí aguarda las demés. Y avui donam los rectors deu sous per los cantors. Jo los e pagats de mas bolsa y, ademés, lo rector cuida de qui aportia la creu, candaderos, llanterna y de donar-los a menjar; sens pendra caritat alguna; d'aportar los ganfarons, tant en una professó com altra, cuidan los obrers de Sant Julià, y de posar siri a la llanterna. Acàs los dalt dits dias sien inpedits per qualsevol causas, s'elegès altro dia y lo diumenge antes s'amonesta a todas dos parròchias.

9. Avertesch que <h>i à molts obligations son ja ditas en altro lloch d'est llibra. Que lo rector paga la visita que són 3 ll. 16 s. Si té predicador la Quaresma, paga lo rector. Jo e pagadas vuit lliuras cada any y lo dia de Sant Joseph predica en Sant Martí y lo dia de Nostra Senyora de Mars en Santa Margarida. Paga lo rector la sera de lo dia de Nostra Senyora Candalera. Jo e acostumat pendra sinch lliuras, ço és, alguns sexanta^{lf. 46v} sírichs (*sic*) de quart o mitja onsa; lo demés candelas blancas y de color y jo e donat siris a-n'als qui fan dret de sagristia y en alguns caps de casa. Axò lo rector <h>o fa lo repartiment com millor li apar.

48. Al marge esquerra hi apareix dibuixada, al costat de la paraula *Advertesch*, una mà que marca un punt d'atenció.

Compra també las sinch pinyas d'ensens per lo siri pasqual, alguna lliura y mitja ensens picats per las diadas son menester; dos cochetas⁴⁹ o tres de sera de moniment, paga l'obra. Paga lo rector dos palmas per a distribuir lo dia dels Rams. Aporta la roba neta y acomoda los altars segons las festivitats. Paga quiscun any trenta reals als administradors de l'hospital de Vich, fa de sensal per la casa adherida a la rectoria. Sempre que <h>y à prèdica de Roser, com és costum lo diumenge segon de matx, dia de Sant Isidro, ters diumenge de setembre, pagan las confrarias. Lo demás posaré per sas diadas.

10. Advertesch que los obrers que han servit l'any, anomenan dos altrás, ço és, un pagès y un de la vila, y ab consentiment del rector lo dia de Nadal los u diuen, y lo dia de cap d'any donan compta devant del rector y s'entregan las claus a-n'als novament elegits, y lo rector ne pren acta ab testimonis. Y axí matex los pabordes de totas las confrarias per las diadas acaban l'any de sa administració, ab consentiment del dit rector; alguns dias antes de la festividad que acaban l'any anomenan dos, o las donas duas, y se'ls entregan las claus de l'administració y se dóna compta davant lo rector, y lo posa cada compta en lo llibre de l'administració toca de donar. No <h>y e trobada dificultat y llahors al llibre no <h>y e trobat frau ni sebut.⁵⁰ En ditas administracions ja tenen cada administració caxa per a posar lo diner.

11. Advertesch que lo rector té dobla en los entierros, novenals y cap d'any. Així ho han pagat tant en Sant Julià com en Sant Martí, si bé és veritat que a pobres los <h>o don per caritat, axò a ma voluntad.

6.1. ^{if. 47} **Consueta de las deades⁵¹ <h>y à cosa o ofissis particulars tant en la parrochial com en l'adnexa de Sant Martí de Riudeperes.**

1. *Primo*, dia de Nadal se diuen matines a la nit y a la punta de l'alba o antes, se diu ofissi en l'altar de Nostra Senyora del Roser y, acabat, se diuen los set goits. Se diu ordinàriament per la parròchia y paga lo bassí de las ànimas per matinas, ofissi y per la missa matinal resada per ànimas, una lliura quatra sous. En acabar lo goits, lo vicari se'n va a Sant Martí y se diu l'ofissi cantat sens caritat y, acabat, se'n tornan en Sant Julià y se diu l'ofissi major, si és possible ab diaca y subdiaca. Dit ofissi, com lo major en Sant Martí, per las parròchias, sens caritat. Dit dia no se diuan vespras, si no fos s'esdevingués en dia de primer diumenge, que en tal cas se diu com és costum.

2. Als 7 de janer, dia de nòstron patró Sant Julià, se diu missa resada matinal. L'ofissi ab tota solemnitad que acostuma lo rector, los senyors rectors vehins. Y dit dia, senpra que jo só estat rector, <h>y à aguda indulgència y convida lo rector, com tinch dit, los rectors y algun religiós perquè pugan confessar los parrochians. Y cert és de molta conveniència a no dexar, en acabar-se los set anys, a renovar-le, perquè senpra e experimentad esse de gran profit per las ànimas. La vigília se diuen completas en l'altar major y se cantan los goits de Sant Julià. Pagan la caritat los administradors de Sant Julià y la sera que-s crema en dits ofisis.

49. Coquetes.

50. Del verb saber, no hi ha trobat frau ni ha sabut que n'hi hagués hagut en el ministeri dels seus antecessors.

51. Per *deades* és refereix a «diades», és a dir, és la consueta dels dies que hi ha celebracions (*coses*) o oficis particulars.

3. Dia de Nostra Senyora Candelera. Antes del ofisi se fa la benedictió de la sera —que ja tinch dit e conprat jo senpra sinch lliuiras ab siris y candelas—, y distribuïdas se fa la professó y se diu l'ofisi cantad. En Sant Martí, a la missa matinal, se fa la benedictió. Y paga las candelas lo monjo y, si <h>y à lloch, lo senyor mestra o altri cantan l'ofissi. Y lo dich per los confreres de la Consepció. Y paga la caxa. ^{lf. 47v}

4. Lo primer dia de Quaresma lo vicari va en Sant Martí y, l'hora de missa matinal, fas la benedictió de la Sendra y dic missa resada y, a las nou horas, se fa la benedictió en la iglésia de Sant Julià y se diu l'ofissi, y en dit ofissi lo predicador de la Quaresma predica. Y lo primer diumenge a la missa matinal, los demés a la missa major, si no és que aparega millor alguns dias a la matinal per haveri major concurs de gent.

5. Dia de Sant Josep. Lo predicador predica en Sant Martí y aquex dia e acostumad jo fer alguna pràctica senpre en Sant Julià.

6. Dia de Nostra Senyora de mars. En la capella de Santa Margarida se diu l'ofissi a las nou horas y se predica en dit ofissi. Y dit dia en Sant Julià, si és possible, se diu l'ofissi en Sant Julià a la missa matinal. Y tornats de Santa Margarida se diu la missa major resada en Sant Julià, en la capella dita de Santa Margarida <h>y à indulgència dit dia. Y axis lo dia antes anam en Sant Martí y procuro de modo <h>y sia lo predicador y confessam perquè l'endemà no seria possible confessar los que volan guanyar dita indulgència.

7. Dia de Rams. En Sant Martí se fa la benedictió a missa major y se dóna la palma la qual paga l'obra. En Sant Julià paga dos palmas lo rector y se fa professó baxant a la Barrera y volta lo camp del reliquer. Y tornada se diu l'ofissi y Pàssia cantat. Lo dilluns se comensa lo salpàs en Sant Julià y se fa en Sant Martí, y lo dimecres a la vila.

8. Dijous Sant. Los obrers cuydan de fer lo moniment y lo vicari y monjo ajudan, y assò se fa lo dimecres. Y a las deu horas se diu l'ofissi y se reserva, y lo divendras se fa l'adoració de la Vera Creu y se diu l'ofissi. Y dit dia a la tarda se cantan las matinas, dits los Fasols, y lo rector posa las candelas. Lo Disapta Sant lo vicari va en Sant Martí y linpia las fonts baptismals y fa las benedictions, siri pasqual, foch, ensens y fonts baptismals. Los ensens y siri pasqual paga l'obra. En Sant Julià, tornat lo vicari, fa lo rector ditas benedictions, y los obrers pagan de l'obra lo siri pasqual y, a la tarda, lo rector cuyda de fer acomodar los altars y se cantan completas. En l'altar major goits de Sant Julià. ^{lf. 48}

9. Dia de Pasqua de Resurectió. Se diu ofissi cantad en Sant Martí y, tornats, se diu l'ofissi ab diaca, etc., si és possible, y a la una hora se va altra vegada en Sant Martí, se cantan vespres y, tornats, se cantan en Sant Julià. Lo dimarts se va a professó als sants màrtirs y lo matí se diu ofissi en Sant Julià y la major resada.

10. Segon diumenge de matx. Se selebre la festividad del Roser ab diaca, etc, sermó y se cantan vespres y se fa professó, y arriba al cap del carrer Nou o serca, y girant la professó se canta lo *Te Deum laudamus*.

11. Dia de Santa Creu. Tant en Sant Julià <com a Sant Martí> se comensa a dir Pàssia y los Quatra Evangelis com en son lloch està dit.

12. Dia de la vigília de Pantacostas. Tant en la parrochial com en l'adnexa Sant Martí se cantan las Professias y, acabat, se beneexan las fonts baptismals. Y lo dia de Pentecostas se diu ofissi cantat en Sant Martí y en Sant Julià ab diaca, etc, si és possible, y se cantan vespres tant en Sant Martí com Sant Julià.

13. Dia de Sant Hisidro. Se diu ofissi en Sant Martí; a las vuit horas en Sant

Julià. La vigília se diuen completas y se cantan los goits devant l'altar de Sant Hisidro, y <el> dia se diu offisi ab tota solemnitad, diaca y subdiaca y prèdica. Donan la caridad los pabordres de Sant Hisidro.

14. Dia de Corpus. Se diu en Sant Martí offissi cantad y acabat se fa professó y arriba al cap del carrer Nou. Los demés dias de l'octava se diu offissi a las deu horas, y se diuen completas a mitja hora de sol, exseptad lo dia de Corpus que no-s cantan completas. Pagan las lluminàrias cada dia un, ço és, pagesos, tarrissers, lo rector lo diumenge, la vila, ^{lf. 48v} los fadrins, las donas cap d'octava. Y los dias no <h>y à qui pàguia la sera, paga la confraria. Y lo rector diu l'offissi, si no lo donan caridad per obligacions d'aniversaris, com estan en la taula expressat,⁵² que lo disapta se diu offisi per Maria Bonall fundat, lo qual y dia de Corpus paga-la en Franch. Y lo dia de Corpus se diu ab diaca y subdiaca.

15. Dia de Nostra Senyora d'agost. Se diu l'offisi de matí. En Sant Martí cantas a la missa major, y lo vicari se'n va ajudar a Vilalleons. Y lo rector diu la missa resada y se'n va ajudar a Fugarolas, com ja està dit, y l'offisi diem en l'altar de Nostra Senyora, y la vigília, completas y goits de Nostra Senyora en l'altar del Roser.

16. Primer dia de setembra. Lo vicari se'n va a Sant Martí y fa la benedictió de Sant Llop y diu la missa rasada y se'n torna a Sant Julià y se fa la benedictió y, acabada, se diu l'offisi.

17. Dia de Nostra Senyora de setembra. La vigília se diuen los set goits acabadas las completas. Y, lo dia, se diu l'offissi en l'altar de Nostra Senyora del Roser, y la matinal (senpra que se diu la major en altro altar y no en lo de Sant Julià), en tal cas se diu la matinal resada en l'altar major.

18. Ters diumenge de setembre que és lo ters diumenge de la institució de la Minerva. Los pabordres del Santíssim Sagrament posan siris bé y desentment en l'altar, y s'acomoda com més desentment se pot adornar. Se diu l'offissi major ab tota solemnitad, diaca y subdiaca. Y jo sempre e convidats los senyors rectors veïns, y se predica y, acabat l'offissi, s'acomoda lo tàlam de sis bastons y se <fa> professó fins al cap del carrer Nou. Paga la sera, offissi, predicador, la confraria y, tant aquest dia com los demés, s'ajan de convidar los senyors rectors vehins y se predichia. Jo senpra e donat lo dinar a<l> predicador y als demés rectors venan a honrrar nostra iglésia. ^{lf. 49}

19. Primer diumenge d'octubre, dia de Roser. Se diu l'offissi am diaca y subdiaca, y se selebran vespras. Acabadas, se fa professó. S'aporta lo tabernagle de Nostra Senyora. Los pabordres cuidan de qui lo apòrtia ab garnatxes, y arriba la professó al cap del carrer Nou y, al tornar-se'n la professó s'entona lo *Te Deum laudamus* y arribats a la iglésia, posada la Vera Creu en l'altar de Maria Santíssima, se cantan los goits. Y sera y offisis paga la confraria.

20. Dia de Tots Sants. En Sant Martí se canta l'offisi major a las nou horas y essent a Sant Julià se canta l'offissi major ab diaca y subdiaca y, a la una hora, se va en Sant Martí y se diuen vespres de vius y, acabadas, de morts, y se fan las absoltas segons lo ritu de l'ordinari de nòstron bisbat y, acabat, se torna ab la brevedad possible en Sant Julià y se cantan vespres del matex modo y, acabadas també las de morts, se fan las absoltas en lo modo mana l'ordinari nòstron bisbat de Vich.

21. Dia de defunts. Una hora o més antes del dia se canta en Sant Julià tot offissi de morts y, a la punta de l'alba, se diu un offissi cantat y, acabat, se'n va lo

52. No es llegeix gaire clar, però pel context de la frase ha de dir «expressat».

vicari en Sant Martí y diu a l'hora de la missa matinal, missa resada. A la mitja hora lo sol alt, en Sant Julià se selebra missa resada y s'ix a totes missas a fer quatre absoltas ab l'escolà. Y a las vuit horas va lo rector en Sant Martí y cantan tot l'offissi de morts. Y en ésser las nou horas se selebra l'offissi y, acabat, se fan las absoltas de dit dia y, tornats en Sant Julià se canta l'offissi y se fan las absoltas com dalt està dit. Lo monjo en l'offissi posa lo phèratro y jo e possats senpra quatre siris, y dos en l'altar. En axò mos sucesors faran com los apareserà, que no judico tingan tal obligatió. La caridad de tots los offisis pagan cada una per sa part la caixa de las^{lf.49v} ànimas de Sant Julià y Sant Martí. Aquest dia <h>y à molt pa d'absoltas, y no se podan dir. Jo e acostumad pesar-lo, que senpra à passat de sis quintars y, segons se van, diem las absoltas ab son lloch y tems. Tanbé dit dia lo rector acostuma de donar a las tres horas almoina a la porta de la rectoria, y jo l'e donada senpra s'à menester tot lo pa menut, y molts anys e agudas de fer caritats dels pans d'absolta, que <h>y ve la major de la vila, grans y petits.

22. Dia de Sant Martí. En Sant Martí se selebra missa matinal resada y, a las vuyt horas, en Sant Julià se selebra offissi de Sant Martí y, a las nou horas, se va en Sant Martí y se selebra l'offissi y, acabat, se cantan los goits. Y d'axò, ço és d'offissi, jo e dit y diré per la parròchia sens caridad. Com a patró, acabat, acostuman los parrochians convidar rector y vicari a dinar. Alguns anys <h>y som anad, altres me'n torno a casa. A tots és cosa voluntària.

23. Advertesch que en Sant Martí, lo dia de Sant Joan de juny, se posan quatre o sinch pagesos —o los que apar al rector y obrers u ells—, y se trau un, y axí matex dels masovers, y se trau altra, y assò devant lo rector. Y abenant las ditas personas y los vells los donan compta y entregan las claus, y lo rector lleva acta com en Sant Julià.

24. Advertesch que en la visita per lo doctor Pere Joan Rocafiguera, doctor en Sacra Teologia, beneficiat en la Seu de Vich, visitador elegit y creat per l'Il·lustríssim y Reverendíssim senyor don Francisco Crespi y de Valldaura, bisba de Vich y del Consell de sa Magestad, en la reductió en dita visita feta als XX de desembre MDCLVI y decretada per Sa Il·lustríssima als quatre de janer de mil sis cents senquanta y set, à declarat la càritat de las missas resas a sis sous, y los aniversaris y cantars catorsa sous, compresa majoria, y un sou per lo monjo. Y en Sant Martí la caridad de la missa resada sis sous y los aniversaris y cantars seta sous, com bé fa veurer en dita visita y axís trobat jo e observat lo matex modo.

6.2. ^{lf. 25} Mas Pons en Sant Martí; del rector.

Item, té y poseex lo rector de Sant Julià en la paròchia de Sant Martí de Riudeperes, sufragànea de Sant Julià, l'heretat del mas Pons, casa, corralles, orts, heras, terras hermas y cultivas, la qual heretat fonch adjudicada a dita rectoria per centèntia a la Real Audiència; no he trobat quin any ni en tems del rector posehia la rectoria, ja <h>o notaré quant acàs <h>o tròbia. Enperò, avui la poseexen los rectors sens contradicció alguna, —com apar de molt predecesors meus—, y jo la tinch arrendada a rahó catorsa lliuras per any; y m'an de tenir un tosino contínuament y menjar a l'igual dels del masover y, además, à de fer lo masover totes las llauradas s'an de fer en una pesa de terra prop lo mas Albareda, la qual és de la rectoria, de tinguda una quartera vuit quartans. Y axò noto perquè se verifico la possessió de dit mas Pons. I té de terras en la paròchia de

Vilalleons y aquexas pagan delme y primítia a qui pertany. De las terras, enperò, constituídas en la paròchia de Sant Martí, delme y primítia, tot és del rector exceptat, —segons m'ha conferit lo delmador per part del senyor Cànovas, Batlle de Sach—, d'un camp ^{ff. 25v} dit del Gascó, que delme és del senyor de Centellas y la primítia del rector. Y avui, además del dalt dit arrendament, paga lo masover las parts a mitx ters y mitx quart, ço és, de set quarteras dos, axò de l'arrendament, y parts com lo fa lo rector y las terras tant hermas com coltivas; ab lo saber se deu notaré las afrontacions que no las trobo de mos predecesors, sinó sols que poseex dit mas Pons dit rector de Sant Julià y en franch alou de dita rectoria; aquí notaré las pesas de terra que estan molt separadas ab la claredat possible.

6.3. ^{ff. 33} Obra de Sant Julià.

Los obrers de Sant Julià s'acostuman d'elegir en esta forma, o asís avui se practica, que los dos obrers vells cada un elegès un, ço és, lo pagès o masover elegès un pagès o masover, lo de la vila elegès un de la vila y demanan lo consentiment al senyor rector com a cap de la iglésia perquè, a cas aparega no convenir, pujan elegir altres convenient, y axís l'electió fan rector y obrers; y dita electió se fa lo dia de Nadal o a lo menos dins las tres festas y, elegits, se diu als qui an d'entrar y lo dia de cap d'any los vells entregan las claus y donan compte devant lo rector; y se miran las caxas obra y ànimas, y se mira y compte lo que s'i troba; y també prenan en inventari de la plata y demás cosas tenan en custòdia dits obrers; en la sagristia major, devant de dos testimonis, lo rector pren l'acte com s'acostuma tots los anys en semblant jornada.

6.4. Obligacions dels obrers y obra de Sant Julià.

Primo, l'obra de Sant Julià à acostumat y acostuma a tenir oli a la llàntia devant l'altar major per a què, continuament, crémia devant dit altar a hont està reservat lo Santíssim Sagrament.

Item, an de proveir los obrers de ciris per dos candaleros en l'altar major per a cremar en las missas que se celebran los diumenges y totas las festas de precepta y los días se trauen a adorar las relíquias.

Item, los obrers an de cuidar a fer lo moniment per lo Dijous Sant y an de proveir de cera per a què crémia en lo moniment tot lo temps que està lo Sagrament y cuidar qui estiga assí tan de dia com de nit; y, si acy <h>y aurà llum suficientment de particulars, ^{ff. 33v} en tal cas se pot guardar la cera de l'obra, sols estigan los llums ab la decència y cantidad demana tant alt Sagrament.

Item, en qualsevol part se vaja a professó, tant fora paròchia com dintra, acostuman dits obrers cercar qui aportia los ganfarons, y si cosa s'à de pagar se paga del bací de l'obra com los demás gastos se fan per l'obra.

Item, dits obrers an de donar ciris o candelas per la Llanterna per a cremar en qualsevol professó se fassa <h>o aja d'anar lo Santíssim Sagrament, y sempre s'aporta la Llanterna.

Item, està a càrrech de l'obra proveir de la roba, tant altars com la roba de la sagristia, per los sacrificis, roquets o garnatxes per los ministres y també per los eclesiàstichs, per los oficis se celebran en dita iglésia, tant una rroba com altra y,

així matex, ganfarons, creu y altres coses nessesàries, y tenir en condret⁵³ parets, tauladas y tot lo nessesari per dita iglésia, y assò tot pagat de l'obra y, si acàs no basta, —que és lo cert—, s'aurà de fer a gastos de la paròchia ab lo millor modo sia possible.

Item, pagan y acostuma pagar lo bací de l'obra, quatra sous per lo cartell de la visita que lo dret del senyor visitador paga lo rector de son diner.

6.5. ^{ff. 51} <Misses i aniversaris fundats>.

Aquí se trobarà las missas y aniversaris fundats, lo dia s'an de celebrar, en quin altar y los qui fan las rendas y pentions. Per la caritat de ditas missas, notat los actas com millor podré, y advertesch que los diumenges la missa matinal se diu ordinàriament en l'altar de Nostra Senyora. Y assò, si es divendres, en l'altar del Sant Xhristo, assò com millor li apar a-n'al senyor rector per comoditat dels parroquians. Y la caritat paga quatra sous lo bací de las ànimas y dos sous per quiscuna las pabordesas aplegan per Nostra Senyora, que acostuman a donar per Nostra Senyora Candelera senquanta y dos reals, que son dos sous, com tinch dit per cada diumenge. La major, ordinàriament, tant de diumenges com festas de precepta, se diu cantada los diumenges, dia de Nostra Senyora d'agost per la parròchia sens caritat —axí <h>o e jo praticat—, los dies de feste la matinal missa fundada y per l'ofici un aniversari. Com s'esdevé tant en lo catàlogo de las missas com aniversaris, exceptat que <h>y à alguns aniversaris —ja anotat en son lloch— que si és possible se diuen conforme està disposat dels fundadors, ço és, en tal altar o ofici del sant conforme ja se trobarà en la taula y tanbé en lo següent llavador. Advertesch que los dias <h>y à aplech o alguna festivitat gran en Fogarolas o Vilalleons, diem cantat la matinal y, axí matés los dias de firas en Vich, assò algunas altres vegades y s'esdevé algun inconvenient o apar ésser més la comoditat del poble y rector:

53. *Tenir en condret*: tenir (una cosa) en bon estat, així com pertoca que estigui.